

Tematisks pārskats

PERSONAS DATU AIZSARDZĪBA

Tiesības uz personas datu aizsardzību ir pamattiesības, kuru ievērošana ir nozīmīgs Eiropas Savienības mērķis.

Tās ir paredzētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”), kuras 8. pantā ir noteikts:

“1. Ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību.

2. Šādi dati ir jāapstrādā godprātīgi, noteiktiem mērķiem un ar attiecīgās personas piekrišanu vai ar citu likumīgu pamatojumu, kas paredzēts tiesību aktos. Ikvienam ir pieejas tiesības datiem, kas par viņu savākti, un tiesības ieviest labojumus šajos datos.

3. Atbilstību šiem noteikumiem kontrolē neatkarīga iestāde.”

Šīs pamattiesības turklāt ir cieši saistītas ar tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kas ir nostiprinātas Hartas 7. pantā.

Tiesības uz personas datu aizsardzību ir paredzētas arī EKL 286. pantu aizstājošā Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 16. panta 1. punktā.

Atvasināto tiesību jomā 90. gadu vidū Eiropas Kopiena izveidoja vairākus instrumentus, lai nodrošinātu personas datu aizsardzību. Galvenais Savienības tiesību akts šajā jomā bija, pamatojoties uz EKL 100.A pantu pieņemtā Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti¹. Tajā bija paredzēti vispārēji nosacījumi, kas reglamentē šo datu apstrādes likumību, kā arī datu subjektu tiesības un bija paredzēts tostarp izveidot neatkarīgas uzraudzības iestādes dalībvalstīs.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.), konsolidētā redakcija 2003. gada 20. novembris, atcelta no 2018. gada 25. maija (skat. 5. zemsvirtras piezīmi).

Pēc tam, lai papildinātu Direktīvu 95/46, tika pieņemta Direktīva 2002/58/EK², saskaņojot dalībvalstu tiesību aktu noteikumus attiecībā uz tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību konkrēti saistībā ar personas datu apstrādi elektronisko komunikāciju nozarē³. Jānorāda, ka Savienības likumdevējs ir paredzējis pārskatīt šo direktīvu. Tālab Komisija 2017. gada 10. janvārī iesniedza priekšlikumu, lai šo direktīvu aizstātu ar regulu par privāto dzīvi un elektroniskajām komunikācijām⁴.

Turklāt Savienības brīvības, drošības un tiesiskuma telpas jomā (bijušais LES 30. un 31. pants) ar Pamatlēmumu 2008/977/TI⁵ līdz 2018. gada maijam tika reglamentēta personas datu aizsardzība tiesu iestāžu un policijas sadarbībā krimināllietās.

2016. gadā Eiropas Savienība pārstrādāja šīs jomas vispārējo tiesisko regulējumu. Tālab tā pieņēma Regulu (ES) 2016/679⁶ par datu aizsardzību (turpmāk tekstā – "VDAR"), ar ko atceļ Direktīvu 95/46 un kas ir piemērojama kopš 2018. gada 25. maija, kā arī Direktīvu (ES) 2016/680⁷ par minēto datu aizsardzību krimināllietu jomā, ar kuru atceļ Pamatlēmumu 2008/977/TI un kuras dalībvalstīm bija jātransponē līdz 2018. gada 6. maijam.

Visbeidzot, personas datu aizsardzība saistībā ar šo datu apstrādi ES iestādēs un struktūrās vispirms tika nodrošināta ar Regulu (EK) Nr. 45/2001⁸. Ar šīs regulas palīdzību, piemēram, 2004. gadā tika izveidots Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs. 2018. gadā Eiropas Savienība pieņēma jaunu tiesisko regulējumu šajā jomā, tostarp pieņemot Regulu (ES) 2018/1725⁹, ar kuru atceļ Regulu Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK¹⁰ un kura ir piemērojama kopš 2018. gada 11. decembra. Lai nodrošinātu saskaņotu pieeju personas datu aizsardzībai visā Savienībā, jaunās regulas noteikumi ir veidoti tādējādi, lai tie būtu pēc iespējas pieskaņotāki ar VDAR izveidotajam regulējumam.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV 2002, L 201, 37. lpp.), konsolidētā redakcija 2009. gada 19. decembris.

³ Direktīva 2002/58 tika grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV 2006, L 105, 54. lpp.). 2014. gada 8. aprīļa spriedumā *Digital Rights Ireland* un *Seitlinger* u.c. (C-293/12 un C-594/12, [EU:C:2014:238](#)) Tiesa nosprieda, ka šī direktīva nav spēkā, jo tā nopietni aizskāra tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību (skat. šī pārskata 1.1. sadaļu "Savienības atvasināto tiesību atbilstība tiesībām uz personas datu aizsardzību").

⁴ [Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums regulai par privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību elektronisko sakaru jomā un ar ko atceļ Direktīvu 2002/58/EK \(Privātuma un elektronisko sakaru regula\), COM/2017/010 final – 2017/03 \(COD\)](#).

⁵ Padomes Pamatlēmums 2008/977/TI (2008. gada 27. novembris) par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās (OV 2008, L 350, 60. lpp.), kas ir atcelta no 2018. gada 6. maija (skat. 6. zemsvirtras piezīmi).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.).

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti (OV 2001, L 8, 1. lpp.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris), par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK.

¹⁰ Eiropas Parlamenta, padomes un komisijas lēmums Nr. 1247/2002/EK (2002. gada 1. jūlijs) par noteikumiem un vispārīgiem nosacījumiem, kas reglamentē Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja pienākumu izpildi (OV 2002, L 183, 1. lpp.).

SATURA RĀDĪTĀJS

I. TIESĪBAS UZ PERSONAS DATU AIZSARDZĪBU, KURAS IR ATZĪTAS EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTĀ.....	4
1. Savienības atvasināto tiesību atbilstība tiesībām uz personas datu aizsardzību.....	4
2. Tiesību uz personas datu aizsardzību ievērošana, īstenojot Savienības tiesību aktus	7
II. PERSONAS DATU APSTRĀDE VISPĀRĒJĀ TIESISKĀ REGULĒJUMA ŠAJĀ JOMĀ IZPRATNĒ	9
1. Personas datu apstrāde, kas neietilpst Direktīvas 95/46 piemērošanas jomā	9
2. Jēdziens “personas dati”	11
3. Jēdziens “personas datu apstrāde”	13
4. Jēdziens “personas datu kartotēka”	18
5. Jēdziens “personas datu pārzinis”	18
6. Personas datu apstrādes likumības nosacījumi.....	20
III. PERSONAS DATU APSTRĀDE DIREKTĪVAS 2002/58 IZPRATNĒ	29
IV. PERSONAS DATU NOSŪTĪŠANA UZ TREŠĀM VALSTĪM	35
V. PERSONAS DATU AIZSARDZĪBA INTERNETĀ.....	41
1. Tiesības iebilst pret personas datu apstrādi (“tiesības tikt aizmirstam”).....	41
2. Personas datu apstrāde un intelektuālā īpašuma tiesības	42
3. Personas datu atsaistīšana.....	46
4. Tīmekļvietnes lietotāja piekrišana tam, ka tiek uzglabāta informācija.....	50
VI. VALSTS UZRAUDZĪBAS IESTĀDES.....	51
1. Prasības par neatkarību tvērums	51
2. Piemērojamo tiesību un kompetentās uzraudzības iestādes noteikšana.....	53
3. Valsts uzraudzības iestāžu pilnvaras	54
VII. ES TIESĪBU AKTU TERITORIĀLĀ PIEMĒROŠANA.....	59
VIII. SABIEDRĪBAS TIESĪBAS PIEKĻŪT EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU DOKUMENTIEM UN PERSONAS DATU AIZSARDZĪBA	59

I. Tiesības uz personas datu aizsardzību, kuras ir atzītas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā

1. Savienības atvasināto tiesību atbilstība tiesībām uz personas datu aizsardzību

[2010. gada 9. novembra spriedums \(virspalāta\) Volker und Markus Schecke un Eifert \(C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662\)](#)¹¹

Šajā lietā notika pamattiesvedības starp lauksaimniekiem un *Land Hessen* [Hesenes federālo zemi] par viņu kā Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) līdzekļu saņēmēju personas datu publicēšanu *Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung* (Federālā Lauksaimniecības un uztura aģentūra) tīmekļa vietnē. Minētie lauksaimnieki iebilda pret šādu datu publicēšanu, apgalvojot konkrēti, ka tā nav pamatota ar sevišķām sabiedrības interesēm. *Land Hessen* savukārt uzskatīja, ka pienākums publicēt minētos datus izriet no Regulas Nr. 1290/2005¹² un Regulas Nr. 259/2008¹³, ar kurām ir reglamentēta kopējās lauksaimniecības politikas finansēšana un ir noteikta informācijas publicēšana par ELGF un ELFLA līdzekļu saņēmējiem.

Šajā saistībā *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vīsbādenes Administratīvā tiesa, Vācija) uzdeva Tiesai vairākus jautājumus par vairāku Regulas Nr. 1290/2005 normu un Regulas Nr. 259/2008 spēkā esamību, kurās ir paredzēts nodrošināt sabiedrībai piekļuvi šādai informācijai, tostarp izmantojot valsts aģentūru tīmekļa vietnes.

Runājot par Hartā atzīto tiesību uz personas datu aizsardzību samērojamību ar pārredzamības principu Eiropas fondu jomā, Tiesa uzsvēra, ka konkrētas informācijas publicēšana tīmekļa vietnē par fondu līdzekļu saņēmējiem, minot viņu uzvārdus un saņemtās summas, ņemot vērā, ka vietnei brīvi var piekļūt trešās personas, ir šo saņēmēju tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aizskārums vispār un viņu personas datu aizsardzības aizskārums konkrēti (56.–64. punkts).

Lai šāds tiesību aizskārums būtu attaisnots, tam ir jābūt noteiktam tiesību aktos, tam ir jārespektē šo tiesību būtiskais saturs un, ievērojot samērīguma principu, tam ir jābūt nepieciešamam un patiešām jāatbilst Savienības atzītiem vispārējās nozīmes mērķiem; atkāpes no šīm tiesībām un to ierobežojumi jāīsteno tikai tiktāl, ciktāl tas ir noteikti nepieciešams (65. punkts). Šajā situācijā Tiesa uzskatīja, ka, tā kā demokrātiskā sabiedrībā nodokļu maksātājiem ir tiesības saņemt informāciju par publisko līdzekļu izlietojumu, Padomei un Komisijai bija pienākums veikt līdzsvarotu dažādu attiecīgo interešu izsvēršanu, pirms strīdīgo

¹¹ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2010. gada ziņojumā, 11. lpp.

¹² Padomes Regula (EK) Nr. 1290/2005 (2005. gada 21. jūnijs) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu (OV 2005, L 209, 1. lpp.), kas tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 (2013. gada 17. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību (OV 2013, L 347, 549. lpp.).

¹³ Komisijas Regula (EK) Nr. 259/2008 (2008. gada 18. marts), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus par to, kā piemērot Padomes Regulu (EK) Nr. 1290/2005 attiecībā uz informācijas publicēšanu par ELGF un ELFLA līdzekļu saņēmējiem (OV 2008, L 76, 28. lpp.), kas tika atcelta ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 908/2014 (2014. gada 6. augusts), ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1306/2013 piemēro attiecībā uz maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, noteikumiem par pārbaudēm, nodrošinājumu un pārredzamību (OV 2014, L 255, 59. lpp.).

noteikumu pieņemšanas pārbaudot, vai šo datu publicēšana tīmekļa vietnē, kas ir vienīgā katrā dalībvalstī, nepārsniedz to, kas bija nepieciešams, lai īstenotu izvirzītos leģitīmos mērķus (77., 79., 85. un 86. punkts).

Tādējādi Tiesa atzina par spēkā neesošiem vairākus Regulas Nr. 1290/2005 noteikumus, kā arī Regulu Nr. 259/2008 kopumā, ciktāl attiecībā uz ELGF un ELFLA atbalsta saņēmējam fiziskām personām šajos noteikumos ir paredzēts publicēt personas datus par ikvienu saņēmēju, nenošķirot tos atbilstoši tādiem pienācīgiem kritērijiem kā laikposmi, kuros viņi ir saņēmuši šādus atbalstus, to biežums vai arī to veids un būtiskums (92. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts). Tomēr Tiesa neapšaubīja tiesiskās sekas, kas izriet no valsts iestāžu veiktās šāda veida atbalsta saņēmēju sarakstu publicēšanas laikposmā pirms šā sprieduma pasludināšanas datuma (94. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

[2013. gada 17. oktobra spriedums Schwarz \(C-291/12, EU:C:2013:670\)](#)

M. Schwarz lūdza Bohumas [Bochum] pilsētai (Vācija) izsniegt viņam pasi, taču neļāva tālab noņemt viņa pirkstu nospiedumus. Tā kā šī pilsēta viņa pieteikumu noraidīja, *M. Schwarz* cēla prasību *Verwaltungsgericht Gelsenkirchen* (Gelzenkirhenes Administratīvā tiesa, Vācija), lai minētajai pašvaldībai tiktu uzdots izsniegt viņam pasi, nenoņemot viņa pirkstu nospiedumus. Šajā tiesā *M. Schwarz* apstrīdēja Regulas (EK) Nr. 2252/2004¹⁴, ar kuru ir ieviests pienākums noņemt pasi pieprasījušo personu pirkstu nospiedumus, spēkā esamību, tostarp apgalvojot, ka šajā regulā neesot ievērotas tiesības uz personas datu aizsardzību un tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Šajā saistībā *Verwaltungsgericht Gelsenkirchen* uzdeva Tiesai prejudiciālu jautājumu par to, vai minētā regula, ciktāl tā uzliek pasi pieprasījušajām personām pienākumu ļaut noņemt pirkstu nospiedumus un paredz tos saglabāt pasē, ir spēkā, ņemot vērā konkrēti Hartas noteikumus.

Tiesa atbildēja apstiprinoši, nospriežot, ka, lai gan valsts iestāžu veiktā pirkstu nospiedumu ņemšana un saglabāšana, kas ir regulēta Regulas Nr. 2252/2004 1. panta 2. punktā, ir tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību aizskārums, šis aizskārums ir attaisnojams ar mērķi nodrošināt pasu aizsardzību pret to izmantošanu krāpnieciskos nolūkos.

Šāds ar tiesību aktu paredzēts ierobežojums palīdz īstenot Savienības atzītu vispārējo interešu mērķi, ciktāl tas ir vērsts uz to, lai kavētu konkrēti personu nelegālu ieceļošanu Savienības teritorijā (35.–38. punkts). Pirkstu nospiedumu ņemšana un saglabāšana ir piemērots risinājums, lai sasniegtu šo mērķi. Proti, no vienas puses, lai gan šāda identitātes pārbaudes metode, izmantojot pirkstu nospiedumus, nav pilnībā uzticama, tā ievērojami samazina nelegāli ieceļojušo personu ielaišanas iespējamību. No otras puses, pasē turētāja pirkstu nospiedumu neatbilstība šajā dokumentā ietvertajiem datiem nenozīmē, ka attiecīgajai personai automātiski tiks liegts ieceļot Savienības teritorijā. Šādas atbilstības trūkuma vienīgās sekas būtu padziļināta kontrole, lai pilnīgi noskaidrotu tās identitāti (42.–45. punkts).

¹⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 2252/2004 (2004. gada 13. decembris) par drošības elementu un biometrijas standartiem dalībvalstu izdotās pasēs un ceļošanas dokumentos (OV 2004, L 385, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 444/2009 (2009. gada 6. maijs) (OV 2009, L 142, 1. lpp.).

Attiecībā uz šādas apstrādes nepieciešamību Tiesai nav darīts zināms par pietiekami efektīviem pasākumiem, kuri mazāk ietekmētu Hartas 7. un 8. pantā atzītās tiesības, nekā metode, kas balstīta uz pirkstu nospiedumiem (53. punkts). Regulas Nr. 2252/2004 1. panta 2. punktā nav paredzēta arī tāda noņemto pirkstu nospiedumu apstrāde, kura pārsniegtu to, kas ir vajadzīgs, lai sasniegtu paredzēto mērķi. Proti, minētajā regulā ir skaidri precizēts, ka pirkstu nospiedumus var izmantot vienīgi tālab, lai pārbaudītu pases autentiskumu un tās turētāja identitāti. Turklāt šīs regulas 1. panta 2. punktā ir nodrošināta aizsardzība pret risku, ka pirkstu nospiedumus saturošus datus nolasīs nepilnvarotas personas, un ir paredzēts saglabāt pirkstu nospiedumus tikai pasē, kas paliek ekskluzīvā tās turētāja lietošanā (54.–57., 60. un 63. punkts).

[2014. gada 8. aprīļa spriedums \(virspalāta\) *Digital Rights Ireland un Settlinger u.c. \(apvienotās lietas C-293/15 un C-594/15, EU:C:2014:238\)*](#)¹⁵

Šā sprieduma pamatā ir valsts tiesvedībās Īrijas un Austrijas tiesās celtās prasības izvērtēt Direktīvas 2006/24/EK par datu saglabāšanu spēkā esamību, ņemot vērā pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību. Lietā C-293/12 *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) bija jāizskata prasība tiesvedībā starp sabiedrību *Digital Rights* un Īrijas iestādēm par tādu valsts pasākumu tiesiskumu, kuri attiecas uz tādu datu saglabāšanu, kas ir saistīti ar elektroniskajām komunikācijām. Lietā C-594/12 *Verfassungsgerichtshof* (Konstitucionālā tiesa, Austrija) tika iesniegtas vairākas konstitucionālās prasības, lūdzot atcelt valsts tiesību normu, ar ko Direktīva 2006/24 tika transponēta Austrijas tiesībās.

Lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu Īrijas un Austrijas tiesas vaicāja Tiesai par Direktīvas 2006/24 spēkā esamību, ņemot vērā Hartas 7., 8. un 11. pantu. Konkrētāk, minētās tiesas jautāja Tiesai, vai saskaņā ar minēto direktīvu publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēju vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu operatoru pienākums noteiktu laiku saglabāt datus par personas privāto dzīvi un saziņu un valsts kompetentajām iestādēm sniegt piekļuvi šiem datiem ir nepamatota iejaukšanās minētajās pamattiesībās. Attiecīgie datu veidi ir it īpaši dati, kas ir nepieciešami, lai izsekotu un identificētu komunikācijas avotu un tās galamērķi, lai noteiktu komunikācijas datumu, laiku, ilgumu un veidu, lietotāja komunikāciju aprīkojumu, kā arī lai noteiktu mobilo sakaru iekārtas atrašanās vietu, un šie dati ietver tostarp abonenta vai reģistrētā lietotāja vārdu vai nosaukumu, zvanītāja un zvana adresāta tālruņa numuru, kā arī attiecībā uz interneta pakalpojumiem – IP adresi. Šie dati ļauj noteikt konkrēti, kas ir persona, ar kuru abonents vai reģistrētais lietotājs ir sazinājies, un kādā veidā tie ir sazinājušies, kā arī noteikt komunikācijas laiku un vietu, no kurienes tā notikusi. Turklāt tie ļauj uzzināt, cik bieži abonents vai reģistrētais lietotājs noteiktā laikposmā ir sazinājies ar konkrētām personām.

Tiesa vispirms nosprieda, ka, nosakot šādus pienākumus šiem piegādātājiem, Direktīvas 2006/24 noteikumi ir sevišķi nopietna iejaukšanās pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, kuras ir garantētas Hartas 7. un 8. pantā. Šajā kontekstā Tiesa konstatēja, ka šādu iejaukšanos patiešām var pamatot ar vispārējo interešu mērķa īstenošanu, piemēram, ar organizētās noziedzības apkarošanu. Šajā ziņā Tiesa norādīja, pirmkārt, ka direktīvā noteiktā datu saglabāšana nav tāda, kas varētu aizskart pamattiesību uz privātās dzīves

¹⁵ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2014. gada ziņojumā, 60. lpp

neizskaramību un personas datu aizsardzību būtību, jo šī direktīva neļauj uzzināt pašu elektronisko komunikāciju saturu un paredz, ka pakalpojumu sniedzējiem vai tīklu operatoriem ir jāievēro noteikti datu aizsardzības un drošības principi. Otrkārt, Tiesa konstatēja, ka datu saglabāšana, lai tos nepieciešamības gadījumā nodotu kompetentām valsts iestādēm, palīdz efektīvi īstenot vispārējo interešu mērķi, proti, sekmēt cīņu pret smagiem noziegumiem, kā arī kopumā nodrošināt sabiedrības drošību (38.–44. punkts).

Tomēr Tiesa uzskatīja, ka, pieņemot direktīvu par datu saglabāšanu, Savienības likumdevējs ir pārsniedzis robežas, kas noteiktas, lai tiktu ievērots samērīguma princips. Tādējādi Tiesa atzina šo direktīvu par spēkā neesošu, jo tā rada plaša apjoma un īpaši būtisku iejaukšanos pamattiesībās, kas nav precīzi reglamentēta, lai nodrošinātu, ka tā patiešām ir ierobežota ar absolūti nepieciešamo (65. punkts). Proti, Direktīva 2006/24 vispārīgā veidā aptvēra visas personas un visus elektroniskās komunikācijas līdzekļus, kā arī visu informāciju par datu plūsmu bez jebkādam atšķirībām, ierobežojumiem vai izņēmumiem saistībā ar mērķi cīnīties pret smagiem noziegumiem (57.–59. punkts). Turklāt direktīvā nebija paredzēti nekādi objektīvi kritēriji, kas ļautu ierobežot kompetento valsts iestāžu piekļuvi datiem un to vēlāku izmantošanu vienīgi tādu noziegumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas vai kriminālvajāšanas mērķiem, kuri varētu tikt uzskatīti par pietiekami smagiem, lai attaisnotu šādu iejaukšanos, kā arī tajā nebija paredzēti šādas piekļuves vai izmantošanas materiālie un procesuālie nosacījumi (60.–62. punkts). Visbeidzot, attiecībā uz datu saglabāšanas ilgumu direktīvā bija paredzēts pienākums tos saglabāt vismaz sešus mēnešus, nenosakot nekādas atšķirības starp datu kategorijām atkarībā no personām, uz kurām tie attiecas, vai to iespējamā noderīguma izvirzītā mērķa sasniegšanai (63. un 64. punkts).

Turklāt attiecībā uz prasībām, kas izriet no Hartas 8. panta 3. punkta, Tiesa konstatēja, ka Direktīvā 2006/24 nav paredzētas pietiekamas garantijas, kas ļautu nodrošināt datu efektīvu aizsardzību pret ļaunprātīgas izmantošanas risku, kā arī pret jebkādu nelikumīgu piekļuvi šiem datiem un to nelikumīgu izmantošanu, un tajā nav arī prasīta datu saglabāšana Savienības teritorijā.

Tādējādi minētā direktīva nevar pilnībā nodrošināt neatkarīgas iestādes kontroli pār aizsardzības un drošības prasību ievērošanu, kā tas skaidri ir noteikts Hartā (66.–68. punkts).

2. Tiesību uz personas datu aizsardzību ievērošana, īstenojot Savienības tiesību aktus

[2016. gada 21. decembra spriedums \(virspalāta\) Tele2 Sverige \(apvienotās lietas C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970\)](#)¹⁶

Pēc tam, kad Tiesa spriedumā *Digital Rights Ireland* un *Seitlinger* u.c. atzina Direktīvu 2006/24 par spēkā neesošu (skat. iepriekš), tajā tika ierosinātas divas lietas par elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē noteiktu vispārēju pienākumu

¹⁶ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2016. gada ziņojumā, 62. lpp.

saglabāt ar šo saziņu saistītos datus, kuru saglabāšana bija paredzēta direktīvā, kas tika atzīta par spēkā neesošu.

Nākamajā dienā pēc sprieduma *Digital Rights Ireland* un *Seitlinger* u.c. pasludināšanas telekomunikāciju uzņēmums *Tele2 Sverige* paziņoja Zviedrijas Pasta un telekomunikāciju uzraudzības iestādei par savu lēmumu pārtraukt datu saglabāšanu un nodomu dzēst jau saglabātos datus (lieta C-203/15). Proti, Zviedrijas tiesību aktos elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem bija paredzēts pienākums sistemātiski un nepārtraukti, neizdarot nevienu izņēmumu, saglabāt visus datus attiecībā uz visu abonentu un reģistrēto lietotāju datu plūsmu un atrašanās vietu saistībā ar visiem elektronisko sakaru līdzekļiem. Lietā C-698/15 trīs personas bija cēlušas prasību, apstrīdot Apvienotajā Karalistē pastāvošo datu saglabāšanas kārtību, kas ļāva iekšlietu ministram noteikt publisko telekomunikāciju operatoriem pienākumu saglabāt visus saziņas datus ne ilgāk kā divpadsmit mēnešus, tomēr šīs saziņas satura saglabāšana netika atļauta.

Kammarrätten i Stockholm (Administratīvā apelācijas tiesa Stokholmā, Zviedrija) un *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu palāta), Apvienotā Karaliste) lūdza Tiesai lemt par to, kā ir interpretējams Direktīvas 2002/58 (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) 15. panta 1. punkts, kas ļauj dalībvalstīm ieviest dažus izņēmumus no šajā direktīvā noteiktā pienākuma nodrošināt elektroniskās saziņas un attiecīgās informācijas par datu plūsmu konfidencialitāti.

Šajā spriedumā Tiesa vispirms nosprieda, ka Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktam – interpretētam Hartas 7., 8. un 11. panta, kā arī 52. panta 1. punkta gaismā – pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums kā Zviedrijā pastāvošais, kurā noziedzības apkarošanas nolūkā ir paredzēta visaptveroša un nediferencēta visas informācijas saglabāšana par datu plūsmu un atrašanās vietu attiecībā uz visiem abonentiem un reģistrētiem lietotājiem un attiecībā uz visiem elektronisko sakaru līdzekļiem. Saskaņā ar Tiesas viedokli šāds tiesiskais regulējums pārsniedz to, kas ir absolūti nepieciešams, un tas nevar tikt uzskatīts par pamatotu demokrātiskā sabiedrībā, kā to prasa minētais 15. panta 1. punkts, lasot to minēto Hartas pantu gaismā (99.–105., 107.,112. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts).

Šai pašai tiesību normai - interpretētai minēto Hartas pantu gaismā – pretrunā ir arī tāds valsts tiesiskais regulējums, ar ko reglamentē informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu aizsardzību un drošību, it īpaši kompetento valsts iestāžu piekļuvi saglabātajiem datiem, noziedzības apkarošanas ietvaros neierobežojot šo piekļuvi vienīgi ar smagās noziedzības apkarošanas mērķiem, nepakļaujot šo piekļuvi iepriekšējai tiesas vai neatkarīgas valsts iestādes kontrolei un neprasot, lai konkrētie dati netiktu izpausti ārpus Savienības teritorijas (118.–122., 125. punkts un rezolūtvās daļas 2) punkts).

Tiesa savukārt atzina, ka Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktam nav pretrunā tāds tiesiskais regulējums, ar ko preventīvi atļauts saglabāt iepriekš definētu informāciju par šāda veida datiem smagu noziegumu apkarošanas nolūkā ar nosacījumu, ka datu saglabāšana attiecībā uz saglabājamo datu kategorijām, iepriekš identificētiem saziņas līdzekļiem, attiecīgajām personām, kā arī noteikto saglabāšanas ilgumu aptver tikai absolūti nepieciešamo. Lai izpildītu šīs prasības, valsts tiesiskajā regulējumā, pirmkārt, ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kuri ļautu datus efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Konkrēti tajā ir jānorāda, kādos apstākļos un saskaņā ar kādiem nosacījumiem datu saglabāšanas pasākums var preventīvi tikt veikts,

tādējādi nodrošinot, ka šāds pasākums aprobežojas ar absolūti nepieciešamo. Otrkārt, attiecībā uz substanciālajiem nosacījumiem, kuriem ir jāatbilst valsts tiesiskajam regulējumam, lai nodrošinātu, ka tas aprobežojas ar absolūti nepieciešamo, datu saglabāšanai ir vienmēr jāatbilst objektīviem kritērijiem, ar kuriem konstatē saikni starp saglabājamajiem datiem un sasniedzamo mērķi. It īpaši, šādiem nosacījumiem praktiski ir jābūt tādiem, kas faktiski ierobežo pasākuma vērienu un secīgi arī attiecīgo personu loku. Attiecībā uz šādu ierobežošanu valsts tiesiskajam regulējumam ir jābūt balstītam uz objektīviem apstākļiem, kas ļauj definēt to personu loku, kuru datiem var būt kaut vai netieša saikne ar smagiem noziegumiem, vienā vai otrā veidā dot ieguldījumu smagu noziegumu apkarošanā vai novērst būtisku apdraudējumu sabiedrības drošībai (108.–111. punkts).

II. Personas datu apstrāde vispārējā tiesiskā regulējuma šajā jomā izpratnē

1. Personas datu apstrāde, kas neietilpst Direktīvas 95/46 piemērošanas jomā

[2006. gada 30. maija spriedums \(virspalāta\) Parlaments/Padome \(C-317/04 un C-318/04, EU:C:2006:346\)](#)

Pēc 2001. gada 11. septembra teroristu uzbrukumiem Amerikas Savienotās Valstis pieņēma tiesību aktu, ar kuru paredz, ka gaisa pārvadājumu uzņēmumiem, kas nodrošina lidojumus uz Amerikas Savienotajām Valstīm, no tām vai pāri to teritorijai, ir pienākums ASV iestādēm dot elektronisku pieeju datiem, kuri ir ietverti to rezervēšanas un izlidošanas kontroles sistēmās, ko sauc par *Passenger Name Records (PNR)*.

Uzskatot, ka šie noteikumi varētu būt pretrunā ES un dalībvalstu tiesību aktiem datu aizsardzības jomā, Komisija uzsāka sarunas ar ASV iestādēm. Šo sarunu rezultātā Komisija 2004. gada 14. maijā pieņēma Lēmumu 2004/535/EK¹⁷, kurā konstatēts, ka Amerikas Savienoto Valstu Muitas un robežapsardzes birojs (*United States Bureau of Customs and Border Protection*, turpmāk tekstā – “*CBP*”) nodrošina atbilstošu aizsardzību *PNR* iekļautajiem datiem, kas nosūtīti no Kopienas (turpmāk tekstā – “lēmums par atbilstību”). Pēc tam Padome 2004. gada 17. maijā pieņēma Lēmumu 2004/496/EK¹⁸, ar ko apstiprina nolīguma noslēgšanu starp Eiropas Kopienu un Amerikas Savienotajām Valstīm attiecībā uz *PNR* datu apstrādi un pārsūtīšanu *CBP*, ko veic Kopienas dalībvalstu teritorijā reģistrētie aviopārvadātāji.

Eiropas Parlaments lūdza Tiesu atcelt abus iepriekš minētos lēmumus, apgalvojot it īpaši, ka lēmums par atbilstību tika pieņemts *ultra vires*, ka EKL 95. pants (tagad LESD 114. pants) nav bijis atbilstošs juridiskais pamats lēmumam, ar ko apstiprina nolīguma noslēgšanu, un ka abos gadījumos ir pārkāptas pamattiesības.

¹⁷ Komisijas Lēmums 2004/535/EK (2004. gada 14. maijs) par pietiekamu aizsardzību *Passenger Name Record* iekļautajiem lidmašīnu pasažieru personas datiem, kas nosūtīti Amerikas Savienoto Valstu Muitas un robežapsardzes birojam (OV 2004, L 235, 11. lpp.).

¹⁸ Padomes Lēmums 2004/496/EK (2004. gada 17. maijs) par nolīguma noslēgšanu starp Eiropas Kopienu un Amerikas Savienotajām Valstīm attiecībā uz personas datu apstrādi un pārsūtīšanu, ko aviopārvadātāji veic ASV Nacionālās drošības ministrijas Muitas un robežsardzes departamentam (OV 2004, L 183, 83. lpp., un labojums OV 2005, L 255, 168. lpp.).

Attiecībā uz lēmumu par atbilstību Tiesa vispirms pārbaudīja, vai Komisija varēja likumīgi pieņemt lēmumu, balstoties uz Direktīvu 95/46. Šajā situācijā tā konstatēja, ka no lēmuma par atbilstību izriet, ka PNR datu nosūtīšana CBP ir uzskatāma par apstrādi, kuras mērķis ir sabiedriskā drošība un valsts pasākumi krimināltiesību jomā. Saskaņā ar Tiesas viedokli, lai gan aviosabiedrības sākumā apkopo PNR datus tādu pasākumu ietvaros, kuri paredzēti Savienības tiesībās, proti, lidmašīnas biļešu pārdošanai, kas dod tiesības uz pakalpojumu sniegšanu, tomēr datu apstrādei, kura paredzēta lēmumā par atbilstību, ir pavisam cits raksturs. Proti, šis lēmums neattiecas uz datu apstrādi, kas ir nepieciešama pakalpojumu sniegšanai, bet gan uz datu apstrādi, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrisko drošību, un represīvos nolūkos (56. un 57. punkts).

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka tas, ka privātie uzņēmēji ir apkopējuši PNR datus komercdarbības nolūkā un organizē to pārsūtīšanu uz trešām valstīm, nav pretrunā tam, ka šāda pārsūtīšana tiek uzskatīta par datu apstrādi, kas neietilpst direktīvas piemērošanas jomā. Proti, šī pārsūtīšana ietilpst valsts varas noteiktajos ietvaros un attiecas uz sabiedrisko drošību. Tāpēc Tiesa secināja, ka lēmums par atbilstību neietilpst direktīvas piemērošanas jomā, jo tas attiecas uz personas datu apstrādi, kas no tās ir izslēgta. Līdz ar to Tiesa lēmumu par atbilstību atcēla (58. un 59. punkts).

Attiecībā uz Padomes lēmumu Tiesa konstatēja, ka EKL 95. pants, lasot to kopā ar Direktīvas 95/46 25. pantu, nevar radīt Kopienas kompetenci noslēgt minēto nolīgumu ar ASV. Proti, šis nolīgums attiecas uz to pašu datu pārsūtīšanu, uz ko attiecas lēmums par atbilstību, un tādējādi - uz datu apstrādi, kas ir izslēgta no direktīvas piemērošanas jomas. Tādēļ Tiesa atcēla Padomes lēmumu, ar ko tika apstiprināta nolīguma noslēgšana (67.–69. punkts).

[2014. gada 11. decembra spriedums Ryneš \(C-212/13, EU:C:2014:2428\)](#)

Reaģējot uz vairākkārtējiem uzbrukumiem, F. Ryneš savai mājai uzstādīja novērošanas kameru. Pēc atkārtota uzbrukuma viņa mājai ar kameras ieraksta palīdzību tika identificēti divi aizdomās turētie, pret kuriem tika uzsākti kriminālprocesi. Tā kā viens no aizdomās turētajiem apstrīdēja videonovērošanas kameras ierakstīto datu apstrādes likumību Čehijas Republikas Personas datu aizsardzības birojā, šis birojs konstatēja, ka F. Ryneš ir pārkāpis noteikumus par personas datu aizsardzību, un uzlika viņam naudas sodu.

Tā kā *Městský soud v Praze* (Prāgas pilsētas tiesa, Čehijas Republika) lēmumu, ar ko Biroja lēmums tika atstāts negrozīts, F. Ryneš pārsūdzēja *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa), šī tiesa uzdeva Tiesai jautājumu, vai F. Ryneš veiktais videonovērošanas ieraksts ar nolūku aizsargāt savu dzīvību, veselību un īpašumu ir uzskatāms par datu apstrādi, uz kuru neattiecas Direktīva 95/46 tādēļ, ka šo ierakstu veikusi fiziska persona tikai un vienīgi personiskām vai sadzīviskām vajadzībām minētās direktīvas 3. panta 2. punkta otrā ievilkuma izpratnē.

Tiesa nosprieda, ka tādas kameras sistēmas izmantošana, ar kuru tiek veikts personu vizuālais ieraksts, kas tiek uzglabāts cirkulējošā ieraksta iekārtā, proti, cietajā diskā, un kuru fiziska persona ir uzstādījusi pie savas ģimenes mājas ar mērķi aizsargāt mājas īpašnieku īpašumu, veselību un dzīvību, bet ar šo sistēmu tiek uzraudzīta arī publiskā telpa, nav datu apstrāde tikai un vienīgi personiskām vai sadzīviskām vajadzībām (35. punkts un rezolutīvā daļa).

Šajā ziņā tā atgādināja, ka Hartas 7. pantā garantēto pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aizsardzības pamatā ir prasība, lai atkāpes no personas datu aizsardzības un tās

ierobežojumi tiktu īstenoti absolūti nepieciešamā ietvaros. Ciktāl Direktīvas 95/46 tiesību normas, tā kā tajās ir reglamentēta personas datu apstrāde, kas var kaitēt pamatbrīvībām un it īpaši tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, noteikti ir jāinterpretē, ievērojot pamattiesības, kuras ir ierakstītas minētajā Hartā, šīs direktīvas 3. panta 2. punkta otrajā ievilkumā paredzētā atkāpe ir jāinterpretē šauri (27.–29. punkts). Turklāt pats šīs tiesību normas formulējums izslēdz no Direktīvas 95/46 piemērošanas jomas datu apstrādi “tikai un vienīgi” personiskām vai sadzīviskām vajadzībām. Tomēr, ciktāl videonovērošana kaut vai daļēji aptver publisko telpu un tādēļ ir vērsta ārpus personas, kura ar šo līdzekli veic datu apstrādi, privātās sfēras, to nevar uzskatīt par darbību tikai un vienīgi “personiskām vai sadzīviskām vajadzībām” minētās tiesību normas izpratnē (30., 31. un 33. punkts).

2. Jēdziens “personas dati”

[2016. gada 19. oktobra spriedums Breyer \(C-582/14, EU:C:2016:779\)](#)¹⁹

P. Breyer Vācijas civillietu tiesās cēla prasību par to, lai Vācijas Federatīvajai Republikai tiktu aizliegts pēc katras Vācijas federālo dienestu interneta vietņu aplūkošanas saglabāt vai likt trešām personām saglabāt nodotos informātikas datus. Lai novērstu uzbrukumus un darītu iespējamu krimināltiesiskas vajāšanas uzsākšanu pret “uzbrucējiem”, Vācijas federālo dienestu tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzējs ierakstīja datus, kas satur “dinamisko” IP adresi – IP adresi, kas mainās līdz ar katru jaunu pievienošanos internetam, – kā arī vietnes aplūkošanas datumu un laiku. Atšķirībā no statiskajām IP adresēm, dinamiskās IP adreses *a priori* nedod iespēju, izmantojot sabiedrībai pieejamas datnes, noteikt saikni starp konkrētu datoru un interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja izmantotu fizisku pieslēgumu tīklam. Tikai ierakstītie dati paši par sevi tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzējam nedod iespēju identificēt lietotāju. Savukārt interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējam ir papildu informācija, kura, ja tā tiktu kombinēta ar šo IP adresi, ļautu identificēt minēto lietotāju.

Šajā saistībā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), kurā tika iesniegta sūdzība “Revision” kārtībā, uzdeva Tiesai jautājumu, vai IP adrese, ko tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzējs ieraksta saistībā ar piekļuvi tā interneta vietnei, attiecībā uz to ir uzskatāma par personas datiem.

Tiesa vispirms norādīja, ka, lai datus varētu kvalificēt kā “personas datus” Direktīvas 95/46 2. panta a) punkta izpratnē, netiek prasīts, lai visa informācija, kas ļauj identificēt attiecīgo personu, atrastos tikai vienas personas rīcībā. Tādējādi ar to, ka papildu informācija, kas ir vajadzīga, lai identificētu interneta vietnes lietotāju, ir nevis tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzēja, bet šī lietotāja interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja rīcībā, nevar izslēgt, ka tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzēja ierakstītās dinamiskās IP adreses attiecībā uz to ir personas dati Direktīvas 95/46 2. panta a) punkta izpratnē (43. un 44. punkts).

Tādējādi Tiesa konstatēja, ka dinamiskā IP adrese, ko tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzējs ieraksta saistībā ar personas piekļuvi šī pakalpojumu sniedzēja publiskai

¹⁹ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2016. gada ziņojumā, 61. lpp.

lietošanai paredzētai interneta vietnei, attiecībā uz minēto pakalpojumu sniedzēju ir uzskatāma par personas datiem Direktīvas 95/46 2. panta a) punkta izpratnē, ja tā rīcībā ir tiesiski līdzekļi, kas tam ļauj likt identificēt attiecīgo personu, izmantojot šīs personas interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja rīcībā esošo papildu informāciju par šo personu (49. punkts un rezolūīvās daļas 1) punkts).

[2017. gada 20. decembra spriedums Nowak \(C-434/16, ECLI:EU:C:2017:994\)](#)

P. Nowak, grāmatvedības praktikantam, neizdevās nokārtot Īrijas Zvērinātu grāmatvežu institūta rīkotu eksāmenu. Viņš iesniedza pieteikumu nodrošināt piekļuvi saskaņā ar Datu aizsardzības likuma 4. pantu visiem personas datiem, kas attiecībā uz viņu atradās Zvērinātu grāmatvežu institūta rīcībā. Institūts nosūtīja *P. Nowak* dažus dokumentus, taču atteicās izsniegt viņa pārbaudes darba kopiju, kā pamatojumu minot, ka pārbaudes darbā neesot ietverti ar viņu saistīti "personas dati" Datu aizsardzības likuma izpratnē.

Kad Datu aizsardzības uzraudzītājs to pašu iemeslu dēļ arī nesniedza pozitīvu atbildi uz viņa pieteikumu par piekļuvi, *P. Nowak* vērsās valsts tiesās. *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija), kurā *P. Nowak* iesniedza pārsūdzību, vērsās Tiesā ar jautājumu, vai Direktīvas 95/46 2. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkotie rakstiskās atbildes, kuras eksaminējamā persona sniedz profesionāla kvalifikācijas eksāmena laikā, un iespējamās eksaminētāju piezīmes par šo pārbaudījumu, ir eksaminējamās personas dati šīs tiesību normas izpratnē.

Pirmkārt, Tiesa norādīja, ka, lai datus varētu uzskatīt par "personas datiem" Direktīvas 95/46 2. panta a) punkta izpratnē, netiek prasīts, lai visa informācija, kas ļauj identificēt attiecīgo personu, atrastos tikai vienas personas rīcībā. Turklāt gadījumā, ja pārbaudījuma atbilžu vērtēšanas laikā eksaminētājam nav zināma eksaminējamās personas identitāte, iestādes, kas rīko šos pārbaudījumus, – šajā gadījumā Zvērinātu grāmatvežu institūta – rīcībā savukārt ir visa nepieciešamā informācija, lai bez jebkādam grūtībām vai šaubām identificētu šo eksaminējamo personu pēc tās reģistrācijas numura, kas ir norādīts uz pārbaudījuma darba vai vāka titullapas, un tādējādi attiecinātu atbildes uz šo personu.

Otrkārt, Tiesa konstatēja, ka eksaminējamās personas sniegtās rakstiskās atbildes profesionālās kvalifikācijas eksāmena laikā ir informācija, kas uz to attiecas. Proti, šo atbilžu saturs atspoguļo eksaminējamās personas zināšanu līmeni un kompetenci minētajā jomā, kā arī attiecīgā gadījumā tās domāšanas procesu, spriestspēju un kritisko domāšanu. Turklāt minēto atbilžu apkopošanas mērķis ir novērtēt eksaminējamās personas profesionālās zināšanas un piemērotību veicamajam amatam. Papildus tam šīs informācijas izmantošana, kas it īpaši atspoguļo attiecīgās eksaminējamās personas veiksmīgus vai neveiksmīgus pārbaudījuma rezultātus, var ietekmēt personas tiesības un intereses, jo tā var noteikt vai ietekmēt, piemēram, personas iespējas strādāt vēlamajā profesijā vai amatā. Konstatējumu, ka eksaminējamās personas sniegtās rakstiskās atbildes profesionālās kvalifikācijas eksāmenā ir informācija, kas attiecas uz šo personu tās satura, mērķa un ietekmes dēļ, var attiecināt arī uz pārbaudījumu, kurā ir iespēja izmantot konkrētus materiālus (31. un 36.–40. punkts).

Treškārt, runājot par eksaminētāja piezīmēm par eksaminējamās personas sniegtajām atbildēm, Tiesa uzskatīja, ka tās tāpat kā personas pārbaudījuma darbā sniegtās atbildes ir informācija par

šo eksaminējamo personu, jo tās atspoguļo eksaminētāja viedokli vai vērtējumu par šīs personas individuālu sniegumu pārbaudījuma laikā un it īpaši par tās zināšanām un kompetenci attiecīgajā jomā. Turklāt šo piezīmju konkrētais mērķis ir dokumentēt eksaminētāja vērtējumu par eksaminējamās personas sniegumu, un tām, iespējams, varētu būt ietekme attiecībā uz šo personu (42. un 43. punkts).

Ceturtkārt, Tiesa nosprieda, ka rakstiskās atbildes, ko eksaminējamā persona sniegusi profesionālās kvalifikācijas eksāmenā, un jebkādas eksaminētāja piezīmes par tām var tikt novērtētas precizitātes un vajadzības tās saglabāt ziņā Direktīvas 95/46 6. panta 1. punkta d) un e) apakšpunkta izpratnē un tās var tikt labotas vai dzēstas šīs direktīvas 12. panta b) punkta izpratnē. Tas, ka eksaminējamajai personai tiek dotas tiesības piekļūt šīm atbildēm un piezīmēm saskaņā ar šīs direktīvas 12. panta a) punktu, atbilst minētās direktīvas mērķim garantēt, ka ar šo eksaminējamo personu saistīto datu apstrādes ziņā šīs personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību tiek aizsargātas neatkarīgi no tā, vai šai eksaminējamajai personai šādas piekļuves tiesības ir vai nav arīdzan saskaņā ar eksāmena procedūrai piemērojamo valsts tiesisko regulējumu. Tomēr Tiesa uzsvēra, ka tiesības uz piekļuvi datiem un to labošanu saskaņā ar Direktīvas 95/46 12. panta a) un b) punktu neattiecas uz eksāmena jautājumiem, kuri paši par sevi nav uzskatāmi par eksaminējamās personas datiem (56. un 58. punkts).

Ņemot vērā šos elementus, Tiesa secināja, ka tādos apstākļos kā pamatlietā eksaminējamās personas profesionālās kvalifikācijas eksāmenā sniegtās rakstiskās atbildes un iespējamās eksaminētāja piezīmes par šīm atbildēm ir personas dati Direktīvas 95/46 2. panta a) punkta izpratnē (62. punkts un rezolutīvā daļa).

3. Jēdziens “personas datu apstrāde”

[2003. gada 6. novembra spriedums \(virspalāta\) Lindqvist \(C-101/01, EU:C:2003:596\)](#)

B. Lindqvist, brīvprātīgā darbiniece protestantu baznīcas draudzē Zviedrijā, no sava personīgā datora izveidoja interneta vietnes, kurās publicēja personas datus par vairākiem cilvēkiem, kas tāpat kā viņa brīvprātīgi strādāja minētajā draudzē. *B. Lindqvist* tika piespriests samaksāt naudas sodu, jo viņa bija veikusi automātisku personas datu apstrādi, pirms tam neiesniedzot rakstveida paziņojumu Zviedrijas *Datainspektion* (valsts iestāde elektroniski pārraidītu datu aizsardzībai), bez atļaujas šos personas datus pārsūtījusi uz trešām valstīm un veikusi sensitīvu personas datu apstrādi.

Tā kā *B. Lindqvist* pret šo lēmumu iesniedza apelācijas sūdzību *Göta hovrätt* (Jetas apelācijas tiesa, Zviedrija), šī tiesa uzdeva Tiesai prejudiciālus jautājumus, lai noskaidrotu, vai *B. Lindqvist* ir veikusi “personas datu apstrādi pilnībā vai daļēji ar automatizētiem līdzekļiem” Direktīvas 95/46 izpratnē.

Tiesa konstatēja, ka darbība, kuras ietvaros interneta mājas lapā tiek norādītas vairākas personas un tās identificētas, vai nu norādot viņu uzvārdu, vai citā veidā, piemēram, norādot viņu tālruna numuru vai informāciju par viņu darba apstākļiem un vaļaspriekiem, ir uzskatāma par “personas datu apstrādi pilnībā vai daļēji ar automatizētiem līdzekļiem” šīs direktīvas izpratnē (27. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts). Uz šādu personas datu apstrādi, kas veikta brīvprātīgu vai reliģiska rakstura darbību īstenošanas nolūkā, neattiecas neviens no izņēmumiem no direktīvas piemērošanas jomas, jo tā neietilpst ne tādu darbību kategorijā, kuras attiecas uz sabiedrisko

drošību, ne arī tādu darbību kategorijā, kas veiktas tikai un vienīgi personiskām vai sadzīviskām vajadzībām un līdz ar to neietilpst direktīvas piemērošanas jomā (38., 43.–48. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

[2014. gada 13. maija spriedums \(virspalāta\) Google Spain un Google \(C-131/12, EU:C:2014:317\)](#)

2010. gadā kāds Spānijas valstspiederīgais iesniedza *Agencia Española de Protección de Datos* (Spānijas Datu aizsardzības aģentūra, turpmāk tekstā – “AEPD”) sūdzību pret *La Vanguardia Ediciones SL*, kas ir Spānijā plaši pazīstama dienas laikraksta redakcija, kā arī pret *Google Spain* un *Google*. Šī persona apgalvoja, ka, ja interneta lietotāji ievada viņa vārdu *Google* grupas meklētājprogrammā, rezultātu sarakstā parādās saites uz divām dienas laikraksta *La Vanguardia* lappusēm, kas datētas ar 1998. gadu, sakarā ar nekustamas mantas izsoli saistībā ar apķīlāšanu šīs personas parādu dēļ. Ar savu sūdzību minētā persona lūdza, pirmkārt, lai *La Vanguardia* tiktu uzdots vai nu dzēst, vai izmainīt šīs lapas, vai arī izmantot noteiktus rīkus, ko sniedz interneta meklētājprogrammas, šo datu aizsargāšanai. Otrkārt, tā lūdza, lai vai nu *Google Spain*, vai *Google* tiktu uzdots dzēst vai aizklāt viņa personas datus, lai tie vairs neparādītos meklēšanas rezultātos un vairs nebūtu *La Vanguardia* saitēs.

AEPD sūdzību noraidīja, ciktāl tā attiecās uz *La Vanguardia*, uzskatot, ka tās veiktā attiecīgās informācijas publicēšana bija tiesiski pamatota, taču šī pati sūdzība tika apmierināta, ciktāl tā tika vērstā pret *Google Spain* un *Google*, un šiem abiem uzņēmumiem tika likts izdzēst no sava indeksa attiecīgos personas datus un liegt turpmāku piekļuvi šiem datiem. Tā kā minētie uzņēmumi iesniedza divas apelācijas sūdzības *Audiencia Nacional* (Valsts tiesa, Spānija), lai panāktu AEPD lēmuma atcelšanu, Spānijas tiesa vērsās Tiesā ar vairākiem prejudiciāliem jautājumiem.

Tādējādi Tiesai bija iespēja precizēt jēdzienu “personas datu apstrāde” internetā, ņemot vērā Direktīvu 95/46.

Līdz ar to Tiesa nosprieda, ka meklētājprogrammas darbība, kura izpaužas kā publicētās vai trešo personu internetā ievietotās informācijas atrašana, to automātiski indeksējot, to īslaicīgi uzglabājot un visbeidzot to nododot interneta lietotāju rīcībā noteiktā svarīguma secībā, ir jākvalificē kā personas datu apstrāde, ja šī informācija ietver personas datus (rezolutīvās daļas 1) punkts). Turklāt Tiesa atgādināja, ka direktīvā norādītās darbības ir jākvalificē kā šāda apstrāde arī gadījumā, ja tās attiecas vienīgi uz tādu informāciju kā medijos jau publicētā. Vispārēja atkāpe no direktīvas piemērošanas šajā gadījumā lielā mērā padarītu šo direktīvu bezjēdzīgu (29. un 30. punkts).

[2018. gada 10. jūlija spriedums \(virspalāta\) Jehovah todistajat \(C-25/17, EU:C:2018:551\)](#)²⁰

Somijas datu aizsardzības iestāde pieņēma lēmumu, aizliedzot Jehovas liecinieku kopienai vākt vai apstrādāt personas datus saistībā ar sludināšanu, ko veic tās locekļi, apstaigājot mājas, ja nav izpildīti Somijas tiesību aktos par šādu datu apstrādi paredzētie nosacījumi. Proti, šīs kopienas

²⁰ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2018. gada ziņojumā, 87. un 88. lpp.

locekļi, sludinādami apstaigājot mājas, veic piezīmes par tikšanos ar personām, ar kurām ne viņi paši, ne minētā kopiena nav pazīstami. Šie dati tiek vākti kā atgādināšanas piezīmes, lai tās varētu atrast iespējamiem vēlākiem apmeklējumiem, un attiecīgās personas tam nav nedz piekritušas, nedz arī ir par to tikušas informētas. Šajā ziņā Jehovas liecinieku kopiena saviem locekļiem ir sniegusi pamatnostādnes par šādu piezīmju veikšanu, un šīs pamatnostādnes ir ietvertas vismaz vienā no tās publikācijām, kas veltītas sludināšanas darbībai.

Tiesa nosprieda, ka personas datu vākšanu, ko veic reliģiskas kopienas locekļi, sludinādami apstaigājot mājas, un šo datu vēlāku apstrādi neaptver izņēmumi no Direktīvas 95/46 piemērošanas jomas, ņemot vērā, ka minētās darbības nav uzskatāmas nedz par personas datu apstrādi, kas veikta, īstenojot šīs direktīvas 3. panta 2. punkta pirmajā ievilkumā paredzētās darbības, nedz par personas datu apstrādi, ko veic fiziskas personas tikai un vienīgi personiska vai mājsaimnieciska pasākuma vajadzībām minētās direktīvas 3. panta 2. punkta otrā ievilkuma izpratnē (51. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

[2019. gada 14. februāra spriedums Buivids \(C-345/17, EU:C:2019:122\)](#)

Šajā lietā Tiesa ir interpretējusi, pirmkārt, Direktīvas 95/46 piemērošanas jomu un, otrkārt, šīs direktīvas 9. pantā rodamo jēdzienu "personas datu apstrāde tikai žurnālistikas nolūkos".

Šis spriedums ir saistīts ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi Latvijas Augstākā tiesa, kura izskatīja strīdu starp S. Buividu (turpmāk tekstā – "pieteicējs") un Datu valsts inspekciju prasībā atzīt par prettiesisku šīs iestādes lēmumu, atbilstoši kuram, interneta vietnē publicējot videoierakstu, ko S. Buivids pats bija nofilmējis, un, kas attiecās uz viņa paskaidrojumu sniegšanu Valsts policijas iecirkņa telpās saistībā ar administratīvā pārkāpuma procesu, viņš esot pārkāpis valsts tiesisko regulējumu personas datu aizsardzības jomā. Tādējādi pēc tam, kad divas zemākās instances tiesas bija noraidījušas pieteicēja pieteikumu un apelācijas sūdzību, viņš vērsās Augstākajā tiesā ar kasācijas sūdzību. Šajā tiesā viņš atsaucās uz savām tiesībām uz vārda brīvību, norādot, ka attiecīgajā videoierakstā esot redzami Valsts policijas darbinieki, proti, publiskas personas sabiedrībai pieejamā vietā, un ka tādēļ šīs personas neietilpst Datu aizsardzības likuma piemērošanas jomā.

Runājot, pirmkārt, par Direktīvas 95/46 piemērošanas jomu, Tiesa norādīja, ka, pirmām kārtām, attiecīgajā videoierakstā ierakstītie policijas darbinieku attēli ir personas dati un ka, otrām kārtām, šo personu videoieraksts, kas ir uzglabāts pieteicēja izmantotā fotoaparāta atmiņā, ir personas datu apstrāde. Tādējādi Tiesa piebilda – ja interneta vietnē tiek publicēts videoieraksts, kurā ir iekļauti personas dati un kuru lietotāji var apskatīt, un, ar kuru tie var dalīties, šāda publicēšana ir pilnībā vai daļēji automatizēta šo datu apstrāde. Turklāt Tiesa uzsvēra, ka uz minēto videoierakstu un tā publicēšanu neattiecas izņēmumi no Direktīvas 95/46 piemērošanas jomas konkrēti saistībā ar personas datu apstrādi, kas ir veikta saistībā ar darbību, kura neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, un apstrādi, kas ietilpst tādu darbību veikšanā, kuras paredzētas tikai personiskām vai mājsaimnieciska pasākuma vajadzībām. Tādējādi Tiesa secināja, ka šīs direktīvas piemērošanas jomā ietilpst policijas darbinieku filmēšana policijas iecirknī, tiem pieņemot paskaidrojumus, un šādi ierakstīta videoieraksta publicēšana interneta vietnē, kurā lietotāji var tos nosūtīt, apskatīt un dalīties ar tiem (31., 32., 35., 39., 42., 43. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts).

Runājot, otrkārt, par jēdziena "personas datu apstrāde tikai žurnālistikas nolūkos" tvērumu, Tiesa vispirms atgādināja, ka atbilstoši plašai "žurnālistikas" jēdziena interpretācijai Direktīvas 95/46 9. pantā paredzētie izņēmumi un atkāpes attiecas uz visām personām, kas nodarbojas ar žurnālistiku. Tādējādi Tiesa nosprieda – tas, ka pieteicējs pēc profesijas nav žurnālists, neizslēdz, ka attiecīgā videoieraksta filmēšana un tā pārraidīšana var tikt kvalificēta kā "personas datu apstrāde tikai žurnālistikas nolūkos". Turklāt Tiesa uzsvēra, ka Direktīvas 95/46 9. pantā paredzētie izņēmumi un atkāpes ir piemērojami tikai tad, ja tie ir vajadzīgi, lai saskaņotu divas pamattiesības, proti, tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un tiesības uz vārda brīvību. Šajā ziņā Tiesa precizēja, ka nav izslēgts, ka attiecīgā videoieraksta filmēšana un publicēšana, kas ir notikusi, neinformējot šajā videoierakstā nofilmētos policijas darbiniekus par šī videoieraksta veikšanu un tās mērķiem, ir iejaukšanās šo personu pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību. Tādējādi tā secināja, ka attiecīgā videoieraksta filmēšana un publicēšana interneta vietnē var būt personas datu apstrāde tikai žurnālistikas nolūkos, ja no minētā videoieraksta izriet, ka tā filmēšanas un publicēšanas vienīgais mērķis bija publikot informāciju, viedokļus vai idejas, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai (51., 52., 55., 63., 67. punkts un rezolūcijas daļas 2) punkts).

[2021. gada 22. jūnija spriedums \(virspalāta\) Latvijas Republikas Saeima \(Pārkāpumu uzskaites punkti\) \(C-439/19, EU:C:2021:504\)](#)

Fiziskajai personai B par vienu vai vairākiem ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem tika reģistrēti pārkāpumu uzskaites punkti. Šos pārkāpumu uzskaites punktus Ceļu satiksmes drošības direkcija (Latvija) (turpmāk tekstā – "CSDD") reģistrēja transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā.

Saskaņā ar Latvijas tiesisko regulējumu ceļu satiksmes jomā²¹ informācija par pārkāpumu uzskaites punktiem, kuri transportlīdzekļu vadītājiem reģistrēti šajā reģistrā, ir vispārpieejama un CSDD to izpauž ikvienai personai, kura to pieprasa – un tai nav jāpierāda konkrēta interese iegūt šādu informāciju –, tostarp nodod komersantiem atkalizmantošanas nolūkā. Tā kā B bija šaubas par šā regulējuma tiesiskumu, viņš iesniedza konstitucionālu sūdzību Latvijas Republikas Satversmes tiesā, lūdzot izvērtēt šā regulējuma atbilstību tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.

Satversmes tiesa uzskatīja, ka tai, izvērtējot šīs konstitucionālās tiesības, ir jāņem vērā VDAR. Tādējādi tā lūdza Tiesu skaidrot vairāku VDAR normu tvērumu, lai noteiktu Latvijas tiesiskā regulējuma par ceļu satiksmi saderīgumu ar šo regulu.

Šajā virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa uzskata, ka personas datu par pārkāpumu uzskaites punktiem apstrāde ir "personas datu par sodāmību un pārkāpumiem apstrāde"²², attiecībā uz kuru VDAR ir paredzēta pastiprināta aizsardzība attiecīgo datu īpaši sensitīvā rakstura dēļ (10., 46., 74., 94. punkts un rezolūtivās daļas 1) punkts).

²¹ 1997. gada 1. oktobra Ceļu satiksmes likuma 14¹. panta otrā daļa (Latvijas Vēstnesis, 1997, Nr. 274/276).

²² VDAR 10. pants.

Šajā ziņā tā vispirms norāda, ka informācija par pārkāpumu uzskaites punktiem ir personas dati un ka to izpaušana, ko CSDD veic trešām personām, ir apstrāde, kas ietilpst VDAR materiālās piemērošanas jomā. Proti, šī piemērošanas joma ir ļoti plaša un uz šo apstrādi neattiecas izņēmumi no šīs regulas piemērojamības (60., 61. un 72. punkts).

Tādējādi, pirmkārt, uz šo apstrādi neattiecas izņēmums par VDAR nepiemērojamību apstrādei, ko veic tādas darbības ietvaros, kura neietilpst Savienības tiesību aktu darbības jomā²³. Šis izņēmums ir uzskatāms par tādu, kas ir domāts vienīgi tam, lai no šīs regulas piemērošanas jomas izslēgtu personas datu apstrādi, ko valsts iestādes veic tādas darbības ietvaros, kura vērsta uz valsts drošības aizsardzību, vai tādas darbības ietvaros, kura var tikt iekļauta tajā pašā kategorijā. Šīs darbības ir īpaši aptver darbības, kuras vērstas uz valsts pamatfunkciju un sabiedrības pamatinteresu aizsardzību. Taču ar ceļu satiksmes drošību saistītajām darbībām nav šāda mērķa un līdz ar to tās nevar tikt iekļautas to darbību kategorijā, kuras vērstas uz valsts drošības aizsardzību (62. un 66.–68. punkts).

Otrkārt, personas datu par pārkāpumu uzskaites punktiem izpaušana arī nav apstrāde, ko aptver izņēmums, kurš paredz VDAR nepiemērojamību personas datu apstrādei, ko kompetentās iestādes veic krimināltiesību jomā²⁴. Proti, Tiesa konstatē, ka CSDD, veicot minēto izpaušanu, nevar tikt uzskatīta par šādu "kompetento iestādi"²⁵ (69.–71. punkts).

Lai noskaidrotu, vai piekļuve tādiem personas datiem par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem kā, piemēram, pārkāpumu uzskaites punkti, ir personas datu apstrāde par "pārkāpumiem"²⁶, uz kuru attiecas pastiprināta aizsardzība, Tiesa, balstoties tostarp uz VDAR rašanās vēsturi, konstatē, ka šis jēdziens attiecas tikai uz noziedzīgiem nodarījumiem. Tomēr tas, ka Latvijas tiesību sistēmā ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi tiek kvalificēti kā administratīvi pārkāpumi, nav noteicošais, izvērtējot, vai šie pārkāpumi ietilpst jēdzienā "noziedzīgs nodarījums", jo runa ir par autonomu Savienības tiesību jēdzienu, kura interpretācijai visā Savienībā jābūt autonomai un vienveidīgai. Tādējādi, atgādinājusi trīs atbilstošos kritērijus, lai vērtētu pārkāpuma noziedzīgo raksturu, proti, pārkāpuma juridisko kvalifikāciju valsts tiesībās, pārkāpuma raksturu un piemērotā soda smaguma pakāpi, Tiesa nospriež, ka attiecīgie ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi ietilpst jēdzienā "pārkāpums" VDAR izpratnē. Attiecībā uz pirmajiem diviem kritērijiem Tiesa konstatē, ka, pat ja pārkāpumi valsts tiesībās netiek kvalificēti kā "noziedzīgi", šāds raksturs var izrietēt no pārkāpuma iedabas un it īpaši no soda, ko var izraisīt šāds pārkāpums, represīvā mērķā. Tā, šajā lietā pārkāpumu uzskaites punktu reģistrēšanai par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem, tāpat kā citiem sodiem, kas var būt piemērojami šo pārkāpumu izdarīšanas rezultātā, tostarp ir šāds represīvs mērķis. Attiecībā uz trešo kritēriju Tiesa norāda, ka pārkāpumu uzskaites punkti tiek reģistrēti tikai noteikta smaguma ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu gadījumā un ka līdz ar to šādi pārkāpumi var izraisīt noteikta smaguma sodus. Turklāt pārkāpumu uzskaites punktu reģistrēšana parasti tiek veikta papildus piemērotajam sodam un šo punktu uzkrāšanās rada juridiskas sekas, kas var izpausties pat kā aizliegums vadīt transportlīdzekli (77., 80., 85., 87.–90. un 93. punkts).

²³ VDAR 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

²⁴ VDAR 2. panta 2. punkta d) apakšpunkts.

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.), 3. panta 7. punkts.

²⁶ VDAR 10. pants.

4. Jēdziens “personas datu kartotēka”

[2018. gada 10. jūlija spriedums \(virspalāta\) Jehovan todistajat \(C-25/17, EU:C:2018:551\)](#)

Šajā spriedumā (skat. arī II.3. sadaļu “Jēdziens “personas datu apstrāde””) Tiesa ir precizējusi Direktīvas 95/46 2. panta c) punktā paredzēto jēdzienu “kartotēka”.

Tādējādi, atgādinājusi, ka šī direktīva attiecas uz personas datu manuālu apstrādi tikai tad, ja apstrādātie dati veido daļu no kartotēkas vai ir paredzēti, lai veidotu daļu no kartotēkas, Tiesa nosprieda, ka minētais jēdziens aptver personas datu kopumu, kas savākti saistībā ar sludināšanu, apstaigājot mājas, un kas ietver kontaktēto personu vārdus un adreses, kā arī citu informāciju par tām, ja šie dati ir sakārtoti saskaņā ar noteiktiem kritērijiem, kas praksē ļauj tos viegli atrast to vēlākas izmantošanas nolūkā. Lai uz šādu datu kopumu attiektos šis jēdziens, nav nepieciešams, lai tas ietvertu reģistrus, īpašus sarakstus vai citas meklēšanas metodes (62. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

5. Jēdziens “personas datu pārzinis”

[2018. gada 10. jūlija spriedums \(virspalāta\) Jehovan todistajat \(C-25/17, EU:C:2018:551\)](#)

Šajā lietā (skat. arī II.3. sadaļu “Jēdziens “personas datu apstrāde”” un II.4. sadaļu “Jēdziens “personas datu kartotēka””) Tiesa lēma par kādas reliģiskas kopienas atbildību par personas datu apstrādi, kas veikta saistībā ar sludināšanas darbību, apstaigājot mājas, ko organizē, koordinē un veicina šī kopiena.

Tiesa uzskatīja, ka ikvienas personas pienākums ievērot Savienības tiesību normas par personas datu aizsardzību nevar tikt uzskatīts par iejaukšanos reliģisko kopienu organizatoriskajā autonomijā. Šajā ziņā tā secināja, ka Direktīvas 95/46 2. panta d) punkts, to aplūkojot Hartas 10. panta 1. punkta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj reliģisko kopienu – kopā ar tās locekļiem, kuri veic sludināšanu, – uzskatīt par pārzini attiecībā uz personas datu apstrādi, ko šie locekļi veic tādas sludināšanas gaitā, apstaigājot mājas, kuru organizē, koordinē un veicina šī kopiena, un nav nepieciešams ne tas, lai minētajai kopienai būtu piekļuve šiem datiem, ne arī – lai tiktu konstatēts, ka tā saviem locekļiem ir sniegusi rakstveida pamatnostādnes vai ieteikumus par šo apstrādi (74., 75. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

[2018. gada 5. jūnija spriedums \(virspalāta\) Wirtschaftsakademie Schleswig Holstein \(C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388\)](#)²⁷

Vācijas datu aizsardzības iestāde kā uzraudzības iestāde Direktīvas 95/46 28. panta izpratnē lika kādai Vācijas komercsabiedrībai, kas ir specializējusies izglītības jomā, piedāvājot apmācības pakalpojumus, izmantojot “fanu lapu”, kas tiek mitināta sociālā tīkla Facebook vietnē, deaktivizēt šo lapu. Minētā iestāde uzskata, ka nedz šī sabiedrība, nedz Facebook nebija informējuši “fanu

²⁷ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2018. gada ziņojumā, 86. un 87. lpp.

lapas" apmeklētājus par to, ka pēdējā minētā, izmantojot sīkdatnes, apkopoja ar viņiem saistīto personiska rakstura informāciju un ka minētā sabiedrība un *Facebook* pēc tam šo informāciju apstrādāja.

Šādā kontekstā Tiesa precizēja personas datu "pārziņa" jēdzienu. Šajā ziņā tā uzskatīja, ka *Facebook* mitinātas "fanu lapas" uzturētājs, kāda ir pamatlietā aplūkotā sabiedrība, iestatot parametrus (atbilstoši tostarp savai mērķauditorijai, kā arī savas darbības vadības vai reklāmas mērķiem), piedalās šīs lapas apmeklētāju personas datu apstrādes nolūku un līdzekļu noteikšanā. Tādējādi Tiesa uzskata, ka šis uzturētājs ir jā kvalificē kā Savienībā kopīgi ar *Facebook Ireland* (Amerikas Savienoto Valstu sabiedrības *Facebook* meitasuzņēmums Savienībā) par šādu apstrādi atbildīgais pārzinis Direktīvas 95/46 2. panta d) punkta izpratnē (39. punkts).

[2019. gada 29. jūlija spriedums Fashion ID \(C-40/17, EU:C:2019:629\)](#)

Šajā lietā Tiesai bija iespēja sīkāk definēt jēdzienu "pārzinis" saistībā ar "spraudņa" iestrādāšanu tīmekļvietnē.

Šajā gadījumā *Fashion ID*, kas ir Vācijas uzņēmums, kurš nodarbojas ar modes apģērbu tirdzniecību tiešsaistē, savā tīmekļvietnē bija iestrādājis sociālā tīkla *Facebook* piedāvāto sociālo spraudni "Patīk". Šis iestrādāšanas rezultāts ir tāds, ka, līdzko kāds apmeklētājs aplūko *Fashion ID* tīmekļvietni, šā apmeklētāja personas dati tiek pārsūtīti *Facebook Ireland*. Izrādās, ka šī pārsūtīšana notiek, minētajam apmeklētājam par to nezinot un neatkarīgi no tā, vai viņš ir sociālā tīkla *Facebook* lietotājs un vai viņš ir nospiedis *Facebook* pogu "Patīk".

Verbraucherzentrale NRW, kas ir Vācijas sabiedriskā labuma organizācija, kas nodarbojas ar patērētāju interešu aizsardzību, pārmet *Fashion ID*, ka tā esot pārsūtījusi *Facebook Ireland* savas tīmekļvietnes apmeklētāju personas datus, pirmkārt, bez šo personu piekrišanas un, otrkārt, neizpildot informēšanas pienākumus, kas paredzēti tiesību normās par personas datu aizsardzību. Saņēmusi izskatīšanai lietu, *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) lūdza Tiesu interpretēt vairākas Direktīvas 95/46 normas.

Vispirms Tiesa konstatēja, ka tāds tīmekļvietnes pārvaldītājs kā *Fashion ID* var tikt uzskatīts par personas datu apstrādātāju Direktīvas 95/46 2. panta d) punkta izpratnē. Tomēr šī atbildība attiecas tikai uz to personas datu apstrādes darbību vai šādu darbību kopumu, kuru nolūkus un līdzekļus tā faktiski nosaka, proti, attiecīgo datu vākšanu un atklāšanu, tos pārsūtot. Turpretim Tiesa uzskata, ka pirmšķietami ir izslēgts, ka *Fashion ID* noteiktu nolūkus, kādiem, un līdzekļus, ar kādiem personas datu turpmākās apstrādes darbības veic *Facebook Ireland* pēc tam, kad tai šie dati tiek pārsūtīti, un tāpēc *Fashion ID* nav uzskatāma par personas datu [pārzini] attiecībā uz šīm darbībām šā 2. panta d) punkta izpratnē (76., 85. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Tiesa turklāt uzsvēra, ka tīmekļvietnes pārvaldītājam un sociālā spraudņa piedāvātājam, piemēram, *Facebook Ireland*, šīs apstrādes darbības, lai tās viņu gadījumā būtu attaisnotas, ir jāveic [legitīmās] interesēs Direktīvas 95/46 7. panta f) punkta izpratnē (97. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

Visbeidzot Tiesa precizēja, ka datu subjekta piekrišana, kas ir paredzēta Direktīvas 95/46 2. panta h) punktā un 7. panta a) punktā, tīmekļvietnes pārvaldītājam ir jāiegūst tikai saistībā ar personas

datu apstrādi, kuras nolūkus un līdzekļus nosaka šis pārvaldītājs. Šādā situācijā šis direktīvas 10. pantā paredzētais informēšanas pienākums ir arī minētajam pārvaldītājam, taču informācijai, kas tam ir jāsniedz datu subjektam, ir jāattiecas tikai uz to personas datu apstrādes darbību vai šādu darbību kopumu, kuru nolūkus un līdzekļus tas nosaka (106. punkts un rezolūtvās daļas 4) punkts).

[2020. gada 9. jūlija spriedums Land Hessen \(C-272/19, EU:C:2020:535\)](#)

Kāds pilsonis, kurš bija iesniedzis lūgumrakstu Hesenes federālās zemes parlamenta Lūgumrakstu komisijai (Vācija), lūdza šai komisijai piekļūvi saviem personas datiem, kurus tā glabā saistībā ar viņa lūgumraksta izskatīšanu. Šo lūgumu viņš balsta uz VDAR, kurā ir paredzētas datu subjekta tiesības saņemt no pārziņa piekļūvi saviem personas datiem.

Hesenes federālās zemes parlamenta priekšsēdētājs noraidīja šo lūgumu, pamatojoties uz to, ka lūgumraksta procedūra esot uzskatāma par parlamentāru uzdevumu un uz parlamentu VDAR neattiecoties.

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Visbādenes Administratīvā tiesa, Vācija), kurā ir vērsies šis pilsonis, uzskata, ka Vācijas tiesībās nav piešķirtas nekādas piekļuves tiesības personas datiem saistībā ar tādu lūgumrakstu kā pamatlietā aplūkoto. Tomēr uzskatot, ka šādas tiesības varētu izrietēt no VDAR, *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Visbādenes Administratīvā tiesa) par šo jautājumu vērsās Tiesā. Turklāt, šauboties par savu neatkarību un līdz ar to, vai tā ir uzskatāma par tiesu, kurai ir tiesības uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus, *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Visbādenes Administratīvā tiesa) uzdeva Tiesai jautājumu arī par šo aspektu.

Savā spriedumā Tiesa atbild, ka, ja kādas dalībvalsts federālās pavalsts parlamenta lūgumrakstu komisija viena pati vai kopīgi ar citiem nosaka personas datu apstrādes mērķus un līdzekļus, šī komisija ir jākvalificē kā "pārzinis" VDAR izpratnē²⁸. Tādējādi uz personas datu apstrādi, ko veic šāda komisija, attiecas šī regula, it īpaši tās tiesību norma, ar kuru datu subjektiem tiek piešķirtas tiesības piekļūt viņu personas datiem²⁹.

Tiesa citastarp konstatē, ka uz Hesenes federālās zemes parlamenta Lūgumrakstu komisijas darbībām neattiecas neviens no VDAR paredzētajiem izņēmumiem. Tā atzīst, ka šādām darbībām ir publisks raksturs un tās ir raksturīgas šai federālajai zemei, jo šī komisija netieši piedalās parlamentārajā darbībā, taču tā norāda, ka šīm darbībām ir arī gan politisks, gan administratīvs raksturs. Turklāt no Tiesas rīcībā esošās informācijas nekādi neizriet, ka šīs darbības šajā gadījumā atbilstu kādam no VDAR paredzētajiem izņēmumiem (71.–74. punkts un rezolūtvās daļa).

6. Personas datu apstrādes likumības nosacījumi

²⁸ VDAR 4. panta 7. punkts

²⁹ VDAR 15. pants.

[2008. gada 16. decembra spriedums \(virspalāta\) Huber \(C-524/06, EU:C:2008:724\)](#)³⁰

Federālā migrācijas un bēgļu pārvalde (*Bundesamt für Migration und Flüchtlinge*, Vācija) nodrošina ārvalstnieku centrālā reģistra pārvaldību, kurā ir apkopoti zināmi personas dati par ārvalstniekiem, kas uzturas Vācijas teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus. Reģistrs tiek izmantots statistikas mērķiem un gadījumos, kad drošības dienesti, policija un tiesu iestādes īsteno savu kompetenci ar kriminālām vai valsts drošību apdraudošām darbībām saistītas vajāšanas vai izmeklēšanas jomā.

H. Huber, Austrijas valstspiederīgais, Vācijā ieradās 1996. gadā, lai tur strādātu par pašnodarbinātu apdrošināšanas aģentu. *H. Huber*, uzskatīdams, ka tiek diskriminēts saistībā ar minētajā reģistrā ietvertu datu apstrādi, it īpaši tāpēc, ka šādas datubāzes par Vācijas pilsoņiem nav, lūdza šos datus dzēst.

Šajā situācijā *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Ziemeļreinas-Vestfālenes Augstākā administratīvā tiesa, Vācija), kurā tika iesniegta sūdzība, uzdeva Tiesai jautājumu par minētajā reģistrā veiktās personas datu apstrādes saderību ar Savienības tiesībām.

Tiesa vispirms atgādināja, ka Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesības tādas dalībvalsts teritorijā, kuras valstspiederīgais viņš nav, nav beznosacījuma, un šīm tiesībām var tikt noteikti ierobežojumi. Līdz ar to šāda reģistra izmantošana, lai palīdzētu iestādēm, kurām ir uzticēts piemērot uzturēšanās tiesības nosakošu tiesisko regulējumu, principā ir leģitīma un, ņemot vērā tās raksturu, saderīga ar EKL 12. panta 1. punktā (tagad LESD 18. panta pirmā daļa) ietvertu aizliegumu diskriminēt valstspiederības dēļ. Tomēr šādā reģistrā var iekļaut tikai tādu informāciju, kas ir vajadzīga šim mērķim direktīvas par personas datu aizsardzību izpratnē (54., 58. un 59. punkts).

Runājot par apstrādes "vajadzības" jēdzienu Direktīvas 95/46 7. panta e) punkta izpratnē, Tiesa vispirms atgādināja, ka tas ir autonomas Savienības tiesību jēdziens, kas ir jāinterpretē tā, lai tas pilnībā atbilstu Direktīvas 95/46 mērķim, kas ir noteikts tās 1. panta 1. punktā. Turpinājumā tā konstatēja, ka personas datu apstrādes sistēma atbilst Savienības tiesībām, ja tajā iekļauti tikai tādi dati, kas ir vajadzīgi, lai minētās iestādes varētu piemērot šo regulējumu, un ja tās centralizētais raksturs veicina šī regulējuma efektīvāku piemērošanu attiecībā uz tādu Savienības pilsoņu, kas nav šīs dalībvalsts valstspiederīgie, uzturēšanās tiesībām.

Katrā ziņā nevar uzskatīt par vajadzīgu Direktīvas 95/46 7. panta e) punkta izpratnē identificētu personas datu glabāšanu un apstrādi šādā reģistrā statistikas mērķiem (52., 66. un 68. punkts).

Turklāt attiecībā uz jautājumu par reģistrā iekļauto datu izmantošanu cīņai pret noziedzību Tiesa īpaši uzsvēra, ka šis mērķis ir vērsts uz izdarīto noziegumu un kriminālpārkāpumu izmeklēšanu neatkarīgi no to izdarītāju valstspiederības. Tāpēc cīņas pret noziedzību aspektā dalībvalstij savu valstspiederīgo situācija neatšķiras no to Savienības pilsoņu situācijas, kas nav šīs dalībvalsts valstspiederīgie un dzīvo tās teritorijā. Tāpēc atšķirīga attieksme pret šiem valstspiederīgajiem un šiem Savienības pilsoņiem, ko rada sistemātiska tikai to Savienības pilsoņu, kas nav attiecīgās

³⁰ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2008. gada ziņojumā, 45. lpp.

dalībvalsts valstspiederīgie, personas datu apstrāde, lai cīnītos pret noziedzību, ir EKL 12. panta 1. punktā aizliegta diskriminācija (78.–80. punkts).

[2011. gada 24. novembra spriedums ASNEF un FECEMD \(C-468/10 un C-469/10, EU:C:2011:777\)](#)

Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (ASNEF), no vienas puses, un *Federación de Comercio Electrónico y Marketing Directo (FECEMD)*, no otras puses, iesniedza *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) administratīvu prasību par vairākiem pantiem Karaļa dekrētā 1720/2007, ar ko īstenoja Pamatlikumu 15/1999, ar ko Spānijas tiesībās tika transponēta Direktīva 95/46.

It īpaši *ASNEF* un *FECEMD* uzskata, ka Spānijas tiesībās, lai atļautu personas datu apstrādi bez attiecīgā datu subjekta piekrišanas, ir pievienots nosacījums, kas nepastāv Direktīvā 95/46, pieprasot, lai šie dati atrastos “publiski pieejamos avotos”, kādi ir uzskaitīti Pamatlikuma 15/1999 3. panta j) punktā. Šajā ziņā tās apgalvoja, ka šis likums un Karaļa dekrēts 1720/2007 ierobežo Direktīvas 95/46 7. panta f) punkta piemērojamību, kas personas datu apstrādi, kad nav saņemta datu subjekta piekrišana, pakļauj nosacījumam, ka apstrāde vajadzīga personas datu apstrādātāja vai trešo personu, kurām dati tiek atklāti, likumīgo interešu ievērošanai.

Šajā ziņā Tiesa vispirms norādīja, ka Direktīvas 95/46 7. pantā ir sniegts izsmeļošs un ierobežojošs to situāciju saraksts, kurās var uzskatīt, ka ir notikusi likumīga personas datu apstrāde bez attiecīgā datu subjekta piekrišanas. Līdz ar to saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta noteikumiem dalībvalstis drīkst noteikt tikai tos principus attiecībā uz personas datu apstrādes likumību, kas ir ietverti 7. pantā, un tās nedrīkst, nosakot papildu prasības, grozīt minētajā 7. pantā paredzēto principu piemērošanas jomu. Ar 5. pantu dalībvalstīm šīs direktīvas II iedaļas ietvaros un līdz ar to saskaņā ar tās 7. pantu tiek vienīgi ļauts precīzāk noteikt apstākļus, kādos personas datu apstrāde ir likumīga (30., 32. un 33. punkts).

It īpaši, lai veiktu nepieciešamo šajā lietā pretstatītu tiesību un interešu izvērtējumu atbilstoši minētās direktīvas 7. panta f) punktam, dalībvalstis var noteikt izvērtēšanas pamatprincipus. Tās var arī ņemt vērā to, ka minētās datu apstrādes izraisīta datu subjekta pamattiesību pārkāpuma smagums var atšķirties atkarībā no tā, vai attiecīgie dati jau ir vai vēl nav ietverti publiski pieejamos avotos (44. un 46. punkts).

Tomēr Tiesa uzskatīja, ka par precizējumu Direktīvas 95/46 5. panta izpratnē vairs nav runas, ja ar valsts tiesisko regulējumu tiek izslēgta iespēja apstrādāt atsevišķas personu datu kategorijas, attiecībā uz šīm kategorijām noteikti paredzot rezultātu, kas tiks sasniegts, izvērtējot pretstatītas tiesības un intereses, nepieļaujot citāda rezultāta iespējamību, ņemot vērā konkrēta gadījuma īpašos apstākļus. Tādēļ Tiesa secināja, ka ar Direktīvas 95/46 7. panta f) punktu netiek pieļauts, ka dalībvalsts kategoriski un vispārīgi izslēdz iespēju, ka atsevišķu kategoriju personas dati var tikt apstrādāti, neļaujot konkrētajā gadījumā izvērtēt attiecīgās pretstatītās tiesības un intereses (47. un 48. punkts).

[2016. gada 19. oktobra spriedums Breyer \(C-582/14, EU:C:2016:779\)](#)

Šajā spriedumā (skat. arī II.2. sadaļu "Jēdziens "personas dati"") Tiesa arī lēma par jautājumu, vai ar Direktīvas 95/46 7. panta f) punktu netiek pieļauta valsts tiesību norma, atbilstoši kurai tiešsaistes plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzējs lietotāja personas datus bez viņa piekrišanas var iegūt un izmantot tikai tad, kad tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu tiešsaistes plašsaziņas līdzekļa konkrētu lietošanu attiecīgajam lietotājam un veiktu ar to saistītos norēķinus, un atbilstoši kurai mērķis nodrošināt vispārēju tiešsaistes plašsaziņas līdzekļa funkcionēšanas spēju nevar attaisnot datu izmantošanu pēc attiecīgā lietošanas procesa beigām.

Tiesa nosprieda, ka ar Direktīvas 95/46 7. panta f) punktu netiek pieļauts attiecīgais regulējums. Saskaņā ar šo noteikumu personas datu apstrāde šā noteikuma izpratnē ir likumīga, ja tā ir vajadzīga personas datu apstrādātāja vai trešo personu, kurām dati tiek atklāti, likumīgo interešu īstenošanai, izņemot, ja šīs intereses ignorē, ņemot vērā datu subjekta pamattiesību un brīvību intereses. Taču šajā lietā Vācijas regulējumā kategoriski un vispārīgi ir tikusi izslēgta iespēja apstrādāt atsevišķas personas datu kategorijas, neļaujot veikt konkrētajā gadījumā iesaistītu pretstatītu tiesību un interešu izsvēršanu. Tādējādi ar to nelikumīgi tika sašaurināta Direktīvas 95/46 7. panta f) punktā paredzētā principa piemērošanas joma, izslēdzot iespēju veikt mērķa nodrošināt tiešsaistes plašsaziņas līdzekļa vietņu vispārēju funkcionēšanas spēju izsvēršanu saistībā ar šo lietotāju interesēm vai pamattiesībām un pamatbrīvībām (62.–64. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

[2017. gada 4. maija spriedums Rīgas satiksme \(C-13/16, EU:C:2017:336\)](#)

Šī lieta attiecas uz tiesvedību starp Latvijas Valsts policiju un SIA "Rīgas satiksme", kas ir sabiedrība, kura Rīgas pilsētā nodrošina trolejbusu satiksmi, saistībā ar lūgumu izpaust negadījuma izraisītāja personas datus. Šajā lietā ceļu satiksmes negadījuma laikā taksometra vadītājs bija apturējis taksometru brauktuves malā. Brīdī, kad šim taksometram garām brauca "Rīgas satiksmes" trolejbuss, aizmugurējā sēdekļī sēdošais pasažieris atvēra minētā taksometra durvis, kas aizķēra un bojāja trolejbusa korpusu. Lai celtu prasību civiltiesiskā kārtībā, "Rīgas satiksme" vērsās Valsts policijā, tostarp lūdzot izpaust personas, kas bija vainojama negadījumā, identitātes datus. Policija atteicās norādīt pasažiera personas kodu un dzīvesvietas adresi un nosūtīt negadījumā iesaistīto personu paskaidrojumu kopijas, pamatojoties uz to, ka ar administratīvā pārkāpuma lietu saistīto informāciju var saņemt tikai šīs lietas dalībnieki, un attiecībā uz personas kodu un dzīvesvietu ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu ir aizliegts sniegt šādu informāciju par privātpersonām.

Šādos apstākļos Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (Latvija) nolēma uzdot Tiesai jautājumu, vai Direktīvas 95/46 7. panta f) punktā ir paredzēts pienākums personas datus izpaust trešai personai, lai tā civiltiesiskā kārtībā varētu celt prasību par zaudējumu atlīdzību tiesā saistībā ar kaitējumu, ko ir nodarījusi persona, uz kuru attiecas šo datu aizsardzība, un vai tas, ka šī persona ir nepilngadīga, var ietekmēt šīs tiesību normas interpretāciju.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 95/46 7. panta f) punkts ir interpretējams tādējādi, ka tajā nav paredzēts pienākums izpaust personas datus trešai personai, lai tā civiltiesiskā kārtībā varētu celt prasību tiesā par zaudējumu atlīdzību saistībā ar kaitējumu, ko ir nodarījusi persona, uz kuru attiecas šo datu aizsardzība. Tomēr minētajā direktīvā nav aizliegta šāda izpaušana gadījumā, ja

tā tiek veikta, pamatojoties uz valsts tiesībām, ievērojot šajā tiesību normā paredzētos nosacījumus (27., 34. punkts un rezolutīvā daļa).

Šajā saistībā Tiesa norādīja, ka ar nosacījumu, ka valsts tiesa šajā ziņā veic vajadzīgās pārbaudes, tādus apstākļos, kādi aplūkoti pamatlietā, nav pamatoti atteikties izpaust cietušajai personai personas datus, kas vajadzīgi, lai celtu prasību par zaudējumu atlīdzību pret kaitējumu nodarījušo personu vai, attiecīgā gadījumā, pret personām, kuras īsteno vecāku varu, tādēļ, ka šī kaitējumu nodarījušā persona ir nepilngadīga (33. punkts).

[2017. gada 27. septembra spriedums Puškár \(C-73/16, EU:C:2017:725\)](#)

Pamatlietā *P. Puškár* iesniedza prasību *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) uzdot *Finančné riaditeľstvo* (Finanšu pārvalde), visiem tai pakļautajiem nodokļu birojiem un *Kriminálny úrad finančnej správy* (Noziedzīgu nodarījumu finanšu jomā apkarošanas birojs) neiekļaut viņa vārdu personu, ko Finanšu pārvalde uzskata par fiktīvām amatpersonām, sarakstā, kuru tā ir sagatavojusi saistībā ar nodokļu iekasēšanu un kura aktualizāciju nodrošina Finanšu pārvalde, kā arī Noziedzīgu nodarījumu finanšu jomā apkarošanas birojs (turpmāk tekstā – "strīdīgais saraksts"). Turklāt viņš lūdza svītrot jebkādas norādes uz viņu no šiem sarakstiem un no finanšu administrācijas informātikas sistēmas.

Šajos apstākļos *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) uzdeva Tiesai jautājumu, vai tiesības uz privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību, kas ir noteiktas Hartas 7. pantā, un tiesības uz personas datu aizsardzību, kas noteiktas tās 8. pantā, var tikt interpretētas tādējādi, ka dalībvalsts bez datu subjekta atļaujas nevar sagatavot personas datu sarakstus nodokļu iekasēšanas nolūkos, proti, ka personas datu ieguve valsts iestāžu rīcībā, lai cīnītos pret krāpšanu nodokļu jomā, pati par sevi ir riskanta.

Tiesa secināja, ka Direktīvas 95/46 7. panta e) punkts neaizliedz personas datu apstrādi, ko dalībvalsts iestādes veic nodokļu iekasēšanas nolūkos un, lai cīnītos pret krāpšanu nodokļu jomā, un kas tiek veikta, izveidojot tādu personu sarakstu kā pamatlietā aplūkotais, bez attiecīgo personu piekrišanas, ar nosacījumu, pirmkārt, ka šīm iestādēm ar valsts tiesību aktiem ir uzticēti sabiedrības interesēs realizējami uzdevumi šīs tiesību normas izpratnē, ka šī saraksta izveidošana un attiecīgo personu vārdu iekļaušana tajā ir patiešām piemērota un nepieciešama izvirzīto mērķu sasniegšanai un ka pastāv pietiekamas norādes, lai prezumētu, ka attiecīgās personas šajā sarakstā ir iekļautas pamatoti, un, otrkārt, ka ir izpildīti visi Direktīvā 95/46 paredzētie personas datu apstrādes likumīguma nosacījumi (117. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka valsts tiesai arī jāpārbauda, vai strīdīgā saraksta izveidošana ir vajadzīga sabiedrības interesēs realizējama uzdevuma, par kuru ir runa pamatlietā, izpildei, ņemot vērā it īpaši strīdīgā saraksta izveides precīzu mērķi, juridiskās sekas, kādas rodas tajā ietvertajām personām, un šī saraksta publisko raksturu vai tāda neesamību. Turklāt, ņemot vērā samērīguma principu, valsts tiesai ir jāpārbauda, vai strīdīgā saraksta izveidošana un attiecīgo personu vārdu iekļaušana tajā ir piemērota, lai sasniegtu izvirzītos mērķus, un vai nepastāv citi mazāk ierobežojoši līdzekļi šo mērķu sasniegšanai (111., 112. un 113. punkts).

Turklāt Tiesa konstatēja, ka tas, ka persona tiek iekļauta strīdīgajā sarakstā, var aizskart dažas no tās tiesībām. Iekļaušana šajā sarakstā var kaitēt tās reputācijai un ietekmēt tās attiecības ar nodokļu iestādēm. Tāpat šī iekļaušana var ietekmēt šīs personas nevainīguma prezumpciju, kas ir noteikta Hartas 48. panta 1. punktā, kā arī ar strīdīgajā sarakstā iekļautajām fiziskajām personām saistīto juridisko personu darbīdarbības brīvību, kas ir ietverta Hartas 16. pantā. Tādēļ šāda iejaukšanās var būt atbilstīga tikai tad, ja ir pietiekams iemesls aizdomām, ka attiecīgā persona fiktīvi ieņem vadošus amatus ar viņu saistītu juridisku personu uzņēmumos un tādējādi apdraud nodokļu iekasēšanu un cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā (114. punkts).

Turklāt Tiesa uzskatīja, ka, ja pastāvētu iemesli ierobežot dažas no Direktīvas 95/46 6. un 10.-12. pantā paredzētajām tiesībām, piemēram, attiecīgās personas tiesības uz informāciju, atbilstoši tās 13. pantam šādam ierobežojumam ir jābūt vajadzīgam, lai aizsargātu kādas šī 13. panta 1. punktā minētās intereses, piemēram, svarīgas ekonomiskās un finansiālās intereses, un ir jābūt balstītam uz tiesību aktiem (116. punkts).

[2020. gada 11. novembra spriedums Orange Romania \(C-61/19, EU:C:2020:901\)](#)

Orange România SA ir mobilo telekomunikāciju pakalpojumu sniedzējs Rumānijas tirgū. 2018. gada 28. martā *Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (ANSPDCP)* (Personas datu apstrādes uzraudzības valsts iestāde, Rumānija) uzlika tai naudas sodu par tās klientu personu apliecinošo dokumentu kopiju vākšanu un glabāšanu bez skaidras viņu piekrišanas.

ANSPDCP norāda, ka laikposmā no 2018. gada 1. marta līdz 26. martam *Orange România* noslēdza līgumus par mobilo telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanu, kurā ir ietverta klauzula, saskaņā ar kuru klienti ir tikuši informēti un ir piekrituši viņu personu apliecinošā dokumenta kopijas vākšanai un glabāšanai identifikācijas mērķiem. Izvēles rūtiņu, kas attiecas uz šo klauzulu, datu pārzinis pirms līguma parakstīšanas ir atzīmējis ar ķeksīti.

Šādos apstākļos *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) lūdza Tiesu precizēt nosacījumus, saskaņā ar kuriem klientu piekrišana personas datu apstrādei var tikt uzskatīta par pienācīgi sniegtu.

Vispirms Tiesa atgādina, ka Savienības tiesībās³¹ ir paredzēts to situāciju saraksts, kurās personas datu apstrādi var uzskatīt par likumīgu. Konkrēti – datu subjekta piekrišanai ir jābūt brīvi sniegtai, konkrētai, apzinātai un viennozīmīgai³². Šajā ziņā piekrišanu nevar uzskatīt par pienācīgi dotu klusēšanas, iepriekš atzīmētu rūtiņu vai atturēšanās no darbības gadījumos (34., 36., 37. un 39. punkts).

Turklāt, ja datu subjekta piekrišanu dod saistībā ar rakstisku deklarāciju, kas attiecas arī uz citiem jautājumiem, šai deklarācijai jābūt sniegtai saprotamā un viegli pieejamā veidā, izmantojot skaidru un vienkāršu valodu. Lai nodrošinātu datu subjektam patiesu izvēles brīvību, līguma

³¹ Direktīvas 95/46 7. pants un VDAR 6. pants.

³² Direktīvas 95/46 2. panta h) punkts un VDAR 4. panta 11. punkts.

noteikumi nedrīkst viņu maldināt par iespēju noslēgt līgumu pat tad, ja viņš atsakās dot piekrišanu savu datu apstrādei (34., 36., 37., 39. un 41. punkts).

Tiesa precizē, ka, tā kā *Orange România* ir personas datu pārzinis, tai ir jāspēj pierādīt šo datu apstrādes likumību un līdz ar to, šajā gadījumā, to, ka tās klienti ir devuši pienācīgu piekrišanu. Šajā ziņā, ņemot vērā, ka attiecīgie klienti, šķiet, paši nav atzīmējuši rūtiņu par viņu personu apliecinošo dokumentu kopiju vākšanu un glabāšanu, tas vien, ka šī rūtiņa ir atzīmēta ar ķeksīti, neļauj konstatēt pozitīvu piekrišanas izpausmi. Valsts tiesai ir jāveic nepieciešamās pārbaudes šajā ziņā (42. un 46. punkts).

Tāpat Tiesa uzskata, ka valsts tiesai ir jāizvērtē, vai aplūkotie līguma noteikumi varēja vai nevarēja maldināt konkrētos klientus attiecībā uz iespēju noslēgt līgumu, neraugoties uz atteikumu piekrist savu datu apstrādei, ja nav sniegti precizējumi par šo iespēju. Turklāt gadījumā, ja klients atsakās piekrist savu datu apstrādei, Tiesa norāda, ka *Orange România* pieprasīja, lai viņš rakstveidā paziņotu, ka viņš nepiekrīt ne viņa personu apliecinošā dokumenta kopijas vākšanai, ne glabāšanai. Tiesa uzskata, ka šāda papildu prasība var nepamatoti ietekmēt brīvu izvēli iebilst pret šādu vākšanu un glabāšanu. Katrā ziņā, tā kā minētajai sabiedrībai ir jāpierāda, ka tās klienti ar aktīvu rīcību ir norādījuši piekrišanu savu personas datu apstrādei, šī sabiedrība nevar pieprasīt, lai tie aktīvi paustu atteikumu (49.–51. punkts).

Līdz ar to Tiesa secina, ka līgums par telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanu, kurā ir ietverta klauzula, saskaņā ar kuru datu subjekts ir ticis informēts un piekritis sava personu apliecinošā dokumenta kopijas vākšanai un glabāšanai identifikācijas mērķiem, nevar pierādīt, ka šī persona ir pienācīgi sniegusi piekrišanu šai vākšanai un glabāšanai, ja datu pārzinis pirms līguma parakstīšanas ir atzīmējis ar ķeksīti izvēles rūtiņu, kas attiecas uz šo klauzulu, ja minētā līguma noteikumi var maldināt datu subjektu attiecībā uz iespēju noslēgt attiecīgo līgumu pat tad, ja tas atsakās piekrist savu datu apstrādei, vai ja šis pārzinis netaisnīgi ir ietekmējis brīvu izvēli iebilst pret šo vākšanu un glabāšanu, ciktāl viņš pieprasa, lai datu subjekts, paužot savu atteikšanos dot piekrišanu šai apstrādei, aizpildītu papildu veidlapu, kurā norādīts šis atteikums (52. punkts un rezolutīvā daļa).

[2021. gada 12. maija spriedums \(virspalāta\) Bundesrepublik Deutschland \(Interpola sarkanais paziņojums\) \(C-505/19, EU:C:2021:376\)](#)

2012. gadā Starptautiskā kriminālpolicijas organizācija (turpmāk tekstā – “Interpols”) pēc Amerikas Savienoto Valstu lūguma, pamatojoties uz šīs valsts iestāžu izsniegtu apcietināšanas orderi, publicēja sarkano paziņojumu par Vācijas pilsoni WS, lai viņš varētu tikt izdots. Ja persona, uz kuru attiecas šāds paziņojums, atrodas Interpola dalībvalstī, šai dalībvalstij principā ir jāveic šīs personas pagaidu aizturēšana vai jākontrolē vai jāierobežo tās pārvietošanās.

Tomēr pat pirms šā sarkanā paziņojuma publicēšanas Vācijā pret WS tika sākta izmeklēšanas procedūra, kas, pēc iesniedzējtiesas domām, attiecās uz tiem pašiem nodarījumiem kā tie, kuri bija šā paziņojuma pamatā. Šī procedūra tika galīgi pabeigta 2010. gadā, pēc tam, kad WS bija samaksājis naudas summu saskaņā ar īpašu izlīguma procedūru, kas paredzēta Vācijas krimināltiesībās. Pēc tam *Bundeskriminalamt* (Federālais kriminālpolicijas birojs, Vācija) informēja Interpolu, ka tas uzskata, ka šīs iepriekšējās procedūras dēļ šajā lietā ir piemērojams princips *ne bis in idem*. Ar šo principu, kas ir nostiprināts gan Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas

nolīgumu³³, 54. pantā, gan Hartas 50. pantā it īpaši ir aizliegts atkārtoti saukt pie kriminālatbildības par to pašu nodarījumu personu, attiecībā uz kuru jau ir pasludināts galīgs spriedums.

2017. gadā WS cēla prasību pret Vācijas Federatīvo Republiku *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Visbādenes Administratīvā tiesa, Vācija), lai tai tiktu uzdots veikt vajadzīgos pasākumus šā sarkanā paziņojuma atsaukšanai. Šajā ziņā WS norāda ne tikai uz principa *ne bis in idem* pārkāpumu, bet arī uz LESD 21. pantā garantēto tiesību uz brīvu pārvietošanos pārkāpumu, jo viņš nevarot doties uz valsti, kas ir Šengenas nolīguma līgumslēdzēja valsts vai dalībvalsts, neriskējot tikt aizturēts. Viņš arī uzskata, ka šo pārkāpumu dēļ sarkanajā paziņojumā ietverto viņa personas datu apstrāde ir pretrunā Direktīvai 2016/680 par personas datu aizsardzību krimināllietās³⁴.

Šādos apstākļos Visbādenes Administratīvā tiesa nolēma uzdot Tiesai jautājumu par principa *ne bis in idem* piemērošanu un, precīzāk, par personas, uz kuru attiecas sarkanais paziņojums, pagaidu aizturēšanas iespēju tādā situācijā, kāda ir šajā lietā. Turklāt šā principa piemērojamības gadījumā šī tiesa vēlas noskaidrot, kā tas ietekmē dalībvalstu iespējas veikt šādā paziņojumā ietverto personas datu apstrādi.

Šajā virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa tostarp nosprieda, ka Direktīvas 2016/680 normas, lasot tās saistībā ar KĪŠN 54. pantu un Hartas 50. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās pieļauj tādu personas datu apstrādi, kuri ietverti Interpola izdotā sarkanajā paziņojumā, ja vien ar attiecīgu tiesas nolēmumu netiek konstatēts, ka attiecībā uz nodarījumiem, kas ir šā paziņojuma pamatā, ir piemērojams princips *ne bis in idem*, ar nosacījumu, ka šāda apstrāde atbilst šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem (121. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Attiecībā uz jautājumu par Interpola sarkanajā paziņojumā iekļautiem personas datiem, Tiesa norāda, ka jebkāda darbība ar šiem datiem, piemēram, reģistrācija dalībvalstu datubāzēs, ir "apstrāde", uz ko attiecas Direktīva 2016/680³⁵. Turklāt tā uzskata, pirmām kārtām, ka šai apstrādei ir legītīms nolūks un, otrām kārtām, ka to nevar uzskatīt par nelikumīgu tikai tādēļ, ka nodarījumiem, uz ko attiecas sarkanais paziņojums³⁶, varētu būt piemērojams princips *ne bis in idem*. Turklāt dalībvalstīm var būt jāveic šāda apstrāde tieši tādēļ, lai pārbaudītu, vai minētais princips ir piemērojams (111., 114., 116., 117. un 119. punkts).

Šādos apstākļos Tiesa arī nospriež, ka Direktīva 2016/680, lasot to saistībā ar KĪŠN 54. pantu un Hartas 50. pantu, pieļauj sarkanajā paziņojumā ietvertu personas datu apstrādi, ja vien ar galīgu nolēmumu nav konstatēts, ka šajā lietā ir piemērojams princips *ne bis in idem*. Tomēr šādai apstrādei ir jāatbilst šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem. No šāda viedokļa šai apstrādei ir

³³ Konvencija, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām (OV 2000, L 239, 19. lpp.) (turpmāk tekstā – "KĪŠN").

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.).

³⁵ Skat. Direktīvas 2016/680 2. panta 1. punktu un 3. panta 2. punktu.

³⁶ Skat. Direktīvas 2016/680 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 8. panta 1. punktu.

jābūt nepieciešamai valsts kompetento iestāžu uzdevuma izpildei, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus un sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus³⁷ (121. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Turpretim, ja ir piemērojams princips *ne bis in idem*, reģistrēt dalībvalstu datubāzēs Interpola sarkanajā paziņojumā ietvertus personas datus vairs nav nepieciešams, ņemot vērā, ka attiecīgo personu vairs nevar saukt pie atbildības par nodarījumiem, uz kuriem attiecas minētais paziņojums, un līdz ar to – to nevar aizturēt par šiem pašiem nodarījumiem. No tā izriet, ka datu subjektam ir jābūt iespējai lūgt savu datu dzēšanu. Ja tomēr dati tiek saglabāti, tiem ir jāpievieno norāde, ka attiecīgo personu vairs nevar saukt pie atbildības dalībvalstī vai līgumslēdzējā valstī par tiem pašiem nodarījumiem saskaņā ar principu *ne bis in idem* (120. punkts).

[2021. gada 22. jūnija spriedums \(virspalāta\) Latvijas Republikas Saeima \(Pārkāpumu uzskaites punkti\) \(C-439/19, EU:C:2021:504\)](#)

Šajā spriedumā (skat. arī II.3. sadaļu "Jēdziens "personas datu apstrāde"") Tiesa secināja, ka VDAR nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, ar kuru Ceļu satiksmes drošības direkcijai (Latvija) (turpmāk tekstā – "CSDD") ir noteikts pienākums padarīt publiski pieejamus datus par transportlīdzekļu vadītājiem par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem reģistrētajiem soda punktiem, neliekot personai, kura pieprasa šādu piekļuvi, pamatot konkrētu interesi šo datu iegūšanā. Tā konstatē, ka nepieciešamība, it īpaši, ņemot vērā Latvijas valdības norādīto ceļu satiksmes drošības uzlabošanas mērķi, izpaust personas datus par pārkāpumu uzskaites punktiem, kuri reģistrēti par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem, nav pierādīta. Turklāt Tiesa uzskata, ka ne sabiedrības tiesības piekļūt oficiāliem dokumentiem, ne tiesības uz informācijas brīvību neattaisno šādu tiesisko regulējumu (113., 120.–122. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Šajā kontekstā Tiesa uzsver, ka Latvijas tiesiskajā regulējumā paredzētā ceļu satiksmes drošības uzlabošana ir Savienības atzīts vispārējo interešu mērķis un tā tad dalībvalstis var kvalificēt ceļu satiksmes drošību kā "uzdevumu sabiedrības interesēs"³⁸. Tomēr Latvijā noteiktās ar pārkāpumu uzskaites punktiem saistīto personas datu izpaušanas kārtības nepieciešamība nav pierādīta. Proti, pirmkārt, Latvijas likumdevējam ir pieejami vairāki rīcības veidi, kas tam ļautu sasniegt šo mērķi ar citiem līdzekļiem, kuri mazāk aizskartu datu subjektu pamattiesības. Otrkārt, ir jāņem vērā personas datu par pārkāpumu uzskaites punktiem sensitīvais raksturs un fakts, ka to izpaušana sabiedrībai var radīt smagu iejaukšanos pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību tādēļ, ka tā var izraisīt sabiedrības nosodījumu un būt pamats datu subjekta stigmatizācijai (109.–113. punkts).

Turklāt Tiesa uzskata, ka, ņemot vērā šo datu sensitīvo raksturu un šīs iejaukšanās šajās divās pamattiesībās smagumu, šīs tiesības ir pārākas gan pār sabiedrības interesēm piekļūt tādiem oficiāliem dokumentiem kā transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrs, gan arī tiesībām uz informācijas brīvību (120. un 121. punkts).

³⁷ Skat. Direktīvas 2016/680 1. panta 1. punktu un 8. panta 1. punktu.

³⁸ Saskaņā ar VDAR 6. panta 1. punkta e) apakšpunktu personas datu apstrāde ir likumīga, ja tā ir "vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs [...]".

Tādu pašu iemeslu dēļ Tiesa arī nospriež, ka VDAR pretrunā ir arī Latvijas tiesiskais regulējums, ciktāl ar to CSDD ir atļauts datus par transportlīdzekļu vadītājiem par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem reģistrētajiem pārkāpumu uzskaites punktiem nodot komersantiem, lai tie varētu tos atkalizmantot un izpaust sabiedrībai (126. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

Visbeidzot Tiesa precizē, ka Savienības tiesību pārākuma princips nepieļauj, ka iesniedzējtiesa, kas izskata sūdzību par Latvijas tiesisko regulējumu, ko Tiesa ir kvalificējusi kā nesaderīgu ar Savienības tiesībām, nolemj saglabāt šā tiesiskā regulējuma tiesiskās sekas līdz dienai, kad pasludināts minētās tiesas galīgais spriedums (137. punkts un rezolutīvās daļas 4) punkts).

III. Personas datu apstrāde Direktīvas 2002/58 izpratnē

[2018. gada 2. oktobra spriedums \(virspalāta\) Ministerio Fiscal \(C-207/16, ECLI:EU:C:2018:788\)](#)³⁹

Šajā lietā Spānijas izmeklēšanas tiesnesis noraidīja lūgumu, kas tika iesniegts saistībā ar izmeklēšanu par naudasmaka un mobilā tālruņa nolaupīšanu. Konkrētāk, kriminālpolicija minētajam tiesnesim lūdza sniegt tai piekļuvi uz divpadsmit dienu laikposmu, skaitot no nolaupīšanas brīža, tālruņa numuru, kas bija aktivizēti no nolaupītā tālruņa, lietotāju identifikācijas datiem. Noraidījums bija balstīts uz pamatojumu, ka fakti, kas bija kriminālizmeklēšanas pamatā, neveidoja "smagu" noziedzīgu nodarījumu, proti, saskaņā ar Spānijas tiesībām – nodarījumu, par kuru soda ar brīvības atņemšanu uz laiku, kas ilgāks par pieciem gadiem, jo piekļuve identifikācijas datiem ir iespējama tikai attiecībā uz šāda veida nodarījumiem.

Norādījusi, ka valsts iestāžu piekļuve elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēju glabātajiem personas datiem kriminālizmeklēšanas ietvaros ietilpst Direktīvas 2002/58 piemērošanas jomā, Tiesa atzina, ka piekļuve datiem, ar ko var identificēt personas, kurām pieder SIM kartes, kas aktivizētas ar nozagtu mobilo tālruni, tādiem kā šo personu vārds, uzvārds un, attiecīgā gadījumā, adrese, rada iejaukšanos Hartā aizsargātajās pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, pat ja nav apstākļu, kas ļautu šo iejaukšanos kvalificēt kā "smagu", un nav nozīmes tam, vai attiecīgajai informācijai par privāto dzīvi ir vai nav sensitīvs raksturs un vai ieinteresētajām personām ir vai nav radītas neērtības minētās iejaukšanās dēļ. Tomēr Tiesa uzsvēra, ka šī iejaukšanās nav tik smaga, ka šī piekļuve noziedzīgu nodarījumu prevencijas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas jomās būtu jāierobežo ar smagas noziedzības apkarošanu. Proti, pat ja Direktīvā 2002/58 ir izsmeļoši uzskaitīti mērķi, kas var pamatot tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir reglamentēta valsts iestāžu piekļuve attiecīgajiem datiem un ar kuru tiek izdarīta atkāpe no elektronisko komunikāciju konfidencialitātes principa, un šai piekļuvei patiešām un stingri ir jāatbilst kādam no šiem mērķiem, Tiesa norāda, ka attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu prevenciju, izmeklēšanu, atklāšanu un kriminālvajāšanu Direktīvas 2002/58 formulējums neierobežo šo mērķi vienīgi ar smagu noziegumu apkarošanu, bet gan attiecas uz "noziedzīgiem nodarījumiem" vispārīgi (38., 42., 59.–63. punkts un rezolutīvā daļa).

³⁹ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2018. gada ziņojumā, 88. un 89. lpp.

Šādā kontekstā Tiesa precizēja, ka, pat ja spriedumā *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c.⁴⁰ tā ir nospriedusi, ka vienīgi smagu noziegumu apkarošana var pamatot valsts iestāžu piekļuvi komunikāciju pakalpojumu sniedzēju saglabātajiem personas datiem, kuri, tos apkopojot, ļauj izdarīt konkrētus secinājumus par to personu privāto dzīvi, kuru dati tiek skarti, šāda interpretācija ir pamatota ar apstākli, ka tiesiskā regulējuma, kas reglamentē šo piekļuvi, mērķim ir jābūt atbilstošam šīs darbības rezultātā radītajam attiecīgo pamattiesību aizskāruma smagumam. Tādējādi atbilstoši samērīguma principam šajā jomā smagu iejaukšanos var pamatot vienīgi ar cīņu pret noziedzību, kas arī ir kvalificējama kā "smaga". Turpretim, ja iejaukšanās nav smaga, minēto piekļuvi var pamatot ar "noziedzīgu nodarījumu" prevencijas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem vispārīgā veidā (54.–57. punkts).

Runājot par šo lietu, Tiesa uzskatīja, ka piekļuvi tikai aplūkotajā lūgumā minētajiem datiem nevar kvalificēt kā attiecīgo datu subjektu pamattiesību "smagu" aizskārums, jo šie dati neļauj izdarīt precīzus secinājumus par viņu privāto dzīvi. Tiesa no tā secināja, ka iejaukšanās, kas ietver piekļuvi šādiem datiem, tādējādi ir pamatojama ar "noziedzīgu nodarījumu" prevencijas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķi vispārīgā veidā, un nav nepieciešams, lai šie nodarījumi būtu kvalificējami kā "smagi" (61. un 62. punkts).

[2020. gada 6. oktobra spriedumi \(virspalāta\) *Privacy International* \(C-623/17, EU:C:2020:790\) un *La Quadrature du Net* u.c. \(C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791\)⁴¹](#)

Judikatūra par personas datu saglabāšanu un piekļuvi personas datiem elektronisko komunikāciju jomā, īpaši spriedums *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c., kurā Tiesa tostarp uzskatīja, ka dalībvalstis elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem nedrīkst noteikt pienākumu veikt visaptverošu un nediferencētu informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu saglabāšanu, izraisīja atsevišķu valstu bažas – tās uztraucās par to, ka tām tiek liegts instruments, kuru tās uzskata par nepieciešamu valsts drošības aizsardzībai un noziedzības apkarošanai.

Šajā kontekstā *Investigatory Powers Tribunal* (Izmeklēšanas pilnvaru tiesā, Apvienotā Karaliste) (*Privacy International*, C-623/17), *Conseil d'État* (Valsts padomē, Francija) (*La Quadrature du Net* u.c., apvienotās lietas C-511/18 un C-512/18), kā arī *Cour constitutionnelle* (Konstitucionālajā tiesā, Beļģija) (*Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c., C-520/18) tika celtas prasības saistībā ar tāda tiesiskā regulējuma likumību, kuru atsevišķas dalībvalstis bija pieņēmušas šajās jomās, konkrētāk, paredzot pienākumu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem nodot valsts iestādei vai visaptverošā un nediferencētā veidā saglabāt ar lietotājiem saistīto informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus.

Ar diviem virspalātas sastāvā 2020. gada 6. oktobrī pasludinātiem spriedumiem Tiesa vispirms nosprieda, ka valsts tiesiskie regulējumi, kuros elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietu datus vai arī nodot šos datus valsts drošības un izlūkdienestu iestādēm šim nolūkam, ietilpst Direktīvas 2002/58 piemērošanas jomā (sprieduma *Privacy International* 49. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts un sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 104. punkts).

⁴⁰ Tiesas spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. (C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970).

⁴¹ Informācija par šiem spriedumiem tika iekļauta 2020. gada ziņojumā, 29.–32. lpp.

Turpinājumā Tiesa atgādina, ka Direktīva 2002/58⁴² nepieļauj, ka atkāpe no principiālā pienākuma nodrošināt elektronisko komunikāciju un ar to saistīto datu konfidencialitāti un atkāpe no aizlieguma uzglabāt šos datus kļūtu par normu. Tas nozīmē, ka šī direktīva ļauj dalībvalstīm, tostarp valsts drošības mērķiem, pieņemt tiesību aktus ar nolūku ierobežot šajā direktīvā paredzēto tiesību un pienākumu, tostarp pienākuma nodrošināt komunikāciju un informācijas par datu plūsmu konfidencialitāti⁴³, piemērošanas jomu, vienīgi tad, ja tās ievēro vispārējos Savienības tiesību principus, tostarp samērīguma principu, un Hartā garantētās pamattiesības⁴⁴ (sprieduma *Privacy International* 59. un 60. punkts un sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 111. un 113. punkts).

Šajā ziņā Tiesa, pirmkārt, lietā *Privacy International*, uzskata, ka Direktīva 2002/58, lasot to Hartas kontekstā, nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, ar kuru elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem valsts drošības aizsardzības nolūkos ir noteikts pienākums veikt informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošu un nediferencētu nodošanu drošības dienestiem un izlūkdienestiem. Otrkārt, apvienotajās lietās *La Quadrature du Net* u.c., kā arī lietā *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c. Tiesa uzskata, ka šī pati direktīva nepieļauj tiesību aktus, ar kuriem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir preventīvi noteikts pienākums veikt informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu.

Proti, šādi šo datu nodošanas un visaptverošas un nediferencētas saglabāšanas pienākumi ir uzskatāmi par īpaši nopietnu iejaukšanos Hartas garantētajās pamattiesībās, jo to personu rīcībai, attiecībā uz kuru datiem tā tiek veikta, nav saiknes ar aplūkotajā tiesiskajā regulējumā izvirzīto mērķi. Analogiski arī VDAR 23. panta 1. punktu, lasot to Hartas gaismā, Tiesa interpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru piekļuves publiskiem tiešsaistes komunikāciju pakalpojumiem sniedzējiem un mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums veikt visaptverošu un nediferencētu ar šiem pakalpojumiem saistīto personas datu saglabāšanu (sprieduma *Privacy International* 71., 82. punkts un rezolūtvās daļas 2) punkts un sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 146., 168., 174., 177., 212. punkts un rezolūtvās daļas 1) un 3) punkts).

Turpretī Tiesa uzskata, ka situācijās, kad dalībvalsts sastopas ar nopietniem draudiem valsts drošībai, kas izrādās patiesi un faktiski vai paredzami, Direktīva 2002/58, lasot to Hartas gaismā, neliedz rīkojumā uzdot elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem visaptverošā un nediferencētā veidā saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus. Šādā kontekstā Tiesa precīzē, ka lēmumam, kurā ir paredzēts šāds rīkojums uz laiku, kas nepārsniedz absolūti nepieciešamo, ir jābūt pakļautam efektīvai pārbaudei tiesā vai arī neatkarīgā administratīvā iestādē, kuras lēmumam ir saistoša iedarbība, lai pārliecinātos, vai pastāv kāda no šādām situācijām, kā arī, vai ir ievēroti paredzētie nosacījumi un garantijas. Ar šādiem pašiem nosacījumiem minētā direktīva pieļauj arī visu elektroniskās komunikācijas līdzekļu lietotāju datu, tostarp informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu, automatizētu analīzi (sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 137.–139., 177.–179. punkts, rezolūtvās daļas 1) un 2) punkts).

⁴² Direktīvas 2002/58 15. panta 1. un 3. punkts.

⁴³ Direktīvas 2002/58 5. panta 1. punkts.

⁴⁴ It īpaši Hartas 7., 8. un 11. pants, kā arī 52. panta 1. punkts.

Tiesa piebilst, ka Direktīvai 2002/58, lasot to Hartas kontekstā, nav pretrunā leģislatīvi pasākumi, ar kuriem tiek atļauta tādas informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu mērķorientēta saglabāšana uz laiku, kas nav ilgāks par absolūti nepieciešamo, kura ir ierobežota ar objektīviem un nediskriminējošiem elementiem, ņemot vērā datu subjektu kategorijas vai izmantojot ģeogrāfisko kritēriju. Tāpat šī direktīva neliedz šādos tiesību aktos paredzēt komunikācijas avotam piešķirto IP adresu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu, ja saglabāšanas ilgums nepārsniedz absolūti nepieciešamo, vai arī šādu elektronisko komunikāciju līdzekļu lietotāju personas identitātes datu saglabāšanu, pēdējā minētajā gadījumā nenosakot dalībvalstīm pienākumu saglabāšanu ierobežot laikā. Minētajai direktīvai nav pretrunā arī leģislatīvs pasākums, kas ļauj operatīvi saglabāt pakalpojumu sniedzēju rīcībā esošos datus, ja rodas situācijas, kurās ir nepieciešams saglabāt minētos datus pēc tiesību aktos noteiktajiem termiņiem datu saglabāšanai, lai atklātu smagus noziedzīgus nodarījumus vai valsts drošības apdraudējumu, ja šie noziedzīgie nodarījumi vai šis apdraudējums jau ir ticis konstatēts vai arī ja par to esamību var rasties pamatotas aizdomas (sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 161., 163., 168. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts).

Turklāt Tiesa nospriež, ka Direktīva 2002/58, lasot to Hartas kontekstā, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums reāllaikā vākt tostarp informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus, ja šī vākšana attiecas tikai uz tādām personām, par kurām ir pamatots iemesls aizdomām, ka tās kaut kādā veidā ir iesaistītas terorisma darbībās, un ja tas ir pakļauts iepriekšējai pārbaudei tiesā vai neatkarīgā administratīvā iestādē, kuras lēmumam ir saistoša iedarbība, lai pārliecinātos, ka šāda vākšana reāllaikā ir atļauta vienīgi absolūti nepieciešamā apmērā. Neatliekamības gadījumos pārbaude jāveic īsā laikā (sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 192. punkts un rezolūtvās daļas 2) punkts).

Noslēgumā Tiesa pievēršas jautājumam par valsts tiesiskā regulējuma, kurš ir atzīts par neatbilstīgu Savienības tiesībām, seku saglabāšanu laikā. Šajā ziņā tā nospriež, ka valsts tiesa nedrīkst piemērot valsts tiesību normu, ar kuru tā ir pilnvarota ierobežot laikā tāda konstatējuma par prettiesiskumu iedarbību laikā, kas tai saskaņā ar šīm tiesībām ir jāveic attiecībā uz valsts tiesību aktiem, ar kuriem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums visaptveroši un nediferencēti saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus un kas ir atzīti par nesaderīgiem ar Direktīvu 2002/58, lasot to Hartas kontekstā.

Tomēr, lai sniegtu lietderīgu atbildi valsts tiesai, Tiesa atgādina, ka pierādījumus, kuri iegūti, saglabājot datus neatbilstoši Savienības tiesībām, pieļaujāmība un izvērtēšana kriminālprocesā, kas sāks pret smaga nozieguma izdarīšanā aizdomās turētām personām, pašreizējā Savienības tiesību attīstības posmā ir nosakāma vienīgi saskaņā ar valsts tiesībām. Tomēr Tiesa precizē, ka Direktīva 2002/58, interpretējot to efektivitātes principa kontekstā, pieprasa, lai valsts krimināllietu tiesa šādā kriminālprocesā neņemtu vērā pierādījumus, kas – pretrunā Savienības tiesībām – ir iegūti, visaptveroši un nediferencēti saglabājot informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus, ja personas, kuras tiek turētas aizdomās par noziegumu, nevar efektīvi paust nostāju par šiem pierādījumiem (sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 222., 228. punkts un rezolūtvās daļas 4) punkts).

[2021. gada 2. marta spriedums \(virspalāta\), Prokuratūru \(Piekļuves elektronisko komunikāciju datiem nosacījumi\) \(C-746/18, EU:C:2021:152\)](#)

Igaunijā tika ierosināta krimināllieta pret H. K. par zādzībām, citas personas bankas kartes izmantošanu un vardarbību pret tiesas procesa dalībniekiem. Par šiem nodarījumiem pirmās instances tiesa piesprieda H. K. brīvības atņemšanu uz diviem gadiem. Šis spriedums tika atstāts negrozīts apelācijas instancē. Protokoli, uz kuriem pamatojas šo noziedzīgo nodarījumu konstatācija, ir sagatavoti, balstoties tostarp uz personas datiem, kas ir iegūti saistībā ar elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu. *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija), kura izskata H. K. iesniegto kasācijas sūdzību, pauž šaubas par to, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgi ⁴⁵ nosacījumi, ar kādiem izmeklēšanas dienestiem bija piešķirta piekļuve šiem datiem.

Šīs šaubas, pirmām kārtām, ir par to, vai laikposma ilgums, attiecībā uz kuru izmeklēšanas dienestiem bija piekļuve datiem, ir kritērijs, kas ļauj izvērtēt to, cik smaga ir šīs piekļuves izraisītā iejaukšanās datu subjektu pamattiesībās. Tādējādi iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai cīņa pret noziedzību kopumā – nevis tikai cīņa pret smagiem noziegumiem – var pamatot šādu iejaukšanos, ja šis laikposms ir ļoti īss vai ja savākto datu apjoms ir ļoti neliels. Otrām kārtām, iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai Igaunijas Republikas Prokuratūra, ņemot vērā dažādos tai valsts tiesiskajā regulējumā uzticētos uzdevumus, ir “neatkarīga” administratīva iestāde sprieduma *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. ⁴⁶ izpratnē, kas var ļaut izmeklēšanas iestādei piekļūt attiecīgajiem datiem.

Šajā virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa nospriež, ka Direktīvai 2002/58, lasot to kopsakarā ar Hartu, pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas nolūkā valsts iestādēm ir atļauts piekļūt informācijai par datu plūsmu vai atrašanās vietas datiem, kas var sniegt ziņas par saziņu, ko lietotājs veicis, izmantojot elektronisku komunikācijas līdzekli, vai par viņa izmantotās galiekārtas atrašanās vietu un no kā var izdarīt precīzus secinājumus par viņa privāto dzīvi, ja šī piekļuve neaprobežojas ar procedūrām smagas noziedzības apkarošanai vai smagu sabiedrības drošības apdraudējumu novēršanai. Tiesa uzskata, ka tā laikposma ilgumam, par kuru ir lūgta piekļuve šiem datiem, un par šādu laikposmu pieejamo datu apjomam vai raksturam šajā ziņā nav nozīmes. Turklāt Tiesa uzskata, ka šai pašai direktīvai, lasot to kopsakarā ar Hartu, ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru prokuratūrai ir piešķirta kompetence atļaut valsts iestādei piekļūt datiem par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem nolūkā veikt kriminālizmeklēšanu (45., 59. punkts un rezolūtvās daļas 1) un 2) punkts).

Attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķi, ko gribēts sasniegt ar aplūkoto tiesisko regulējumu, Tiesa uzskata, ka saskaņā ar samērīguma principu vienīgi smagu noziegumu apkarošana un nopietnu valsts drošības apdraudējumu novēršana var pamatot valsts iestāžu piekļuvi visai informācijai par datu plūsmu vai atrašanās vietas datiem, no kuriem var izdarīt precīzus secinājumus par datu subjektu privāto dzīvi; savukārt citi ar piekļuves pieprasījuma samērīgumu saistīti faktori, piemēram, tā laikposma ilgums, par kuru tiek prasīta piekļuve šādiem datiem, nevar būt iemesls, lai noziedzīgu

⁴⁵ Precīzāk, ar Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar Hartas 7., 8. un 11. pantu, kā arī 52. panta 1. punktu.

⁴⁶ Spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. (C-203/15 un C-698/15, EU:C:2016:970, 120. punkts).

nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķis varētu attaisnot šādu piekļuvi (33. un 35. punkts).

Attiecībā uz prokuratūrai piešķirto kompetenci atļaut valsts iestādei piekļūt informācijai par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem, lai vadītu kriminālizmeklēšanu, Tiesa atgādina, ka nosacījumus – kādos elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir jāļauj kompetentajām valsts iestādēm piekļūt to rīcībā esošajiem datiem – paredzēt ir valsts tiesiskā regulējuma ziņā. Taču, lai izpildītu samērīguma prasību, šajā tiesiskajā regulējumā ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi gan par attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu, gan par minimālajām prasībām, lai tā rezultātā personām, kuru personas dati tikuši pārsūtīti, būtu pietiekamas garantijas, kas ļautu šos datus efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Šim tiesiskajam regulējumam ir jābūt juridiski saistošam valsts tiesībās, un tajā ir jānorāda, kādos apstākļos un saskaņā ar kādiem materiāltiesiskajiem un procesuālajiem nosacījumiem var īstenot pasākumu, kas ietver šādu datu apstrādi, tādējādi garantējot, ka šāda iejaukšanās notiek tikai absolūti nepieciešamā robežās (48. punkts).

Tiesa uzskata, ka, lai praksē nodrošinātu šo nosacījumu ievērošanu pilnībā, ir būtiski, ka kompetento valsts iestāžu piekļuve saglabājamiem datiem principā ir pakļauta iepriekšējai pārbaudei, ko veic tiesa vai neatkarīga administratīva iestāde, un ka šīs tiesas vai administratīvās iestādes lēmums tiek pieņemts, pamatojoties uz pieteicējas iestādes pamatotu pieteikumu, tostarp saistībā ar noziedzīga nodarījuma novēršanu, atklāšanu vai kriminālvajāšanas procedūrām. Pienācīgi pamatotos neatliekamības gadījumos pārbaude ir jāveic īsā laikā (51. punkts).

Šajā ziņā Tiesa precizē, ka šai iepriekšējai pārbaudei tostarp ir nepieciešams, lai tiesai vai iestādei, kurai ir jāveic minētā pārbaude, būtu visas pilnvaras un lai tā sniegtu visas garantijas, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu dažādo attiecīgo interešu un tiesību salāgošanu. Runājot konkrētāk par kriminālizmeklēšanu, šādai pārbaudei ir vajadzīgs, lai šī tiesa vai iestāde spētu nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp interesēm, kas saistītas ar izmeklēšanas vajadzībām cīņā pret noziedzību, no vienas puses, un personu, kuru datiem tiek piekļūts, pamattiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, no otras puses. Ja šo pārbaudi veic nevis tiesa, bet gan neatkarīga administratīva iestāde, šai iestādei ir jāpiemīt tādām statusam, kas tai savu uzdevumu izpildē ļauj rīkoties objektīvi, un tālab tā nedrīkst būt pakļauta jebkādi ārējai ietekmei (52. un 53. punkts).

Tiesas ieskatā – no minētā izriet, ka neatkarības prasība, kam ir jāatbilst iestādei, kurai ir jāveic iepriekšējā pārbaude, nozīmē, ka šai iestādei ir jābūt nesaistītai ar piekļuvi datiem lūdzošo struktūru, lai tā spētu īstenot šo pārbaudi objektīvi un neatkarīgi no jebkādas ārējas ietekmes. Konkrēti krimināltiesību jomā neatkarības prasība nozīmē, ka iestāde, kas ir atbildīga par šo iepriekšējo pārbaudi, pirmkārt, nav iesaistīta attiecīgajā kriminālizmeklēšanā un, otrkārt, tai attiecībā pret kriminālprocesa dalībniekiem ir jābūt neitrālai. Tā tas nav gadījumā, kad izmeklēšanu vada un attiecīgā gadījumā valsts apsūdzību uztur prokuratūra, kā tas ir Igaunijas prokuratūras gadījumā. No tā izriet, ka prokuratūra nevar veikt minēto iepriekšējo pārbaudi (54., 55. un 57. punkts).

IV. Personas datu nosūtīšana uz trešām valstīm

[2003. gada 6. novembra spriedums \(virspalāta\) Lindqvist \(C-101/01, EU:C:2003:596\)](#)⁴⁷

Šajā lietā (skat. arī II.3. sadaļu "Jēdziens "personas datu apstrāde"") iesniedzējtiesa vēlējās it īpaši uzzināt, vai *B. Lindqvist* bija veikusi datu pārsūtīšanu uz trešām valstīm minētās direktīvas izpratnē.

Tiesa nosprieda, ka "personas datu pārsūtīšana uz trešām valstīm" Direktīvas 95/46 25. panta izpratnē nepastāv, ja persona, kas atrodas dalībvalstī, interneta mājaslapā, kura tiek glabāta pie fiziskas vai juridiskas personas, kas uztur interneta vietni, no kuras var piekļūt mājaslapai un kura ir izveidota šajā pašā valstī vai citā dalībvalstī, ievieto personas datus, tos tādējādi padarot pieejamus ikvienai personai, kas ir pieslēgusies internetam, tostarp personām, kuras atrodas trešās valstīs (71. punkts un rezolūīvās daļas 4) punkts).

Ņemot vērā, pirmkārt, interneta attīstības pakāpi Direktīvas 95/46 izstrādes laikā un, otrkārt, to, ka tās IV nodaļā, kur ir ietverts 25. pants, kura mērķis ir nodrošināt dalībvalstu kontroli par personas datu pārsūtīšanu trešām valstīm un aizliegt šādu pārsūtīšanu, ja tās nenodrošina atbilstošu aizsardzības līmeni, nav paredzēti kritēriji par interneta lietošanu, nevar prezumēt, ka Kopienų likumdevējam būtu nolūks nākotnē iekļaut jēdzienā "datu pārsūtīšana uz trešām valstīm" šādu datu ievietošanu interneta mājaslapā, pat ja tādējādi šie dati ir padarīti pieejami trešo valstu personām, kuru rīcībā ir tehniskie līdzekļi, lai tiem piekļūtu (63., 64. un 68. punkts).

[2015. gada 6. oktobra spriedums \(virspalāta\) Schrems \(C-362/14, EU:C:2015:650\)](#)⁴⁸

M. Schrems, Austrijas valstspiederīgais un sociālā tīkla *Facebook* lietotājs, bija iesniedzis sūdzību *Data Protection Commissioner* (datu aizsardzības komisārs, Īrija) par to, ka *Facebook Ireland* savu lietotāju personas datus pārsūta uz Amerikas Savienotajām Valstīm un tos saglabā serveros, kas atrodas šajā valstī, kur tiek veikta šo datu apstrāde. Saskaņā ar *M. Schrems* viedokli ASV tiesības un prakse nenodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni pret uzraudzību, ko veic valsts iestādes attiecībā uz šo valsti pārsūtītajiem datiem. *Data Protection Commissioner* atteicās izskatīt šo sūdzību, to pamatojot īpaši ar to, ka Komisija Lēmumā 2000/520/EK⁴⁹ uzskatīja, ka tā dēvētās "drošības zonas" (angļu val. "safe harbour")⁵⁰ shēmas ietvaros ASV pārsūtītajiem personas datiem tiek nodrošināts pienācīgs aizsardzības līmenis.

Šajā kontekstā *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) lūdza Tiesu interpretēt Direktīvas 95/46 25. panta 6. punktu, saskaņā ar kuru Komisija var atzīt, ka trešā valsts nodrošina pārsūtīto datu pienācīgu aizsardzības līmeni, kā arī būtībā uzdeva jautājumu par Lēmuma 2000/520, kuru Komisija pieņēma, pamatojoties uz minēto Direktīvas 95/46 25. panta 6. punktu, spēkā esamību.

⁴⁷ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2003. gada ziņojumā, 67. lpp.

⁴⁸ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2015. gada ziņojumā, 53. lpp.

⁴⁹ Komisijas lēmums 2002/520/EK (2000. gada 26. jūlijs) atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma "drošības zonas" principiem un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV 2000, L 215, 7. lpp.).

⁵⁰ "Drošības zonas" shēma ietver virkni principu attiecībā uz personas datu aizsardzību, kuriem ASV uzņēmumi var brīvprātīgi pieteikties.

Tiesa Komisijas lēmumu atzina par spēkā neesošu kopumā, uzsverot, pirmkārt, ka tā pieņemšanai bija nepieciešams Komisijas pienācīgi pamatots secinājums, ka attiecīgā trešā valsts faktiski nodrošina tādu pamattiesību aizsardzības līmeni, kas būtībā ir ekvivalents tam, kāds tiek garantēts Savienības tiesību sistēmā. Taču, tā kā Komisija savā Lēmumā 2000/520 to nav darījusi, šā lēmuma 1. pantā nav ievērotas Direktīvas 95/46 25. panta 6. punktā, to lasot kopā ar Hartu, noteiktās prasības un tādēļ tas nav spēkā. Šos "drošības zonas" principus piemēro tikai pašsertificētām ASV organizācijām, kas personas datus saņem no Savienības, neizvirzot prasību, lai ASV iestādes minētos principus ievērotu. Turklāt ar Lēmumu 2000/520 ir radīta iespēja iejaukties to personu pamattiesībās, kuru personas dati ir vai var tikt pārsūtīti no Savienības uz ASV, un tajā nav secinājuma par to, ka ASV ir spēkā valsts tiesību akti, kuru mērķis ir ierobežot iespējamo iejaukšanos šajās pamattiesībās, un nav runas par efektīvas tiesiskās aizsardzības pret šāda veida iejaukšanos esamību (82., 87.–89. un 96.–98. punkts un rezolūtvās daļas 2) punkts).

Turklāt Tiesa atzina par spēkā neesošu Lēmuma 2000/520 3. pantu, ciktāl ar to valsts uzraudzības iestādēm tiek atņemtas kontroles pilnvaras, kas tām atbilstoši Direktīvas 95/46 28. pantam ir piešķirtas gadījumā, kad persona izvirza apsvērumus, ar kuriem var tikt apšaubīts tāda Komisijas lēmuma saderīgums ar privātās dzīves neaizskaramības un personu pamatbrīvību un pamattiesību aizsardzību, kurā ir konstatēts, ka trešā valsts nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni (102.–104. punkts). Tiesa secināja, ka Lēmuma 2000/520 1. un 3. panta spēkā neesamības rezultātā spēku zaudē arī lēmums kopumā (105. un 106. punkts).

Attiecībā uz neiespējamību pamatot šādu iejaukšanos Tiesa vispirms norādīja, ka Savienības tiesību aktā, kurā ir ietverta iejaukšanās Hartas 7. un 8. pantā garantētajās pamattiesībās, ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentētu pasākuma apjomu un piemērošanu un noteiktu minimālās prasības tādējādi, lai personām, kuru personas dati ir tikuši skarti, būtu pietiekamas garantijas, kas ļautu to personas datus efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku, kā arī pret jebkādu nelikumīgu piekļuvi šiem datiem un to nelikumīgu izmantošanu. Šādu garantiju nepieciešamība ir vēl jo svarīgāka tādēļ, ka personas dati tiek apstrādāti automātiski un pastāv ievērojams nelikumīgas piekļuves risks šiem datiem (91. punkts).

Turklāt un galvenokārt pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aizsardzībai Savienības līmenī pamatā ir prasība, lai atkāpes no personas datu aizsardzības un tās ierobežojumi tiktu īstenoti absolūti nepieciešamā ietvaros (92. punkts). Tādējādi līdz absolūti nepieciešamajam nav ierobežots tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru vispārīgi tiek pieļauta visu to personu personas datu saglabāšana, kuru dati no Savienības ir pārsūtīti – nešķirojot, bez ierobežojumiem vai izņēmumiem saistībā ar mērķi, kam tie kalpo, vai neparedzot objektīvus kritērijus, kas valsts iestāžu piekļuvi datiem un to vēlāku izmantošanu ļauj ierobežot precīzi, strikti ierobežotiem un tādiem mērķiem, kas pamato iejaukšanos, ar kuru ir saistīta gan piekļuve šiem datiem, gan arī to izmantošana (93. punkts). It īpaši tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru valsts iestādēm vispārīgi tiek ļauts piekļūt elektronisko komunikāciju saturam, apdraud pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību būtību. Tāpat tiesiskajā regulējumā, kurā indivīdiem nav paredzētas nekādas iespējas likt lietā tiesību aizsardzības līdzekļus, lai piekļūtu personas datiem, kas uz tiem attiecas, vai panākt šādu datu labošanu vai dzēšanu, nav ņemta vērā Hartas 47. pantā iedibināto pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā būtība (94. un 95. punkts).

[2017. gada 26. jūlija atzinums 1/15 \(ES un Kanādas PDR nolīgums\) \(virspalāta\) \(EU:C:2017:592\)](#)

Tiesa 2017. gada 26. jūlijā pirmoreiz sprieda par starptautiska nolīguma projekta saderīgumu ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un it īpaši ar noteikumiem, kas saistīti ar privātās dzīves neaizskaramību, kā arī personas datu aizsardzību.

Eiropas Savienība un Kanāda vienojās par nolīgumu attiecībā uz pasažieru datu reģistra datu pārsūtīšanu un apstrādi (*PDR nolīgums*), kas tika parakstīts 2014. gadā. Kad Eiropas Savienības Padome aicināja Eiropas Parlamentu to apstiprināt, tas nolēma vērsties Tiesā ar jautājumu, vai paredzētais nolīgums ir saderīgs ar Savienības tiesībām.

Paredzētais nolīgums pieļauj sistemātisku un pastāvīgu visu aviopasažieru *PDR* datu pārsūtīšanu kādai Kanādas iestādei, lai tos izmantotu un saglabātu, kā arī iespējami pārsūtītu tālāk citām iestādēm un citām trešām valstīm, lai cīnītos pret terorismu un smagiem starptautiskiem noziegumiem. Šim nolūkam paredzētajā nolīgumā tostarp ir noteikta datu uzglabāšana piecus gadus un ir noteiktas īpašas prasības attiecībā uz drošību un *PDR* integritāti, piemēram, tūlītēja sensitīvu datu maskēšana, tāpat tajā ir paredzētas tiesības uz piekļuvi datiem, to labošanu un dzēšanu un iespēja izmantot tiesību aizsardzību administratīvā kārtībā vai tiesā.

Paredzētajā nolīgumā minētie *PDR* dati tostarp ietver ne tikai aviopasažiera vai aviopasažieru vārdus un uzvārdus, bet arī rezervācijai vajadzīgo informāciju, piemēram, paredzētā ceļojuma datumus un ceļojuma maršrutu, informāciju par biļetēm, personu grupas, kas ir reģistrētas ar vienu un to pašu rezervācijas numuru, informāciju par maksāšanas līdzekļiem vai rēķiniem, informāciju par bagāžu, kā arī vispārējas piezīmes par pasažieriem.

Atzinumā Tiesa nosprieda, ka *PDR* nolīgumu nevar noslēgt tā pašreizējā formā, jo daži tā noteikumi nav saderīgi ar Savienības atzītām pamattiesībām.

Tiesa vispirms konstatēja, ka gan *PDR* datu pārsūtīšana no Savienības Kanādas kompetentajai iestādei, gan Savienības un Kanādas noligtā kārtība par nosacījumiem attiecībā uz šo datu uzglabāšanu, izmantošanu, kā arī to iespējamo vēlāku pārsūtīšanu citām Kanādas iestādēm, Eiropalam, *Eurojust*, dalībvalstu tiesu vai policijas iestādēm vai arī citu trešo valstu iestādēm ir iejaukšanās Hartas 7. pantā garantētajās tiesībās. Šīs darbības ir arī iejaukšanās Hartas 8. pantā garantētajās pamattiesībās uz personas datu aizsardzību, jo tās ietver personas datu apstrādi (125. un 126. punkts).

Turklāt tā uzsver, ka, lai arī daži *PDR* dati, aplūkoti atsevišķi, nešķiet esam tādi, kas varētu atklāt būtisku informāciju par attiecīgo personu privāto dzīvi, tas nemaina faktu, ka, aplūkoti kopā, minētie dati var atklāt tostarp pilnīgu ceļojuma maršrutu, ceļošanas paradumus, esošās attiecības starp divām vai vairākām personām, kā arī informāciju par aviopasažieru finansiālo stāvokli, viņu ēšanas paradumiem vai veselības stāvokli, un tie pat varētu sniegt par šiem pasažieriem sensitīvu informāciju, kas ir definēta paredzētā nolīguma 2. panta e) punktā (informācija, kas atklāj rases vai etnisko izcelsmi, politiskos uzskatus, reliģisko pārliecību u.c.) (128. punkts).

Šajā ziņā Tiesa uzskatīja, ka, lai gan attiecīgā iejaukšanās varētu būt attaisnojama ar vēlmi sasniegt sabiedrības vispārējo interešu mērķi (lai nodrošinātu sabiedrisko drošību cīņā pret

teroristu nodarījumiem un smagiem starptautiskiem noziegumiem), vairāki nolīguma noteikumi nav ierobežoti stingri nepieciešamajā apmērā un neparedz skaidrus un precīzus noteikumus.

It īpaši Tiesa norādīja, ka, ņemot vērā nediskriminācijas principam pretējas datu apstrādes risku, sensitīvu datu pārsūtīšanai uz Kanādu būtu vajadzīgs precīzs un īpaši stingrs pamatojums, kas balstīts uz citiem pamatiem, nevis sabiedrības drošības aizsardzību pret terorismu un smagiem starptautiskiem noziegumiem. Taču šajā gadījumā šāda pamatojuma nav. Tādējādi Tiesa secināja, ka nolīguma noteikumi par sensitīvu datu pārsūtīšanu uz Kanādu, kā arī šo datu apstrādi un uzglabāšanu nav saderīgi ar pamattiesībām (165. un 232. punkts).

Otrkārt, Tiesa uzskatīja, ka visu aviopasažieru *PDR* datu pastāvīga uzglabāšana pēc viņu izceļošanas no Kanādas, kas ir atļauta nolīgumā, nav ierobežota stingri nepieciešamajā apmērā. Runājot par aviopasažieriem, saistībā ar kuriem terorisma vai smagu starptautisko noziegumu risks nav identificēts, kad viņi ieradušies Kanādā un līdz viņu izceļošanai no šīs valsts, nešķiet, ka pēc viņu izceļošanas būtu kāda saikne, kaut vai netieša, starp viņu *PDR* datiem un paredzētajā nolīgumā izvirzīto mērķi, kas pamatotu šo datu uzglabāšanu. Turpretī, ja tiek konstatētas objektīvas pazīmes, kas liecina, ka noteikti aviopasažieri pat pēc izceļošanas no Kanādas varētu radīt risku saistībā ar cīņu pret terorismu un smagiem starptautiskiem noziegumiem, ir pieļaujama viņu *PDR* datu uzglabāšana pēc viņu uzturēšanās Kanādā, pat piecu gadu periodā (205.–207. un 209. punkts).

Treškārt, Tiesa konstatēja, ka pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, kas ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pantā, nozīmē, ka attiecīgā persona var pārliecināties, ka tās personas dati ir apstrādāti pareizi un likumīgi. Lai varētu veikt vajadzīgās pārbaudes, šai personai ir jābūt tiesībām iepazīties ar datiem, kas uz to attiecas un kas tiek apstrādāti.

Šajā ziņā tā uzsvēra, ka paredzētajā nolīgumā ir svarīgi, lai aviopasažieri tiktu informēti par viņu *PDR* datu pārsūtīšanu uz attiecīgo trešo valsti un šo datu izmantošanu no brīža, kad šāda izpaušana nevar traucēt paredzētajā nolīgumā minēto valsts iestāžu veiktajai izmeklēšanai. Šāda informācija izrādās faktiski nepieciešama, lai aviopasažieriem dotu iespēju izmantot savas tiesības pieprasīt piekļuvi datiem, kas uz viņiem attiecas, un vajadzības gadījumā lūgt izdarīt tajos labojumus, kā arī izmantot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu.

Līdz ar to gadījumos, kad ir objektīvas pazīmes, kas pamato pasažieru datu izmantošanu, lai cīnītos pret terorismu un smagiem starptautiskiem noziegumiem, un tiek prasīta tiesas vai neatkarīgas administratīvas iestādes iepriekšēja atļauja, aviopasažieru individuāla informēšana ir nepieciešama. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad aviopasažieru *PDR* dati tiek izpausti citām valsts iestādēm vai privātpersonām. Taču šādai informēšanai ir jānotiek tikai no brīža, kad tā nevar traucēt izmeklēšanai, kuru veic paredzētajā nolīgumā minētās valsts iestādes (219., 220., 223. un 224. punkts).

[2020. gada 16. jūlija spriedums \(virspalāta\) Facebook Ireland un Schrems \(C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559\)](#)⁵¹

VDAR ir noteikts, ka personas datu nosūtīšana uz trešām valstīm principā var notikt tikai tad, ja attiecīgā trešā valsts nodrošina pietiekamu šo datu aizsardzības līmeni. Saskaņā ar šo regulu Komisija var konstatēt, ka trešā valsts, pamatojoties uz savu iekšējo tiesisko kārtību vai starptautiskajām saistībām, ko tā uzņēmusies, nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni⁵². Ja nav šāda lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību, minēto pārsūtīšanu drīkst veikt tikai tad, ja Savienībā reģistrētais personas datu nosūtītājs sniedz atbilstošas garantijas, kas tostarp var izpausties kā Komisijas pieņemtās datu aizsardzības standartklauzulas, un ja datu subjektiem tiek nodrošinātas īstenojamas tiesības un efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi⁵³. Turklāt VDAR ir ietverti precīzi nosacījumi, ar kādiem šāda pārsūtīšana var notikt, ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību vai atbilstošu garantiju⁵⁴.

Maximillian Schrems, Austrijā dzīvojošs šīs pašas valsts pilsonis, ir *Facebook* lietotājs kopš 2008. gada. *M. Schrems*, gluži kā pārējo Savienībā dzīvojošo lietotāju, personas datus vai daļu no tiem *Facebook Ireland* pārsūta uz *Facebook Inc.* serveriem, kas atrodas ASV teritorijā, kur tie tiek apstrādāti. *M. Schrems* vērsās ar sūdzību Īrijas uzraudzības iestādē, būtībā vēloties panākt šīs nosūtīšanas aizliegumu. Viņš apgalvoja, ka ASV tiesiskais regulējums un prakse nenodrošina uz šo valsti nosūtīto personas datu pietiekamu aizsardzību pret publisko iestāžu piekļuvi. Šī sūdzība tika noraidīta, pamatojoties konkrēti uz to, ka Komisija Lēmumā 2000/520⁵⁵ bija konstatējusi, ka ASV nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Ar 2015. gada 6. oktobra spriedumu Tiesa, atbildot uz *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) uzdoto prejudiciālo jautājumu, atzina šo lēmumu par spēkā neesošu (turpmāk tekstā – “spriedums *Schrems I*”)⁵⁶ (52. un 53. punkts).

Pēc sprieduma *Schrems I* pasludināšanas un tam sekojošās lēmuma, ar ko tika noraidīta *M. Schrems* sūdzība, atcelšanas Īrijas tiesā Īrijas uzraudzības iestāde aicināja viņu pārformulēt savu sūdzību, ņemot vērā, ka Tiesa Lēmumu 2000/520 bija atzinusi par spēkā neesošu. Pārformulētajā sūdzībā *M. Schrems* uzskata, ka ASV nenodrošina uz šo valsti pārsūtīto datu pietiekamu aizsardzību. Viņš lūdz nākotnē apturēt vai aizliegt viņa personas datu pārsūtīšanu no Savienības uz ASV, ko *Facebook Ireland* pašlaik veic, pamatojoties uz Lēmuma 2010/87/ES⁵⁷ pielikumā ietvertajām aizsardzības standartklauzulām. Uzskatīdama, ka *M. Schrems* sūdzības risinājums tostarp ir atkarīgs no Lēmuma 2010/87 spēkā esamības, Īrijas uzraudzības iestāde uzsāka procedūru *High Court* (Augstā tiesa), lai tā vērstos Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Pēc tam, kad šī procedūra bija sākta, Komisija pieņēma Lēmumu (ES) 2016/1250 par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs⁵⁸ (54., 55. un 57. punkts).

⁵¹ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2020. gada ziņojumā, 26.–29. lpp.

⁵² VDAR 45. pants.

⁵³ VDAR 46. panta 1. punkts un 2. punkta c) apakšpunkts.

⁵⁴ VDAR 49. pants.

⁵⁵ Komisijas lēmums (2000. gada 26. jūlijs) atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma “drošības zonas” principiem, un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV 2000, L 215, 7. lpp.).

⁵⁶ Tiesas spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Schrems*, C-362/14, [EU:C:2015:650](#) (skat. arī. PP Nr. 117/15).

⁵⁷ Komisijas Lēmums (2010. gada 5. februāris) par līguma standartklauzulām attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu trešās valstīs reģistrētiem apstrādātājiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (OV 2010, L 39, 5. lpp.), kas grozīta ar Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2016/2297 (2016. gada 16. decembris) (OV 2016, L 344, 100. lpp.).

⁵⁸ Komisijas Īstenošanas lēmums (2016. gada 12. jūlijs) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs (OV 2016, L 207, 1. lpp.).

Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa vaicā Tiesai par VDAR piemērojamību tādai personas datu pārsūtīšanai, kas pamatota ar Lēmumā 2010/87 ietvertajām aizsardzības standartklauzulām, par šajā regulā prasīto aizsardzības līmeni šādai pārsūtīšanai un par uzraudzības iestāžu pienākumiem šajā ziņā. *High Court* arī izvirza jautājumu gan par Lēmuma 2010/87, gan Lēmuma 2016/1250 spēkā esamību.

Tiesa konstatē, ka Lēmuma 2010/87 pārbaudē – attiecībā pret Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk tekstā – “Harta”) – nav atklājies neviens elements, kas ietekmētu tā spēkā esamību. Taču Lēmumu 2016/1250 tā atzīst par spēkā neesošu (rezolūtvās daļas 4) un 5) punkts).

Vispirms Tiesa norāda, ka Savienības tiesības, it īpaši VDAR, ir piemērojamas personas datu pārsūtīšanai komerciālos mērķos, ko veicis dalībvalstī reģistrēts tirgus dalībnieks citam, trešā valstī reģistrētam tirgus dalībniekam, pat ja šīs pārsūtīšanas laikā vai pēc tam šos datus sabiedrības drošības, aizsardzības un valsts drošības nolūkos var apstrādāt attiecīgās trešās valsts publiskās iestādes. Tā precizē, ka šāda veida datu apstrāde, ko veic trešās valsts iestādes, šādu pārsūtīšanu neizslēdz no VDAR piemērošanas jomas (86., 88., 89. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts).

Attiecībā uz šādai pārsūtīšanai nepieciešamo aizsardzības līmeni Tiesa atzīst, ka VDAR normās šajā ziņā paredzētās prasības, kas saistītas ar atbilstošām garantijām, īstenojamām tiesībām un efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka to personu tiesībām, kuru personas dati tiek pārsūtīti uz trešo valsti, pamatojoties uz datu aizsardzības standartklauzulām, ir jāpiemēro būtībā līdzvērtīgs aizsardzības līmenis tam, kāds ir garantēts Savienībā ar šo regulu, lasot to kopā ar Hartu. Šādā kontekstā tā precizē, ka, izvērtējot šo aizsardzības līmeni, ir jāņem vērā gan līguma noteikumi, par kuriem ir panākta vienošanās starp Savienībā reģistrēto datu nosūtītāju un attiecīgajā trešā valstī reģistrēto pārsūtīto datu saņēmēju, gan arī – attiecībā uz šīs trešās valsts publisko iestāžu iespējamo piekļuvi šādi nosūtītajiem datiem – šīs trešās valsts tiesību sistēmas atbilstošie elementi (105. punkts un rezolūtvās daļas 2) punkts).

Attiecībā uz uzraudzības iestāžu pienākumiem šādas pārsūtīšanas kontekstā Tiesa nospriež – ja vien Komisija nav juridiski pamatoti pieņēmusi lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, šīm iestādēm ir pienākums apturēt vai aizliegt personas datu pārsūtīšanu uz trešo valsti, ja tās uzskata, ņemot vērā visus ar šo pārsūtīšanu saistītos apstākļus, ka datu aizsardzības standartklauzulas šajā trešā valstī netiek vai nevar tikt ievērotas un ka Savienības tiesībās prasīto pārsūtīto datu aizsardzību nav iespējams nodrošināt ar citiem līdzekļiem, ja Savienībā reģistrētais datu nosūtītājs pats nav apturējis vai izbeidzis pārsūtīšanu (121. punkts un rezolūtvās daļas 3) punkts).

Turpinājumā Tiesa izvērtē Lēmuma 2010/87 spēkā esamību. Tiesa norāda, ka šī lēmuma spēkā esamību neietekmē tikai tas vien, ka tajā ietvertās datu aizsardzības standartklauzulas to līgumiskā rakstura dēļ nav saistošas tādu trešo valstu iestādēm, uz kurām personas dati var tikt pārsūtīti. Šī spēkā esamība turpretim ir atkarīga no tā, vai minētais lēmums ietver efektīvus mehānismus, kas praksē ļauj nodrošināt, ka tiek ievērots Savienības tiesībās prasītais aizsardzības līmenis un ka pamatojoties uz šīm klauzulām īstenojot personas datu pārsūtīšana šo klauzulu pārkāpuma gadījumā tiek apturēta vai aizliegta. Tiesa konstatē, ka Lēmumā 2010/87 šādi mehānismi ir ietverti. Šajā ziņā tā jo īpaši uzsver, ka ar minēto lēmumu

datu nosūtītājam un to saņēmējam ir noteikts pienākums vispirms pārbaudīt, vai attiecīgajā trešā valstī ir ievērots šis aizsardzības līmenis, un saņēmējam ir noteikts pienākums informēt datu nosūtītāju, ka tas, iespējams, nevarēs izpildīt aizsardzības standartklauzulu prasības un nosūtītājam tādējādi ir pienākums apturēt datu pārsūtīšanu un/vai izbeigt ar saņēmēju noslēgto līgumu (132., 136., 137., 142., 148. punkts un rezolutīvās daļas 4) punkts).

Visbeidzot Tiesa veic Lēmuma 2016/1250 spēkā esamības pārbaudi saistībā ar prasībām, kas izriet no VDAR, lasot tās to Hartas normu kontekstā, kurās garantēta privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība, personas datu aizsardzība un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Šajā ziņā Tiesa norāda, ka minētajā lēmumā, gluži kā Lēmumā 2000/520, ir iedibināts ar valsts drošību, sabiedrības interesēm un ASV tiesiskā regulējuma ievērošanu saistīto prasību pārākums, tādējādi padarot iespējamu iejaukšanos to personu pamattiesībās, kuru dati tiek pārsūtīti uz šo trešo valsti. Tiesa norāda, ka personas datu aizsardzības ierobežojumi, kuri izriet no ASV tiesiskā regulējuma par ASV publisko iestāžu piekļuvi no Savienības uz trešo valsti pārsūtītiem personas datiem un šādu datu izmantošanu un kurus Komisija ir izvērtējusi Lēmumā 2016/1250, nav formulēti tādā veidā, lai atbilstu prasībām, kas būtībā ir līdzvērtīgas tām, kuras Savienības tiesībās ir izvirzītas ar samērīguma principu, jo uz šo tiesisko regulējumu balstītās uzraudzības programmas nav ierobežotas līdz absolūti nepieciešamajam. Pamatodamās uz šajā lēmumā ietvertajiem konstatējumiem, Tiesa norāda, ka attiecībā uz atsevišķām uzraudzības programmām no minētā tiesiskā regulējuma nekādā veidā neizriet, ka pastāvētu tajā paredzētie pilnvaru ierobežojumi attiecībā uz šo uzraudzības programmu īstenošanu, ne arī garantiju esamība personām, kuras nav Amerikas pilsoņi un kuras potenciāli skar šīs programmas. Tiesa piebilst – lai gan šajā pašā tiesiskajā regulējumā ir paredzētas prasības, kuras ASV iestādēm ir jāievēro, īstenojot attiecīgās uzraudzības programmas, tomēr tajā datu subjektiem nav piešķirtas tiesības, kuras tās varētu tiesās īstenot pret Amerikas iestādēm (164., 165., 180.–182., 184. un 185. punkts).

Attiecībā uz aizsardzību tiesā Tiesa nospriež, ka – pretēji Komisijas paustajam Lēmumā 2016/1250 – ar šo lēmumu izveidotajā ombuda mehānismā nav paredzēti iestādē izmantojami tiesību aizsardzības līdzekļi, kas sniegtu garantijas, kuras būtībā ir līdzvērtīgas Savienības tiesībās prasītajām, lai nodrošinātu gan šajā mehānismā paredzēto ombuda neatkarību, gan to, ka pastāv normas, kas pilnvaro šo ombudu pieņemt ASV izlūkdienestiem saistošus lēmumus. Visu šo iemeslu dēļ Tiesa Lēmumu 2016/1250 pasludina par spēkā neesošu (195.–197. un 201. punkts un rezolutīvās daļas 5) punkts).

v. Personas datu aizsardzība internetā

1. Tiesības iebilst pret personas datu apstrādi (“tiesības tikt aizmirstam”)

[*2014. gada 13. maija spriedums \(virspalāta\) Google Spain un Google \(C-131/12, EU:C:2014:317\)*](#)

Šajā spriedumā (skat. arī II.3. sadaļu “Jēdziens “personas datu apstrāde””) Tiesa precizēja Direktīvā 95/46 paredzēto tiesību piekļūt internetā publicētiem personas datiem un tiesību iebilst pret šādu datu apstrādi apjomu.

Tādējādi, lemjot par jautājumu attiecībā uz interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja atbildības apjomu, Tiesa būtībā nosprieda, ka, lai ievērotu piekļuves tiesības un tiesības iebilst pret personas datu apstrādi, kas ir garantētas Direktīvas 95/46 12. panta b) punktā un 14. panta pirmās daļas a) punktā, un ja šajos pantos minētie nosacījumi ir izpildīti, tam konkrētos apstākļos ir jāizdzēš no rezultātu saraksta, kas ir parādīts pēc meklējuma veikšanas pēc personas vārda, saites uz tīmekļa lapām, kuras ir publicējušas trešās personas un kurās ir informācija saistībā ar šo personu. Tiesa precizēja, ka šāds pienākums var pastāvēt arī gadījumā, ja šis vārds vai šī informācija nav iepriekš vai vienlaicīgi tikusi izdzēsta no šīm tīmekļa lapām, attiecīgajā gadījumā, pat ja to publicēšana šajās lapās ir likumīga (88. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

Turklāt, atbildot uz jautājumu, vai direktīva ļauj datu subjektam lūgt, lai saites uz tīmekļa mājaslapām tiktu dzēstas no šāda rezultātu saraksta, pamatojoties uz viņa vēlēšanos, lai tajās ietvertā informācija par viņa personu pēc noteiktā laika "tiktu aizmirsta", Tiesa vispirms norādīja, ka pat sākotnēji likumīga pareizu datu apstrāde ar laiku var kļūt nesaderīga ar šo direktīvu, ja šie dati vairs nav nepieciešami saistībā ar mērķiem, kādēļ tie tikuši savākti vai apstrādāti. Tā it īpaši ir gadījumā, ja tie izrādās neadekvāti, neatbilstoši vai vairs neatbilstoši, vai pārmērīgi saistībā ar šiem mērķiem vai ar pagājušo laiku (93. punkts). Līdz ar to, ja pēc datu subjekta lūguma tiek konstatēts, ka šo saišu iekļaušana sarakstā pašreizējā stadijā ir nesaderīga ar direktīvu, tad informācija un saites, kas ir iekļautas šajā sarakstā, ir jāizdzēš (94. punkts). Šajā kontekstā konstatācija, saskaņā ar kuru datu subjektam ir tiesības, lai informācija, kas saistīta ar tā personu, vairs netiktu saistīta ar tā vārdu ar rezultātu saraksta palīdzību, nenozīmē, ka šādas attiecīgās informācijas iekļaušana rezultātu sarakstā rada kaitējumu datu subjektam (96. punkts un rezolutīvās daļas 4) punkts).

Visbeidzot Tiesa precizēja, ka, tā kā datu subjekts, ņemot vērā tā pamattiesības atbilstoši Hartas 7. un 8. pantam, var lūgt, lai attiecīgā informācija vairs netiktu sniegta plašai sabiedrībai, to iekļaujot šādā rezultātu sarakstā, šīs tiesības principā ir svarīgākas ne tikai par meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja ekonomisko interesi, bet arī šīs sabiedrības interesi atrast šo informāciju, veicot meklēšanu, izmantojot šīs personas vārdu. Tomēr tas tā nebūtu gadījumā, ja tādu īpašu iemeslu dēļ kā minētās personas loma sabiedriskajā dzīvē izrādītos, ka iejaukšanās tās pamattiesībās ir attaisnota ar īpašām minētās sabiedrības interesēm saņemt piekļuvi attiecīgajai informācijai, pateicoties šai iekļaušanai (97. punkts un rezolutīvās daļas 4) punkts).

2. Personas datu apstrāde un intelektuālā īpašuma tiesības

[2008. gada 29. janvāra spriedums \(virspalāta\) *Promusicae* \(C-275/06, EU:C:2008:54\)](#)⁵⁹

Promusicae, Spānijas bezpeļņas asociācija, kas apvieno mūzikas ierakstu, kā arī audiovizuālo ierakstu producentus un izdevējus, bija vērsusies Spānijas tiesās, lai tās noteiktu pienākumu *Telefónica de España SAU* (komercsabiedrība, kura tostarp sniedz piekļuves internetam pakalpojumus) atklāt atsevišķu personu, kam tā nodrošina piekļuvi internetam un kam ir zināma IP adrese, kā arī pievienošanās datums un laiks, identitāti un faktisko adresi. Kā norāda

⁵⁹ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2008. gada ziņojumā, 46. lpp.

Promusicae, šīs personas izmanto arhīvu apmaiņas programmu, sauktu "peer-to-peer" jeb "P2P" (kas ir pārskatāms līdzeklis, kā dalīties ar saturu; tas ir neatkarīgs un decentralizēts, un tam ir paplašinātas meklēšanas un lejuplādēšanas funkcijas), kas ļauj to personālā datora kopīgajā direktoriņā piekļūt fonogrammām, kuru izmantošanas īpašumtiesības ir *Promusicae* biedriem. Tā līdz ar to lūdza sniegt minēto informāciju, lai varētu uzsākt civilo tiesvedību pret attiecīgajām personām.

Šajos apstākļos *Juzgado de lo Mercantil no 5 de Madrid* (Madrīdes Komerctiesa Nr. 5, Spānija) uzdeva Tiesai jautājumu, vai Eiropas tiesību akti, lai nodrošinātu autortiesību efektīvu aizsardzību, uzliek dalībvalstīm pienākumu paziņot personas datus civilā tiesvedībā.

Tiesa uzskata, ka minētais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu izvirza jautājumu par nepieciešamību saskaņot prasības attiecībā uz dažādu pamattiesību aizsardzību, proti, pirmkārt, tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību un, otrkārt, tiesību uz īpašuma aizsardzību un efektīvu tiesību aizsardzību.

Šajā ziņā Tiesa secināja, ka Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību)⁶⁰, Direktīva 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā⁶¹, Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu⁶² un Direktīva 2002/58 neliek dalībvalstīm tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā paredzēt pienākumu paziņot personas datus, lai nodrošinātu autortiesību efektīvu aizsardzību civilā tiesvedībā. Tomēr Savienības tiesības pieprasa, lai minētās dalībvalstis, transponējot šīs direktīvas, pamatotos uz tādu minēto direktīvu interpretāciju, kas ļauj nodrošināt atbilstošu līdzsvaru starp dažādām Kopienas tiesību sistēmā aizsargātām pamattiesībām. Līdz ar to, īstenojot minēto direktīvu transponēšanas pasākumus, dalībvalstu iestādēm un tiesām ir ne tikai jāinterpretē savas valsts tiesības ar šīm pašām direktīvām saskanīgā veidā, bet arī jānodrošina, lai tās nebūtu pamatotas ar tādu šo direktīvu interpretāciju, kas nonāk konfliktā ar minētajām pamattiesībām vai citiem Kopienas tiesību vispārējiem principiem, tādiem kā samērīguma princips (70. punkts un rezolūīvā daļa).

[2011. gada 24. novembra spriedums *Scarlet Extended* \(C-70/10, EU:C:2011:771\)](#)⁶³

Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) konstatēja, ka interneta lietotāji, kas izmanto interneta piekļuves nodrošinātāja *Scarlet Extended SA* (turpmāk tekstā – "*Scarlet*") pakalpojumus, ar "peer-to-peer" tīkla palīdzību no interneta bez atļaujas un tiesību iegādāšanās lejuplādē darbus, kas ietverti tās krājumā. *SABAM* cēla prasību valsts tiesā un panāca, ka pirmajā instancē pret *Scarlet* tika izdots rīkojums izbeigt šos autortiesību pārkāpumus, padarot neiespējamu *Scarlet* klientiem jebkādā veidā sūtīt vai saņemt datnes ar *SABAM* krājumā ietvertiem muzikāliem darbiem, izmantojot "peer-to-peer" programmas.

⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

⁶¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157, 45. lpp. un labojums OV 2004, L 195, 16. lpp.).

⁶³ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2011. gada ziņojumā, 37. lpp.

Scarlet vērsās *Cour d'appel de Bruxelles* (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija), kas nolēma apturēt tiesvedību, lai uzdotu Tiesai prejudiciālu jautājumu par to, vai šāds rīkojums atbilst Eiropas tiesību aktiem.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 95/46, 2000/31, 2001/29, 2002/58 un 2004/48, aplūkotas kopā un interpretētas saistībā ar prasībām, kas izriet no attiecīgo pamattiesību aizsardzības, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām neatbilst attiecībā uz *Scarlet* izdots rīkojums ieviest filtrēšanas sistēmu attiecībā uz visām elektroniskajām komunikācijām, kuras notiek ar tā pakalpojumu palīdzību, tostarp izmantojot "peer-to-peer" programmas, kas vienlīdz ir piemērojama attiecībā uz visiem tā klientiem, kas ir preventīva, kuras izmaksas pilnībā sedz šis uzņēmums un kas ir bez ierobežojuma laikā, un kas šī interneta piekļuves nodrošinātāja tīklā spēj identificēt tādu elektronisko datņu apriti, kurās ir muzikāls, kinematogrāfisks vai audiovizuāls darbs, uz ko, kā apgalvo lūguma iesniedzējs, tam ir intelektuālā īpašuma tiesības, lai bloķētu datņu, ar kurām tiek pārkāptas autortiesības, pārsūtīšanu (54. punkts un rezolutīvā daļa).

Tiesa uzskata, ka šāds rīkojums neatbilst aizliegumam, kas ir noteikts Direktīvas 2000/31 15. panta 1. punktā, uzlikt šādam pakalpojumu sniedzējam vispārēju uzraudzības pienākumu, nedz arī izvirzīt prasību nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp intelektuālā īpašuma tiesībām, no vienas puses, un darījumdarbības brīvību, tiesībām uz personas datu aizsardzību, kā arī brīvību saņemt vai nosūtīt informāciju, no otras puses (40. un 49. punkts).

Šajā saistībā Tiesa norāda, ka, pirmkārt, rīkojums ieviest apstrīdēto filtrēšanas sistēmu ietvertu visa satura sistemātisku analīzi, kā arī lietotāju IP adresu vākšanu un identificēšanu, no kurām tiek sūtīts nelikumīgais saturs tīklā, jo šīs adreses ir aizsargātie personas dati, tādēļ ka tie ļauj precīzi identificēt minētos lietotājus (51. punkts). Otrkārt, minētais rīkojums varētu apdraudēt informācijas brīvību, jo šī sistēma radītu risku nepietiekami nošķirt nelikumīgo saturu no likumīgā satura, līdz ar to šīs sistēmas īstenošanas rezultātā varētu tikt bloķēts likumīgs saturs. Nav apstrīdēts, ka atbilde uz jautājumu par nosūtīšanas likumību ir atkarīga arī no autortiesību juridisko izņēmumu piemērošanas, kuri atšķiras katrā dalībvalstī. Turklāt atsevišķi darbi dažās dalībvalstīs var attiekties uz publiski pieejamu saturu vai tie var būt bezmaksas materiāli, ko internetā ievietojuši attiecīgie autori (52. punkts).

Līdz ar to Tiesa konstatēja, ka, izdodot rīkojumu *Scarlet* ieviest apstrīdēto filtrēšanas sistēmu, attiecīgā valsts tiesa neesot ievērojusi prasību nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp intelektuālā īpašuma tiesībām, no vienas puses, un darījumdarbības brīvību, tiesībām uz personas datu aizsardzību un brīvību saņemt vai nosūtīt informāciju, no otras puses (53. punkts).

[2012. gada 19. aprīļa spriedums *Bonnier Audio u.c.* \(C-461/15 un C-698/15, EU:C:2012:219\)](#)

Högsta domstolen (Augstākā tiesa, Zviedrija) uzdeva Tiesai prejudiciālus jautājumus par to, kā interpretēt Direktīvu 2002/58 un Direktīvu 2004/48 tiesvedībā starp *Bonnier Audio AB*, *Earbooks AB*, *Norstedts Förlagsgrupp AB*, *Piratförlaget AB* un *Storystide AB* (turpmāk tekstā – "*Bonnier Audio u.c.*") un *Perfect Communication Sweden AB* (turpmāk tekstā – "*ePhone*") par pēdējās minētās sabiedrības iebildumiem pret *Bonnier Audio u.c.* iesniegto lūgumu izdot rīkojumu sniegt datus.

Šajā lietā *Bonnier Audio u.c.* ir izdevējas sabiedrības, kurām tostarp pieder ekskluzīvas tiesības reproducēt, izdot un padarīt pieejamus sabiedrībai 27 darbus, kas ir audiogrāmatu formātā. Tās

apgalvoja, ka ir aizskartas to ekskluzīvās tiesības, jo bez to piekrišanas publiski ir izplatīti šie 27 darbi, izmantojot *FTP* ("file transfer protocol" jeb "datņu pārsūtīšanas protokols") serveri, kas ļauj veikt datņu koplietošanu un datu nosūtīšanu starp internetam pieslēgtiem datoriem. Tādēļ tās vērsās Zviedrijas tiesās ar lūgumu izdot rīkojumu paziņot tās personas vārdu vai nosaukumu un adresi, kas lieto IP adresi, no kuras attiecīgās datnes ir tikušas nosūtītas.

Šajā kontekstā *Högsta domstolen*, kurā tika iesniegta kasācijas sūdzība, uzdeva jautājumu Tiesai, vai Savienības tiesību akti nepieļauj tāda valsts tiesību noteikuma piemērošanu, kas ir ieviests, pamatojoties uz Direktīvas 2004/48 8. pantu, un kas, lai identificētu abonentu, ļauj izdot rīkojumu interneta piekļuves nodrošinātājam civilās tiesvedības ietvaros paziņot autortiesību īpašniekam vai tā tiesību pārņēmējam tā abonenta identitāti, kuram ir piešķirta IP adrese, kas ir tikusi izmantota, lai pārkāptu minētās tiesības. Šis jautājums ir balstīts uz pieņēmumu, ka, pirmkārt, prasītājs ir iesniedzis reālus pierādījumus par attiecīgo autortiesību pārkāpumu un, otrkārt, ka lūgtais pasākums ir samērīgs.

Tiesa vispirms atgādināja, ka Direktīvas 2004/48 8. panta 3. punktam, skatot to kopsakarā ar Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktu, nav pretrunā tas, ka dalībvalstis ievieš pienākumu nodot privātpersonām personas datus, lai civillietu tiesās varētu ierosināt lietu par autortiesību aizskārumu, taču tas arī nenosaka, ka šīm valstīm būtu obligāti jāparedz šāds pienākums. Tomēr dalībvalstu iestādēm un tiesām ir ne tikai jāinterpretē savas valsts tiesības šīm pašām direktīvām atbilstošā veidā, bet arī jānodrošina, lai tās nebūtu pamatotas ar tādu šo direktīvu interpretāciju, kas nonāk konfliktā ar minētajām pamattiesībām vai citiem Savienības tiesību vispārējiem principiem, tādiem kā samērīguma princips (55. un 56. punkts).

Šajā ziņā tā konstatēja, ka attiecīgajā valsts tiesību aktā it īpaši ir noteikts, ka, lai varētu izdot rīkojumu sniegt attiecīgos datus, ir jābūt reālam pierādījumam par darba intelektuālā īpašuma tiesību aizskārumu, pieprasītajai informācijai ir jāspēj veicināt izmeklēšanu par autortiesību pārkāpumu vai šādu tiesību aizskārumu un šī rīkojuma mērķim ir jāatsver neērtības vai cits kaitējums, kas saistībā ar šo pasākumu var rasties tā adresātam vai jebkurām citām atšķirīgām interesēm (58. punkts).

Līdz ar to Tiesa secināja, ka Direktīva 2002/58 un Direktīva 2004/48 pieļauj tādu valsts tiesību aktu kā pamatlietā aplūkotais, ciktāl ar šo tiesību aktu valsts tiesai, kas no personas, kurai ir tiesības celt prasību, ir saņēmusi lūgumu izdot rīkojumu sniegt personas datus, ir atļauts – ņemot vērā katra konkrētā gadījuma apstākļus un pienācīgi ievērojot prasības, kas izriet no samērīguma principa, – izvērtēt attiecīgajā gadījumā pastāvošās atšķirīgās intereses (61. punkts un rezolutīvā daļa).

[2021. gada 17. jūnija spriedums M.I.C.M. \(C-597/19, EU:C:2021:492\)](#)

Uzņēmums *Mircom International Content Management & Consulting (M.I.C.M.) Limited* (turpmāk tekstā – "*Mircom*") *Ondernemingsrechtbank Antwerpen* (Antverpenes Uzņēmējdarbības lietu tiesā, Beļģija; turpmāk tekstā – "iesniedzējtiesa") cēla prasību uzdot interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējam *Telenet BVBA* sniegt informāciju. Šīs prasības mērķis ir panākt, lai tiktu pieņemts lēmums, ar kuru *Telenet* tiktu uzdots sniegt savu klientu identifikācijas datus, pamatojoties uz IP adresēm, kuras *Mircom* labā ir savākusi specializēta sabiedrība. *Telenet* klientu interneta

pieslēgumi tika izmantoti, lai kopīgotu *Mircom* katalogā ietilpstošās filmas vienādranga (*peer-to-peer*) tīklā, izmantojot *BitTorrent* protokolu. *Telenet* iebilst pret *Mircom* prasību.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vispirms jautāja Tiesai, vai kādu aizsargātu darbu ietverošu mediju datnes segmentu kopīgošana minētajā tīklā ir izziņošana sabiedrībai Savienības tiesību izpratnē. Pēc tam tā vēlējās noskaidrot, vai tāds intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieks kā *Mircom*, kurš pats tās neizmanto, bet pieprasa atlīdzību no iespējamiem pārkāpējiem, var izmantot Savienības tiesībās paredzētos pasākumus, kārtību un aizsardzības līdzekļus, lai nodrošinātu šo tiesību ievērošanu, piemēram, pieprasīdams informāciju. Visbeidzot iesniedzējtiesa iztaujāja Tiesu par to, vai veids, kādā *Mircom* ir savācis klientu IP adreses, ir likumīgs, un, otrkārt, vai ir likumīga *Mircom* no *Telenet* pieprasīto datu paziņošana.

Tiesa uzskata, ka ar Savienības tiesībām⁶⁴ principā netiek liegta nedz intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieka vai trešās personas tā labā veiktā vienādranga (*peer-to-peer*) tīkla lietotāju, kuru interneta pieslēgumi, iespējams, tikuši izmantoti kontrafakta darbībām, IP adrešu sistemātiska reģistrēšana (datu apstrāde iepriekšējā posmā), nedz arī šo lietotāju vārdu un pasta adrešu paziņošana šim īpašniekam vai trešai personai, lai celtu prasību par zaudējumu atlīdzību (datu apstrāde turpmākā posmā). Tomēr šajā ziņā veiktajām iniciatīvām un pieteikumiem ir jābūt pamatotiem, samērīgiem, tādiem, kas nav ļaunprātīgi, un paredzētiem ar valsts tiesību aktu, kas ierobežo Savienības tiesībās paredzēto tiesību un pienākumu apjomu. Tiesa precīzē, ka Savienības tiesībās tādai sabiedrībai kā *Telenet* nav noteikts pienākums paziņot privātpersonām personas datus, lai civillietu tiesās varētu ierosināt tiesvedību par autortiesību pārkāpumiem. Taču Savienības tiesībās ir ļauts dalībvalstīm noteikt šādu pienākumu (97., 125.–127. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

3. Personas datu atsaistīšana

[2019. gada 24. septembra spriedums \(virspalāta\), GC u.c. \(Atsauču uz sensitīviem datiem atsaistīšana\) \(C-136/17, ECLI:EU:C:2019:773\)](#)⁶⁵

Šajā spriedumā Tiesas virspalāta konkretizēja meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja pienākumus saistībā ar lūgumu atsaistīt atsauces uz sensitīviem datiem.

Google bija atteikusies apmierināt četru personu lūgumus no rezultātu saraksta, kas meklētājprogrammā parādās, veicot meklēšanu pēc šo personu vārda, atsaistīt vairākas atsauces uz trešo personu publicētām tīmekļa lapām, tostarp uz presē publicētiem rakstiem. Šo četru personu sūdzības saņēmusī *Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)* (Valsts informātikas un brīvību komisija, Francija) atteicās pieprasīt, lai *Google* veiktu lūgto atsauču atsaistīšanu. Lietu izskatošā *Conseil d'État* (Valsts padome, Francija) lūdza Tiesu konkretizēt, kādi ir meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja pienākumi, kad tas izskata lūgumu atsaistīt atsauces saskaņā ar Direktīvu 95/46.

⁶⁴ VDAR 6. panta 1. punkta f) apakšpunkts un Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punkts.

⁶⁵ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2019. gada ziņojumā, 117. un 118. lpp.

Pirmkārt, Tiesa atgādināja, ka apstrādāt tādus personas datus, kas atklāj rasi vai etnisko izcelsmi, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību, dalību arodbiedrībās, kā arī datus par veselību vai seksuālo dzīvi, – ar zināmiem izņēmumiem un atkāpēm – ir aizliegts⁶⁶. Savukārt datus par noziedzīgiem nodarījumiem, kriminālsodāmību vai drošības pasākumiem principā var apstrādāt tikai valsts iestādes kontrolē vai tad, ja attiecīgās valsts tiesībās ir paredzētas atbilstīgas speciālas garantijas⁶⁷ (39. un 40. punkts).

Tiesa nosprieda, ka aizliegums apstrādāt šo īpašo kategoriju personas datus un šādas apstrādes ierobežojumi ir piemērojami meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam gluži tāpat kā ikvienam citam personas datu pārzinim. Proti, šo aizliegumu un ierobežojumu mērķis ir nodrošināt ciešāku aizsardzību pret tādu apstrādi, kas šo datu īpašās sensitivitātes dēļ iespējami varētu radīt īpaši smagu iejaukšanos pamattiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību (42.–44. punkts).

Tomēr meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgs nevis tāpēc, ka personas dati atrodas kādas trešās personas publicētā tīmekļa lapā, bet gan tāpēc, ka tas sasaista atsauces uz šo lapu. Šajos apstākļos aizliegums apstrādāt sensitīvos datus vai šādas apstrādes ierobežojumi šim meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir piemērojami tikai šīs atsauču sasaistīšanas dēļ, un tāpat tas darāms, kompetento valsts iestāžu uzraudzībā veicot pārbaudi pēc datu subjekta pieprasījuma (46. un 47. punkts).

Otrkārt, Tiesa uzskatīja, ka meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, saņemot lūgumu atsaistīt atsauces uz sensitīviem datiem, šis lūgums – ar zināmiem izņēmumiem – principā ir jāapmierina. Runājot par šiem izņēmumiem, jāteic, ka pakalpojumu sniedzējs var noraidīt šādu lūgumu, piemēram, ja viņš konstatē, ka attiecīgās saites novirza uz datiem, kurus acīmredzami ir publiskojis pats datu subjekts⁶⁸, ar nosacījumu, ka šo atsauču sasaistīšana atbilst pārējiem personas datu apstrādes likumīguma nosacījumiem un ja vien šim subjektam nav tiesību iebilst pret minēto atsauču sasaistīšanu ar viņa īpašo situāciju saistītu iemeslu dēļ⁶⁹ (65. un 69. punkts).

Katrā ziņā, saņemot lūgumu atsaistīt atsauces, meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir jāpārbauda, vai saites uz tīmekļa lapu, kurā ir publicēti sensitīvi dati, iekļaušana rezultātu sarakstā, kas parādās, veicot meklēšanu pēc šā subjekta vārda, izrādās esam absolūti nepieciešama, lai aizsargātu informācijas brīvību to interneta lietotāju gadījumā, kuri varētu būt ieinteresēti piekļūt šai tīmekļa lapai, veicot šādu meklēšanu. Šajā ziņā Tiesa uzsvēra, ka, lai gan tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību principā ir pārākas par interneta lietotāju informācijas brīvību, šis samērs tomēr īpašos gadījumos var būt atkarīgs no attiecīgās informācijas būtības un no tā, cik šī informācija ir sensitīva datu subjekta privātās dzīves aspektā, kā arī no sabiedrības interesēm saņemt šo informāciju, kas savukārt var atšķirties tostarp atkarībā no attiecīgā subjekta lomas sabiedriskajā dzīvē (66. un 68. punkts).

Treškārt, Tiesa nosprieda, ka meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, saņemot lūgumu atsaistīt atsauces uz datiem par tiesvedību krimināllietā pret datu subjektu, kuri attiecas uz šīs

⁶⁶ Direktīvas 95/46 8. panta 1. punkts un Regulas 2016/679 9. panta 1. punkts.

⁶⁷ Direktīvas 95/46 8. panta 5. punkts un Regulas 2016/679 10. pants.

⁶⁸ Direktīvas 95/46 8. panta 2. punkta e) apakšpunkts un Regulas 2016/679 9. panta 2. punkta e) apakšpunkts.

⁶⁹ Direktīvas 95/46 14. panta pirmās daļas a) punkts un Regulas 2016/679 21. panta 1. punkts.

tiesvedības agrāku posmu un vairs neatbilst pašreizējai situācijai, ir jāizvērtē, vai – ņemot vērā visus attiecīgās lietas apstākļus – šim subjektam ir tiesības uz to, lai attiecīgā informācija pašreiz vairs netiktu saistīta ar viņa vārdu rezultātu sarakstā, kas parādās, veicot meklēšanu pēc šā vārda. Tomēr, lai arī tā tas nav tāpēc, ka attiecīgās saites iekļaušana izrādās esam absolūti nepieciešama, lai datu subjekta tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību salāgotu ar iespējami ieinteresēto interneta lietotāju informācijas brīvību, pakalpojumu sniedzējam – vēlākais, saņemot lūgumu atsaistīt atsauces – ir jāpārveido rezultātu saraksts tādējādi, lai interneta lietotāja gūtā kopaina atspoguļotu pašreizējo tieslietu situāciju, un tālab ir vajadzīgs tostarp, lai saites uz tīmekļa lapām, kurās ir rodama informācija par šo jautājumu, parādītos šā saraksta sākumā (77. un 78. punkts).

[2019. gada 24. septembra spriedums \(virspalāta\) Google \(Atsauču atsaistes teritoriālā piemērojamība\) \(C-507/17, ECLI:EU:C:2019:772\)](#)⁷⁰

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL) (Valsts informātikas un brīvību komisija, Francija) izteica brīdinājumu sabiedrībai *Google*, pieprasot, lai tā – apmierinot lūgumu atsaistīt atsauces – no rezultātu saraksta, kas parādās, veicot meklēšanu pēc datu subjekta vārda, izņemtu saites uz tīmekļa lapām, kurās ir šā subjekta personas dati, visos savas meklētājprogrammas domēna nosaukuma paplašinājumos. Tā kā *Google* atteicās izpildīt šo prasību, *CNIL* šai sabiedrībai uzlika sodu 100 000 EUR apmērā. *Google* prasību izskatošā *Conseil d'État* (Valsts padome, Francija) lūdza Tiesai konkrētizēt, kāda teritoriālā piemērojamība ir meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja pienākumam nodrošināt tiesību uz atsauču atsaistīšanu izmantošanu saskaņā ar Direktīvu 95/46.

Vispirms Tiesa atgādināja par iespēju fiziskām personām, pamatojoties uz Savienības tiesībām, izmantot savas tiesības uz atsauču atsaistīšanu attiecībā pret meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēju, kuram ir viens vai vairāki dibinājumi Savienības teritorijā, neatkarīgi no tā, vai personas datu apstrāde (šajā gadījumā – saišu uz tīmekļa lapām, kurās ir šīs tiesības izmantojošā datu subjekta personas dati) notiek Savienībā vai ārpus tās⁷¹.

Jautājumā par to, kāds ir tiesību uz atsauču atsaistīšanu tvērums, Tiesa atzina, ka meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir pienākums veikt atsauču atsaistīšanu nevis visās savas meklētājprogrammas versijās, bet gan visās dalībvalstīm paredzētajās savas meklētājprogrammas versijās. Šajā ziņā tā norādīja, ka, lai arī ar atsauču vispārēju atsaistīšanu, ņemot vērā interneta un meklētājprogrammu raksturiezīmes, tiktu pilnībā sasniegts Savienības likumdevēja mērķis nodrošināt personas datu aizsardzību augstā līmenī visā Savienībā, tomēr no Savienības tiesībām⁷² nekādi neizriet, ka šā mērķa sasniegšanai likumdevējs būtu izvēlējies tiesībām uz atsauču atsaistīšanu piešķirt tvērumu, kas būtu plašāks par dalībvalstu teritoriju. Konkrēti, Savienības tiesībās ir paredzēti mehānismi dalībvalstu uzraudzības iestāžu sadarbībai, lai, no vienas puses, samērojušas tiesības uz privātās dzīves un personas datu aizsardzību ar dažādu dalībvalstu sabiedrības interesēm piekļūt informācijai, tās varētu panākt kopīgu lēmumu, taču šādi mehānismi pašreiz nav paredzēti attiecībā uz atsauču atsaistīšanas tvērumu ārpus Savienības (62. un 73. punkts).

⁷⁰ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2019. gada ziņojumā, 118. un 119. lpp.

⁷¹ Direktīvas 95/46 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts un Regulas 2016/679 3. panta 1. punkts.

⁷² Direktīvas 95/46 12. panta b) punkts un 14. panta pirmās daļas a) punkts un Regulas 2016/679 17. panta 1. punkts.

Pašreizējā Savienības tiesību attīstības stadijā meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam lūgtā atsauču atsaistīšana ir jāveic nevis vienīgi tajā meklētājprogrammas versijā, kas ir paredzēta dalībvalstij, kurā atrodas atsauču atsaistīšanu prasīt tiesīgās personas dzīvesvieta, bet gan visās dalībvalstīm paredzētajās meklētājprogrammas versijās, tostarp tālab, lai nodrošinātu konsekventu un augsta līmeņa aizsardzību visā Savienībā. Turklāt šādam meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir pienākums vajadzības gadījumā veikt pietiekami iedarbīgus pasākumus, lai Savienībā esošajiem interneta lietotājiem liegtu piekļuvi – piemēram, no kādai trešai valstij paredzētas meklētājprogrammas versijas – saitēm, uz kurām attiecas atsauču atsaistīšana, vai vismaz viņus nopietni atturētu no šādas piekļūšanas, un valsts tiesai ir jāpārbauda, vai pakalpojumu sniedzēja veiktie pasākumi atbilst šai prasībai (70. punkts).

Visbeidzot, Tiesa uzsvēra, ka, lai arī Savienības tiesībās netiek prasīts, lai meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs veiktu atsauču atsaistīšanu visās savas meklētājprogrammas versijās, taču tas arīdzan netiek aizliegts. Tāpēc dalībvalsts uzraudzības iestādes vai tiesas kompetencē joprojām ir attiecīgajā valstī esošo pamattiesību aizsardzības standartu gaismā veikt datu subjekta tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību un savu personas datu aizsardzību samērošanu ar tiesībām uz informācijas brīvību un šīs samērošanas iznākumā vajadzības gadījumā likt šīs meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam veikt atsauču atsaistīšanu visās šīs meklētājprogrammas versijās (65. un 72. punkts).

4. Tīmekļvietnes lietotāja piekrišana tam, ka tiek uzglabāta informācija

[2019. gada 1. oktobra spriedums \(virspalāta\) Planet49 \(C-673/17, ECLI:EU:C:2019:801\)](#)⁷³

Ar šo spriedumu Tiesa nosprieda, ka piekrišana tam, ka ar tīmekļvietnes lietotāja galiekārtā ievietotu sīkdatņu palīdzību tiek saglabāta un izgūta informācija, nav dota pienācīgi, ja atļauja to darīt izriet no iepriekš ar ķeksīti atzīmētas izvēles rūtiņas, neatkarīgi no tā, vai attiecīgā informācija ir vai nav personas dati. Tiesa turklāt precizēja, ka pakalpojumu sniedzējam ir jānorāda tīmekļvietnes lietotājam ziņas par sīkdatņu darbības ilgumu, kā arī to, vai trešām personām ir vai nav iespējams gūt piekļuvi šīm sīkdatnēm.

Pamatlieta bija par reklāmas loteriju, ko *Planet49* rīkoja tīmekļvietnē www.dein-macbook.de. Lai tajā varētu piedalīties, interneta lietotājiem bija jānorāda savs vārds un sava adrese tīmekļvietnē, kur atradās ar ķeksīti atzīmējamas izvēles rūtiņas. Izvēles rūtiņa, kurā tiek dota atļauja ievietot sīkdatnes, bija atzīmēta ar ķeksīti jau pēc noklusējuma. Vācijas Federālās patērētāju tiesību organizāciju un asociāciju apvienības iesniegto prasību izskatošā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) šaubījās par to, vai veids, kādā lietotāju piekrišana tiek saņemta, izmantojot jau pēc noklusējuma ar ķeksīti atzīmētu izvēles rūtiņu, ir pienācīgs, kā arī par to, kāds ir apjoms pakalpojuma sniedzēja pienākumam sniegt informāciju.

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā bija par to, kā ir jāinterpretē “piekrišanas” jēdziens, kas ir paredzēts Direktīvā 2002/58⁷⁴, skatot to kopsakarā ar Direktīvu 95/46/EK⁷⁵, kā arī ar VDAR⁷⁶.

Pirmkārt, Tiesa konstatēja, ka Direktīvas 95/46 2. panta h) punktā – uz kuru ir izdarīta atsauce Direktīvas 2002/58 2. panta f) punktā – piekrišana ir definēta kā “jebkurš labprātīgi sniegts šīs personas vēlmju konkrēts un paziņots norādījums[s], ar kuru datu subjekts izsaka savu piekrišanu uz viņu attiecināmu personas datu apstrādei”. Tā norādīja, ka prasība pēc datu subjekta vēlmju “norādījuma” skaidri liecina par aktīvu rīcību, nevis pasīvu izturēšanos. Savukārt, lai dotu piekrišanu, izmantojot iepriekš ar ķeksīti atzīmētu izvēles rūtiņu, tīmekļvietnes lietotājam nav aktīvi jārīkojas. Turklāt arī Direktīvas 2002/58 5. panta 3. punkta – kurā kopš grozījumu izdarīšanas ar Direktīvu 2009/136 ir paredzēts, ka lietotājam ir jābūt “[devušam] savu piekrišanu” sīkdatņu ievietošanai – rašanās vēsture liecina, ka lietotāja piekrišana turpmāk vairs nav prezumējama un tai ir jāizriet no šā lietotāja aktīvas rīcības. Visbeidzot, aktīva piekrišana tagad ir paredzēta VDAR⁷⁷, kuras 4. panta 11. punktā ir prasīts, lai gribas izpaudums būtu veikts tostarp “skaidri apstiprinošas darbības” veidā, un kuras 32. apsvērumā ir skaidri izslēgts, ka par piekrišanu būtu jāuzskata “klusēšana, iepriekš atzīmēti laukumi vai atturēšanās no darbības” (49., 52., 56. un 62. punkts).

⁷³ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2019. gada ziņojumā, 120. un 121. lpp.

⁷⁴ Direktīvas 2002/58, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/136/EK (2009. gada 25. novembris) (OV 2009, L 337, 11. lpp.), 2. panta f) punkts un 5. panta 3. punkts.

⁷⁵ Direktīvas 95/46 2. panta h) punkts.

⁷⁶ Regulas 2016/679 6. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

⁷⁷ Turpat.

Tāpēc Tiesa nosprieda, ka piekrišana nav dota pienācīgi tad, ja atļauja informācijas saglabāšanai tīmekļvietnes lietotāja galiekārtā vai piekļuvei tur jau uzglabātai informācijai tiek dota, izmantojot iepriekš ar ķeksīti atzīmētu izvēles rūtiņu, no kuras lietotājam, ja viņš nevēlas dot savu piekrišanu, ķeksītis ir jāizņem. Tā piebilda, ka ar to, ka lietotājs aktivizē pogu dalībai attiecīgajā reklāmas loterijā, nav pietiekami, lai varētu uzskatīt, ka lietotājs ir pienācīgi devis savu piekrišanu sīkdatņu ievietošanai (63. punkts).

Otrkārt, Tiesa konstatēja, ka Direktīvas 2002/58 5. panta 3. punkta mērķis ir aizsargāt lietotāju no iejaukšanās viņa privātajā dzīvē neatkarīgi no tā, vai šī iejaukšanās skar vai neskar personas datus. No tā izriet, ka jēdziens "piekrišana" nav jāinterpretē atšķirīgi atkarībā no tā, vai tīmekļvietnes lietotāja galiekārtā saglabātā vai no tās izgūtā informācija ir vai nav personas dati (69. un 71. punkts).

Treškārt, Tiesa norādīja, ka Direktīvas 2002/58 5. panta 3. punktā ir prasīts, lai lietotājs būtu devis savu piekrišanu, būdams nodrošināts ar skaidru un visaptverošu informāciju, tostarp par apstrādes nolūku. Skaidrai un visaptverošai informācijai ir jāļauj lietotājam viegli noprast sekas, kas iestātos viņa iespējami dotai piekrišanai, un jāgarantē, ka šī piekrišana tiek dota, pilnībā apzinoties visus apstākļus. Šajā ziņā Tiesa uzskatīja, ka skaidrajai un visaptverošai informācijai, kas pakalpojumu sniedzējam ir jāsniedz lietotājam, ir jāietver ziņas arī par sīkdatņu funkcionēšanas ilgumu, kā arī par to, vai trešām personām ir iespēja piekļūt šīm sīkdatnēm vai arī tām šādas iespējas nav (73.–75. un 81. punkts).

VI. Valsts uzraudzības iestādes

1. Prasības par neatkarību tvērumu

[2010. gada 9. marta spriedums \(virspalāta\) Komisija/Vācija \(C-518/07, ECLI:EU:C:2010:125\)](#)⁷⁸

Ar savu prasības pieteikumu Komisija lūdza Tiesu atzīt, ka Vācijas Federatīvā Republika, pakļaujot dažādās federālajās zemēs valsts pārraudzībai uzraudzības iestādes, kuru kompetencē ir uzraudzīt personu datu apstrādi privātajā sektorā, un tādējādi kļūdaini transponējot prasību par iestāžu, kam ir jānodrošina šo datu aizsardzība, "pilnīgu neatkarību", nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 95/46 28. panta 1. punkta otrajā daļā.

Vācijas Federatīvā Republika savukārt uzskatīja, ka Direktīvas 95/46 28. panta 1. punkta otrajā daļā ir paredzēta uzraudzības iestāžu funkcionāla neatkarība tādā ziņā, ka šīm iestādēm ir jābūt neatkarīgām no privātā sektora iestādēm, kas ir to uzraudzības objekts, un ka tām nav jābūt pakļautām ārējai ietekmei. Tomēr tā pauda viedokli, ka Vācijas federālajās zemēs īstenotā valsts pārraudzība nav šāda ārējā ietekme, bet administrācijas iekšējās uzraudzības mehānisms, kuru īsteno iestādes, kas ietilpst tajā pašā administratīvajā aparātā, kurā ir uzraudzības iestādes, un kam tāpat kā šīm uzraudzības iestādēm ir jāīsteno Direktīvas 95/46 mērķi.

⁷⁸ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2010. gada ziņojumā, 34. lpp.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvā 95/46 paredzētās valsts uzraudzības iestāžu neatkarības garantijas mērķis ir nodrošināt efektīvu un uzticamu kontroli pār tiesību normu ievērošanu saistībā ar fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un tā ir jāinterpretē šī mērķa kontekstā. Šī neatkarības garantija ir iedibināta nevis tādēļ, lai piešķirtu minētajām iestādēm, kā arī to pārstāvjiem īpašu statusu, bet lai pastiprinātu personu un struktūru, kuras skar to lēmumi, aizsardzību, jo tādējādi uzraudzības iestādēm savu pienākumu izpildē ir jārikojas objektīvi (25. punkts).

Tiesa uzskatīja, ka šīm uzraudzības iestādēm, kuru kompetencē ir uzraudzīt personas datu apstrādi privātajā sektorā, ir jābūt neatkarīgām tādā apjomā, kas tām ļauj veikt savus pienākumus bez ārējās ietekmes. Šī neatkarība izslēdz ne vien jebkādu ietekmi, ko īsteno uzraudzības iestādes, bet arī jebkādus rīkojumus un cita veida ārējo ietekmi, tiešu vai netiešu, kura varētu apdraudēt minēto iestāžu pienākumu izpildi, kas ietver taisnīga līdzsvara izveidošanu starp tiesību uz privāto dzīvi aizsardzību un personas datu brīvu apriti. Iespēja vien, ka pārraudzības iestādes var īstenot politisku ietekmi pār kompetentu uzraudzības iestāžu lēmumiem, ir pietiekama, lai radītu šķēršļus neatkarīgai to pienākumu izpildei. Pirmkārt, šīs iestādes varētu izrādīt "iepriekšēju pakļaušanos", ņemot vērā pārraudzības iestāžu lēmumu pieņemšanas praksi. Otrkārt, tiesību uz privāto dzīvi garanta loma, ko nodrošina minētās uzraudzības iestādes, nozīmē, ka to lēmumi un tātad pašas šīs iestādes ir ārpus jebkādam aizdomām par subjektivitāti. Tiesa uzskatīja, ka valsts īsteno tā pārraudzība pār valsts uzraudzības iestādēm nav saderīga ar prasību par neatkarību (30., 36., 37. punkts un rezolutīvā daļa).

[2012. gada 16. oktobra spriedums \(virspalāta\) Komisija/Austrija \(C-614/10, EU:C:2012:631\)](#)

Savā prasības pieteikumā Komisija lūdza Tiesu konstatēt, ka, nepieņemot visus vajadzīgos noteikumus, lai Austrijā spēkā esošie tiesību akti atbilstu neatkarības kritērijam attiecībā uz *Datenschutzkommission* (Datu aizsardzības komisija), kas tika izveidota kā personas datu aizsardzības uzraudzības iestāde, Austrija nav izpildījusi Direktīvas 95/46 28.panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus.

Tiesa konstatēja, ka Austrija nav izpildījusi valsts pienākumus, uzskatot būtībā, ka uzraudzības iestādes neatkarības kritēriju, kurš noteikts ar Direktīvu 95/46, nav izpildījusi dalībvalsts, kas ievieš tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru minētās iestādes administrators ir valsts ierēdnis, kas pakļauts uzraudzībai, kura birojs ir iekļauts valsts valdības dienestos un par ko valsts valdības vadītājam ir beznosacījuma tiesības saņemt informāciju par jebkādiem minētās iestādes vadības aspektiem (66. punkts un rezolutīvā daļa).

Tiesa vispirms atgādināja, ka Direktīvas 95/46 28. panta 1. punkta otrajā daļā minētais jēdziens "pilnīgi neatkarīgi" nozīmē, ka uzraudzības iestādēm ir jābūt neatkarīgām tādā apjomā, kas tām ļauj veikt savus pienākumus bez ārējas ietekmes. Šajā ziņā ar apstākli vien, ka šāda iestāde ir funkcionāli neatkarīga, jo tās locekļi ir neatkarīgi un, pildot savus pienākumus, tiem nav saistoši nekādi norādījumi, nepietiek, lai minēto uzraudzības iestādi pasargātu no jebkādas ārējas ietekmes. Taču šajos ietvaros pieprasītās neatkarības mērķis ir izslēgt ne tikai tiešu ietekmi, kas izpaužas norāžu veidā, bet arī jebkāda veida netiešu ietekmi, kas varētu iespaidot uzraudzības iestādes lēmumus. Turklāt, ņemot vērā tiesību uz privāto dzīvi garanta lomu, ko nodrošina uzraudzības iestādes, to lēmumiem un tātad pašām šīm iestādēm ir jābūt ārpus jebkādam aizdomām par subjektivitāti (41.–43. un 52. punkts).

Tiesa precizēja, ka valsts uzraudzības iestādei, lai tā atbilstu iepriekš minētajā Direktīvas 95/46 noteikumā paredzētajam neatkarības kritērijam, nav jābūt tādai atsevišķai budžeta pozīcijai kā tai, kas ir paredzēta Regulas Nr. 45/2001 43. panta 3. punktā. Dalībvalstīm faktiski nav pienākuma savos valsts tiesību aktos pārņemt noteikumus, kas ir analogi Regulas Nr. 45/2001 V nodaļā paredzētajiem, lai nodrošinātu savas(-u) uzraudzības iestādes(-žu) pilnīgu neatkarību, un tādējādi tās var paredzēt, ka no budžeta tiesību viedokļa uzraudzības iestāde ir pakļauta noteiktam ministrijas departamentam. Tomēr nepieciešamo cilvēku un materiālo resursu piešķiršana šādai iestādei nedrīkstētu tai traucēt pildīt savus pienākumus "pilnīgi neatkarīgi" Direktīvas 95/46 28. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē (58. punkts).

[2014. gada 8. aprīļa spriedums \(virspalāta\) Komisija/Ungārija \(C-288/12, EU:C:2014:237\)](#)⁷⁹

Šajā lietā Komisija bija lūgusi Tiesu konstatēt, ka, priekšlaicīgi izbeidzot Personas datu aizsardzības uzraudzības iestādes pilnvaru termiņu, Ungārija nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti Direktīvā 95/46.

Tiesa nosprieda, ka, priekšlaicīgi izbeidzot Personas datu aizsardzības uzraudzības iestādes pilnvaru termiņu, dalībvalsts nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti Direktīvā 95/46 (62. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts).

Tiesa uzskatīja, ka uzraudzības iestāžu, kuras atbild par minēto datu apstrādes uzraudzību, nepieciešamā neatkarība izslēdz it īpaši jebkādu rīkojumu došanu un jebkādu citu ārēju ietekmi – vai tā būtu tieša vai netieša –, kura varētu iespaidot to lēmumus un kura tādējādi varētu apdraudēt minēto iestāžu pienākumu izpildi, kas ietver taisnīga līdzsvara nodrošināšanu starp tiesību uz privāto dzīvi aizsardzību un personas datu brīvu apriti (51. punkts).

Turklāt Tiesa atgādināja, ka ar šādu funkcionālu neatkarību vien nepietiek, lai uzraudzības iestādes pasargātu no jebkādas ārējas ietekmes, jo iespēja vien, ka valsts pārraudzības iestādes var īstenot politisku ietekmi pār uzraudzības iestāžu lēmumiem, ir pietiekama, lai radītu šķēršļus tās neatkarīgai pienākumu izpildei. Tomēr, ja katrai dalībvalstij būtu atļauts pirms tās sākotnēji paredzētā termiņa izbeigt uzraudzības iestādes pilnvaras, neievērojot piemērojamajos tiesību aktos šajā nolūkā iepriekš noteiktos noteikumus un garantijas, šādas priekšlaicīgas izbeigšanas draudi, kas šai iestādei pastāvētu visā tās pilnvaru termiņa laikā, varētu izraisīt to, ka tā zināmā veidā pakļaujas politiskajai varai, kas nav saderīgi ar minēto neatkarības prasību. Turklāt šādā situācijā uzraudzības iestādi nevarētu uzskatīt par spējīgu darboties jebkuros apstākļos, nepastāvot nekādām aizdomām par subjektivitāti (52.–55. punkts).

2. Piemērojamo tiesību un kompetentās uzraudzības iestādes noteikšana

⁷⁹ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2014. gada ziņojumā, 62. lpp.

[2015. gada 1. oktobra spriedums Weltimmo \(C-230/14, EU:C:2015:639\)](#)⁸⁰

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (Valsts iestāde, kuras uzdevums ir datu un informācijas brīvības aizsardzība, Ungārija) uzlika naudas sodu *Weltimmo*, kas ir Slovākijā reģistrēta sabiedrība un kas pārvalda interneta vietnes, kurās atrodami sludinājumi par Ungārijā esošiem nekustamā īpašuma objektiem, par to, ka tā, neraugoties uz sludinājumu ievietotāju lūgumiem, neizdzēsa viņu personas datus no šīm vietnēm un izpaua šos datus parādu piedziņas iestādēm, lai saņemtu neapmaksātajos rēķinos norādītās summas. Ungārijas uzraudzības iestāde uzskata, ka sabiedrība *Weltimmo*, šādi rīkojoties, ir pārkāpusi Ungārijas tiesību aktus, ar kuriem ir transponēta Direktīva 95/46.

Kúria (Augstākā tiesa, Ungārija), kurā tika iesniegta kasācijas sūdzība, bija šaubas par piemērojamajām tiesībām un Ungārijas uzraudzības iestādes pilnvarām, ņemot vērā Direktīvas 95/46 4. panta 1. punktu un 28. pantu. Tādēļ tā uzdeva Tiesai vairākus prejudiciālus jautājumus.

Runājot par piemērojamajiem valsts tiesību aktiem, Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 95/46 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir ļauts piemērot citas dalībvalsts, kas nav tā, kurā ir reģistrēts par šo datu apstrādi atbildīgais pārzinis, tiesību aktus par personas datu aizsardzību, ciktāl tas, izmantojot stabilu veidojumu šīs dalībvalsts teritorijā, veic reālu un efektīvu darbību – pat ja tā ir minimāla –, kuras ietvaros notiek šī apstrāde. Lai noteiktu, vai tas tā ir, iesniedzējtiesa var it īpaši ņemt vērā faktu, ka, pirmkārt, par minēto apstrādi atbildīgā pārziņa darbība, kuras ietvaros šī apstrāde notiek, izpaužas kā tādu nekustamā īpašuma sludinājumu interneta vietņu pārvaldīšana, kuras attiecas uz šīs dalībvalsts teritorijā esošiem nekustamā īpašuma objektiem un kuras ir šīs dalībvalsts valodā, un kuras tādējādi galvenokārt vai pat pilnībā ir vērstas uz minēto dalībvalsti. Iesniedzējtiesa var ņemt vērā, otrkārt, arī to, ka šim pārzinim minētajā dalībvalstī ir pārstāvis, kura uzdevums ir piedzīt no šīs darbības izrietošos prasījumus, kā arī to pārstāvēt administratīvajos procesos un tiesvedībās saistībā ar attiecīgo datu apstrādi. Tiesa savukārt precizēja, ka jautājumam par to personu valstspiederību, kurus šī datu apstrāde skar, nav nozīmes (41. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts).

Runājot par tās uzraudzības iestādes kompetenci un pilnvarām, kurā tiek iesniegtas sūdzības atbilstoši Direktīvas 95/46 28. panta 4. punktam, Tiesa uzskatīja, ka šī iestāde var izskatīt šīs sūdzības neatkarīgi no piemērojamajām tiesībām un pat pirms tā zina, kuras valsts tiesības attiecīgajai apstrādei ir piemērojamas (54. punkts). Tomēr, ja šī iestāde secina, ka ir piemērojamas citas dalībvalsts tiesības, tā nevar piemērot sankcijas ārpus tās dalībvalsts teritorijas, kurai tā ir piederīga. Šādā situācijā tai, izpildot šīs direktīvas 28. panta 6. punktā paredzēto sadarbības pienākumu, ir jāpieprasa otras dalībvalsts uzraudzības iestādei konstatēt iespējamu šo tiesību pārkāpumu un piemērot sankcijas, ja šajās tiesībās tas ir atļauts, attiecīgā gadījumā balstoties uz informāciju, kuru šī iestāde tai būtu sniegusi (57., 60. punkts un rezolūtvās daļas 2) punkts).

3. Valsts uzraudzības iestāžu pilnvaras

⁸⁰ Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2015. gada ziņojumā, 55. lpp.

[2015. gada 6. oktobra spriedums \(virspalāta\) Schrems \(C-362/14, EU:C:2015:650\)](#)

Šajā lietā (skat. arī IV sadaļu "Personas datu pārsūtīšana uz trešām valstīm") Tiesa īpaši nosprieda, ka valsts uzraudzības iestāžu kompetencē ietilpst personas datu pārsūtīšanas uz trešām valstīm uzraudzība.

Šajā saistībā Tiesa vispirms konstatēja, ka valsts uzraudzības iestādēm ir virkne pilnvaru un ka šīs pilnvaras, kuras neizsmeļošā veidā ir uzskaitītas Direktīvas 95/46 28. panta 3. punktā, ir līdzekļi, kas ir vajadzīgi šo iestāžu uzdevumu izpildē. Tādējādi minētajām iestādēm ir tostarp izmeklēšanas pilnvaras, piemēram, pilnvaras ievākt visu tās uzraudzības pienākumu izpildei vajadzīgo informāciju, efektīvas iejaukšanās pilnvaras, piemēram, noteikt pagaidu vai galīgu aizliegumu datu apstrādei, vai arī pilnvaras iesaistīties tiesvedībā (43. punkts).

Runājot par pilnvarām uzraudzīt personas datu pārsūtīšanu uz trešām valstīm, Tiesa nosprieda, ka no Direktīvas 95/46 28. panta 1. un 6. punkta, protams, izriet, ka valsts uzraudzības iestāžu pilnvaras attiecas uz personas datu apstrādi dalībvalsts teritorijā, kurā šīs iestādes atrodas, un, pamatojoties uz šo 28. pantu, to pilnvaras nesniedzas līdz šādu datu apstrādei, kas veikta trešās valsts teritorijā (44. punkts).

Tomēr darbība, kurā ietilpst personas datu pārsūtīšana no dalībvalsts uz trešo valsti, kā tāda ir personas datu apstrāde, kas veikta dalībvalsts teritorijā. Tādējādi valsts uzraudzības iestāžu ziņā saskaņā ar Hartas 8. panta 3. punktu un Direktīvas 95/46 28. pantu ir kontrolēt, vai tiek ievērotas Savienības tiesību normas par fizisku personu aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi, ikviena no tām tātad ir apveltīta ar pilnvarām pārbaudīt, vai šo datu pārsūtīšanā no dalībvalsts, kurā tā darbojas, uz trešo valsti ir ievērotas šajā direktīvā izvirzītās prasības (45. un 47. punkts).

[2018. gada 5. jūnija spriedums \(virspalāta\) Wirtschaftsakademie Schleswig Holstein \(C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388\)](#)

Šajā spriedumā (skat. arī II.5. sadaļu "Jēdziens "personas datu pārzinis""), kas tostarp attiecas uz Direktīvas 95/46 4. un 28. panta interpretāciju, Tiesa sprieda par to iejaukšanās pilnvaru apmēru, kādas uzraudzības iestādēm ir attiecībā uz personas datu apstrādi, kurā ir iesaistīti vairāki dalībnieki.

Tādējādi Tiesa nosprieda, ka tad, ja ārpus Eiropas Savienības iedibinātam uzņēmumam (piemēram, ASV sabiedrībai *Facebook*) ir vairāki dažādās dalībvalstīs esoši dibinājumi, pilnvaras, kas kādas dalībvalsts uzraudzības iestādei ir piešķirtas šīs direktīvas 28. panta 3. punktā, šī iestāde ir tiesīga izmantot attiecībā uz šīs dalībvalsts teritorijā esošu šā uzņēmuma dibinājumu (šajā gadījumā *Facebook Germany*) pat tad, ja atbilstoši koncerna ietvaros esošajam uzdevumu sadalījumam, pirmkārt, šā dibinājuma pārziņā ir tikai reklāmas laukumu pārdošana un citas mārketinga darbības minētās dalībvalsts teritorijā un, otrkārt, ekskluzīvā atbildība par personas datu vākšanu un apstrādi visā Eiropas Savienības teritorijā ir dibinājumam, kas atrodas kādā citā dalībvalstī (šajā gadījumā *Facebook Ireland*) (64. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Turklāt Tiesa precizēja, ka tad, ja dalībvalsts uzraudzības iestāde grasās attiecībā uz šīs dalībvalsts teritorijā iedibinātu struktūru izmantot Direktīvas 95/46 28. panta 3. punktā paredzētās iejaukšanās pilnvaras, tāpēc ka personas datu aizsardzības noteikumu pārkāpumu

izdara kāda trešā persona, kura ir atbildīga par šo datu apstrādi un kuras juridiskā adrese ir kādā citā dalībvalstī (šajā gadījumā *Facebook Ireland*), šīs uzraudzības iestādes kompetencē ir neatkarīgi no šīs otras dalībvalsts (Īrijas) uzraudzības iestādes izvērtēt šādas apstrādes likumību un tā var īstenot savas iejaukšanās pilnvaras attiecībā uz tās teritorijā iedibināto struktūru, iepriekš neaicinot otrās dalībvalsts uzraudzības iestādes iejaukties (74. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

[2021. gada 15. jūnija spriedums \(virspalāta\) Facebook Ireland u.c. \(C-645/19, EU:C:2021:483\)](#)

2015. gada 11. septembrī Beļģijas Privātās dzīves aizsardzības komisijas (turpmāk tekstā – “PDzAK”) priekšsēdētājs vērsās *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Briseles pirmās instances tiesā, kurā tiesvedība noris holandiešu valodā, Beļģija) pret *Facebook Ireland*, *Facebook Inc.* un *Facebook Belgium* ar prasību noteikt aizliegumu, lai panāktu, ka *Facebook* izbeidz apgalvotos datu aizsardzības tiesību jomas tiesību aktu pārkāpumus. Konkrēti šie pārkāpumi izpaudās kā informācijas vākšana un izmantošana par Beļģijā esošo interneta lietotāju, kuriem ir *Facebook* konts vai tā nav, tīkklejošanas darbībām, izmantojot dažādas tehnoloģijas, piemēram, sīkdatnes, sociālos spraudņus⁸¹ vai pikseļus.

2018. gada 16. februārī minētā tiesa atzina, ka izskatīt šo prasību ir tās kompetencē un, izskatījusi šo lietu pēc būtības, nosprieda, ka sociālais tīkls *Facebook* nav pietiekami informējis Beļģijā esošos interneta lietotājus par attiecīgās informācijas vākšanu un izmantošanu. Turklāt interneta lietotāju dotā piekrišana minētās informācijas savākšanai un apstrādei tika atzīta par nederīgu.

2018. gada 2. martā *Facebook Ireland*, *Facebook Inc.* un *Facebook Belgium* pārsūdzēja šo spriedumu *Hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā. Minētajā tiesā Beļģijas Datu aizsardzības iestāde (turpmāk tekstā – “DAI”) rīkojās kā PDzAK priekšsēdētāja tiesību pārņēmēja. Iesniedzējtiesa atzina, ka tās kompetencē ir lemt tikai par apelācijas sūdzību, ko iesniegusi *Facebook Belgium*.

Iesniedzējtiesai bija šaubas par VDAR paredzētā “vienas pieturas aģentūras” mehānisma⁸² piemērošanas ietekmi uz DAI pilnvarām un it īpaši radās jautājums, vai par faktiem, kas radušies pēc VDAR stāšanās spēkā, proti, pēc 2018. gada 25. maija, DAI var vērsties pret *Facebook Belgium*, jo kā attiecīgo datu pārziņa ir identificēta *Facebook Ireland*. Proti, kopš šā datuma un it īpaši, piemērojot VDAR paredzēto “vienas pieturas aģentūras” principu, prasību atturēties no noteiktām darbībām esot tiesīgs celt tikai Īrijas Datu aizsardzības komisārs un tas esot darāms Īrijas tiesu kontrolē (36. un 37. punkts).

Šajā virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa precīzē valsts uzraudzības iestāžu pilnvaras VDAR ietvaros. Tādējādi tā tostarp nospriež, ka ar šo regulu dalībvalsts uzraudzības iestādei, ievērojot vairākus nosacījumus, ir atļauts īstenot savas pilnvaras vērst šīs valsts tiesu iestāžu uzmanību uz jebkādiem iespējamiem VDAR pārkāpumiem un sākt tiesvedību saistībā ar

⁸¹ Piemēram, pogas “patik” vai “dalities”.

⁸² Saskaņā ar VDAR 56. panta 1. punktu: “Neskarot 55. pantu, galvenās uzņēmējdarbības vietas vai pārziņa vai apstrādātāja darbības vietas uzraudzības iestāde ir kompetenta rīkoties kā vadošā uzraudzības iestāde attiecībā uz minētā pārziņa vai apstrādātāja veiktu pārrobežu apstrādi.”

pārrobežu datu apstrādi⁸³ arī tad, ja attiecībā uz šo apstrādi tā nav vadošā uzraudzības iestāde (rezolūtvās daļas 1) punkts).

Pirmkārt, Tiesa precizē nosacījumus, ar kādiem valsts uzraudzības iestādei, kurai nav vadošās iestādes statusa saistībā ar pārrobežu datu apstrādi, ir jāīsteno savas pilnvaras vērst tiesu iestāžu uzmanību uz jebkādiem iespējamiem VDAR pārkāpumiem un vajadzības gadījumā sākt tiesvedību, lai nodrošinātu šīs regulas piemērošanu. Tādējādi, pirmām kārtām, ar VDAR šai uzraudzības iestādei ir jāpiešķir kompetence pieņemt lēmumu, ar kuru konstatē, ka ar šo apstrādi netiek ievēroti minētajā regulā paredzētie noteikumi, un, otrām kārtām, šīs pilnvaras ir jāīsteno, ievērojot attiecīgajā regulā paredzētās sadarbības un konsekvences procedūras⁸⁴ (75. punkts un rezolūtvās daļas 1) punkts).

Proti, attiecībā uz pārrobežu datu apstrādi VDAR ir paredzēts "vienas pieturas aģentūras" mehānisms⁸⁵, kas ir balstīts uz kompetenču sadalījumu starp "vadošo uzraudzības iestādi" un pārējām attiecīgajām valsts uzraudzības iestādēm. Šim mehānismam ir nepieciešama cieša, lojāla un efektīva sadarbība starp šīm iestādēm, lai nodrošinātu noteikumu par personas datu aizsardzību konsekventu un viendabīgu aizsardzību un tādējādi saglabātu tā lietderīgo iedarbību. Šajā ziņā vadošajai uzraudzības iestādei VDAR ir paredzēta galvenā kompetence pieņemt lēmumu, ar ko konstatē, ka pārrobežu apstrādē ir pārkāptas šīs regulas normas⁸⁶, kamēr pārējo valsts uzraudzības iestāžu kompetencei šāda lēmuma pieņemšanai – pat tikai pagaidu kārtā – ir izņēmuma raksturs⁸⁷. Tomēr savu pilnvaru īstenošanā vadošā uzraudzības iestāde nevar atnest būtisko dialogu, kā arī lojālu un efektīvu sadarbību ar pārējām attiecīgajām uzraudzības iestādēm. Tādēļ šīs sadarbības ietvaros vadošā uzraudzības iestāde nevar neņemt vērā citu attiecīgo uzraudzības iestāžu viedokli un jebkurš būtisks un motivēts iebildums, ko izteikusi kāda no šīm iestādēm, vismaz uz laiku bloķē vadošās uzraudzības iestādes lēmuma projekta pieņemšanu. (50.–53., 56.–59. un 63.–65. punkts).

Turklāt Tiesa precizē, ka apstākļi, ka dalībvalsts uzraudzības iestāde, kas nav vadošā uzraudzības iestāde attiecībā uz pārrobežu datu apstrādi, pilnvaras – vērst šīs dalībvalsts tiesu uzmanību uz jebkādu iespējamu VDAR pārkāpumu un sākt tiesvedību – var īstenot, tikai ievērojot lēmumu pieņemšanas pilnvaru sadali starp vadošo uzraudzības iestādi un pārējām uzraudzības iestādēm⁸⁸, atbilst Hartas 7., 8. un 47. pantam, kuros datu subjektam garantētas tiesības attiecīgi uz savu personas datu aizsardzību un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību (67. punkts).

Otrkārt, Tiesa nospriež, ka datu pārrobežu apstrādes gadījumā dalībvalsts uzraudzības iestādes, kas nav vadošā uzraudzības iestāde, iespēja izmantot pilnvaras celt prasību tiesā⁸⁹ nav pakārtota priekšnosacījumam, ka personas datu pārrobežu apstrādes pārzinim vai to veicošajam apstrādātājam, pret kuru ir celta šī prasība, šīs dalībvalsts teritorijā ir jābūt galvenajai

⁸³ VDAR 4. panta 23. punkta izpratnē.

⁸⁴ Paredzētas VDAR 56. un 60. pantā.

⁸⁵ VDAR 56. panta 1. punkts.

⁸⁶ VDAR 60. panta 7. punkts.

⁸⁷ VDAR 56. panta 2. punktā un 66. pantā ir paredzēti izņēmumi no vadošās uzraudzības iestādes lēmumu pieņemšanas kompetences principa.

⁸⁸ Paredzēta VDAR 55. un 56. pantā, lasot tos kopā ar 60. pantu.

⁸⁹ Atbilstoši VDAR 58. panta 5. punktam.

uzņēmējdarbības vietai vai kādam citam dibinājumam. Tomēr šo pilnvaru īstenošanai ir jāietilpst VDAR teritoriālās piemērošanas jomā⁹⁰, un tas nozīmē, ka personas datu pārrobežu apstrādes pārzinim vai to veicošajam apstrādātājam ir jābūt dibinājumam Savienības teritorijā (80., 83., 84. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Treškārt, Tiesa nospriež, ka datu pārrobežu apstrādes gadījumā tādas dalībvalsts uzraudzības iestādes, kas nav vadošā uzraudzības iestāde, pilnvaras vērst šīs valsts tiesu iestāžu uzmanību uz jebkuru iespējamu VDAR pārkāpumu un vajadzības gadījumā sākt tiesvedību, var tikt izmantotas gan pret pārziņa galveno uzņēmējdarbības vietu, kas atrodas šīs iestādes dalībvalstī, gan pret citu šā pārziņa dibinājumu, ciktāl šīs prasības priekšmets ir datu apstrāde saistībā ar šā dibinājuma darbībām un šī iestāde ir kompetenta īstenot šīs pilnvaras.

Tomēr Tiesa precīzē, ka šo pilnvaru īstenošanas priekšnoteikums ir VDAR piemērojamība. Šajā gadījumā, tā kā Beļģijā esošās *Facebook* grupas uzņēmējdarbības vietas darbības ir nesaraujami saistītas ar pamatlietā aplūkoto personas datu apstrādi, attiecībā uz kuru *Facebook Ireland* ir pārzinis Savienības teritorijā, šī apstrāde tiek veikta "saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa [...] uzņēmējdarbības vietā" un tātad ietilpst VDAR piemērošanas jomā (94.–96. punkts un rezolutīvās daļas 3) punkts).

Ceturtkārt, Tiesa uzskata, ka, ja dalībvalsts uzraudzības iestāde, kas nav "vadošā uzraudzības iestāde", pirms VDAR stāšanās spēkā ir cēlusi prasību tiesā par personas datu pārrobežu apstrādi, šo prasību no Savienības tiesību viedokļa var turpināt uzturēt, pamatojoties uz Direktīvas 95/46 noteikumiem, kura joprojām ir piemērojama tās noteikumu pārkāpumiem, kas izdarīti līdz šīs direktīvas atcelšanas datumam. Turklāt šī iestāde var celt minēto prasību par pārkāpumiem, kas izdarīti pēc VDAR stāšanās spēkā, ciktāl runa ir par kādu no situācijām, kurās ar šo regulu izņēmuma kārtā minētajai iestādei ir piešķirta kompetence pieņemt lēmumu, kurā konstatēts, ka ar attiecīgo datu apstrādi nav ievērotas šajā regulā ietvertās normas, un ciktāl šī iestāde ievēro šajā regulā paredzētās sadarbības un konsekvences procedūras (105. punkts un rezolutīvās daļas 4) punkts).

Visbeidzot, piektkārt, Tiesa atzīst, ka VDAR tiesību norma – saskaņā ar kuru katra dalībvalsts ar tiesību aktiem paredz, ka tās uzraudzības iestādei ir pilnvaras pievērst tiesu iestāžu uzmanību šīs regulas pārkāpumiem un vajadzības gadījumā sākt tiesvedību, – ir apveltīta ar tiešu iedarbību. Līdz ar to minētā iestāde var atsaukties uz šo tiesību normu, lai celtu vai uzturētu prasību pret privātpersonām, pat ja šī tiesību norma nav tikusi īpaši ieviesta attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos (113. punkts un rezolutīvās daļas 5) punkts).

⁹⁰ VDAR 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka šo regulu piemēro personas datu apstrādei "saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā, neatkarīgi no tā, vai apstrāde notiek vai nenotiek Savienībā".

VII. ES tiesību aktu teritoriālā piemērošana

[2014. gada 13. maija spriedums \(virspalāta\) Google Spain un Google \(C-131/12, EU:C:2014:317\)](#)

Šajā spriedumā (skat. arī II.3. sadaļu "Jēdziens "personas datu apstrāde"" un V.1. sadaļu "Tiesības iebilst pret personas datu apstrādi ("tiesības tikt aizmirstam")" Tiesa arī ir lēmusi par Direktīvas 95/46 teritoriālās piemērošanas jomu.

Tādējādi Tiesa nosprieda, ka personas datu apstrāde tiek veikta par šo apstrādi dalībvalsts teritorijā atbildīgā nodibinājuma darbības ietvaros Direktīvas 95/46 izpratnē, ja meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs, lai gan tā juridiskā adrese ir reģistrēta trešā valstī, dalībvalstī izveido filiāli vai meitasuzņēmumu, kas ir paredzēts reklāmas laukumu meklētājprogrammā reklamēšanai un pārdošanai un kura darbība ir paredzēta šīs dalībvalsts iedzīvotājiem (55., 60. punkts un rezolutīvās daļas 2) punkts).

Šādos apstākļos meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja darbības un tā nodibinājuma, kas atrodas attiecīgajā dalībvalstī, darbības, lai gan tās atšķiras, ir nesaraujami saistītas, jo darbības saistībā ar reklāmas laukumiem ir līdzeklis, lai padarītu attiecīgo meklētājprogrammu ekonomiski rentablu, un šī programma tajā pašā laikā ir līdzeklis, kas ļauj paveikt šīs darbības (56. punkts).

VIII. Sabiedrības tiesības piekļūt Eiropas Savienības iestāžu dokumentiem un personas datu aizsardzība

[2010. gada 29. jūnija spriedums \(virspalāta\) Komisija/Bavarian Lager \(C-28/08 P, EU:C:2010:378\)](#)

Bavarian Lager, sabiedrība, kas izveidota, lai ievestu Vācijas alu, kurš paredzēts bāriem Apvienotajā Karalistē, nevarēja pārdot savu produktu, jo liels skaits bāru īpašnieku Apvienotajā Karalistē bija uzņēmušies saistības atbilstoši līgumiem par ekskluzīvu iepirkumu, liekot tiem iegādāties alu no konkrētām alus darītavām.

Saskaņā ar Apvienotās Karalistes regulējumu par alus piegādi (turpmāk tekstā – "GBP") Apvienotās Karalistes alus darītavām bija jāpiešķir bāru vadītājiem iespēja iegādāties alu no citas alus darītavas ar nosacījumu, ka tas ir iepildīts mucās. Tomēr vairumu alus, kas ražots ārpus Apvienotās Karalistes, nevarēja uzskatīt par "alu, kas iepildīts mucās" GBP nozīmē, un tādējādi tas neietilpa šī regulējuma piemērošanas jomā. Uzskatot, ka minētais regulējums ir pasākums ar importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, *Bavarian Lager* iesniedza sūdzību Komisijā.

Pienākumu neizpildes procedūras laikā, ko Komisija bija ierosinājusi pret Apvienoto Karalisti, Kopienu un Apvienotās Karalistes administrāciju pārstāvji un Kopējā tirgus alus darītavu konfederācijas (CBMC) pārstāvji piedalījās sanāksmē, kas notika 1996. gada 11. oktobrī. Pēc tam, kad Apvienotās Karalistes iestādes bija informējušas Komisiju par grozījumiem attiecīgajos tiesību aktos, ar ko tika atļauts pudelēs pildītu alu pārdot kā citas izcelsmes alu tāpat kā mucā

pildītu alu, Komisija informēja *Bavarian Lager* par valsts pienākumu neizpildes procedūras apturēšanu.

Tā kā *Bavarian Lager* iesniedza pieteikumu, lai saņemtu pilnu 1996. gada oktobra sanāksmes protokolu ar visu dalībnieku uzvārdiem, Komisija vēlāk ar 2004. gada 18. marta lēmumu šo pieteikumu noraidīja, atsaucoties it īpaši uz šo personu privātās dzīves neaizskaramības aizsardzību, ko garantē Regula 45/2001.

Tad *Bavarian Lager* cēla prasību Vispārējā tiesā, lūdzot atcelt šo Komisijas lēmumu. Ar 2007. gada 8. novembra spriedumu Vispārējā tiesa atcēla Komisijas lēmumu, īpaši norādot, ka tas vien, ka attiecīgās personas uzvārds ir to personu sarakstā, kas piedalījās sanāksmē pārstāvētās organizācijas vārdā, nevar nelabvēlīgi ietekmēt un apdraudēt šo personu privāto dzīvi. Pēc tam Komisija, kuru atbalstīja Apvienotā Karaliste un Padome, iesniedza apelācijas sūdzību Tiesā par Vispārējās tiesas spriedumu.

Tiesa vispirms norādīja, ka, ja pieteikuma, kā pamatā ir Regula Nr. 1049/2001⁹¹ par piekļuvi dokumentiem, mērķis ir iegūt piekļuvi dokumentiem, kuros ir personas dati, tad Regulas Nr. 45/2001 normas kļūst pilnībā piemērojamas, tostarp noteikums, kurā nosūtīto personas datu saņēmējam ir uzlikts pienākums pierādīt šo datu izpaušanas nepieciešamību, kā arī noteikums, kas ļauj datu subjektam jebkurā laikā iebilst pret datu, kas uz viņu attiecas, apstrādi, ja tam ir likumīgs pamatojums, kurš saistīts ar viņa konkrēto stāvokli (63. punkts).

Tupinājumā Tiesa konstatēja, ka pienākumu neizpildes procedūras ietvaros rīkotās sanāksmes protokolā minētais šīs sanāksmes dalībnieku saraksts ietver personas datus Regulas Nr. 45/2001 2. panta a) punkta nozīmē, jo personas, kuras varēja piedalīties šajā sanāksmē, var identificēt (70. punkts).

Visbeidzot tā secināja, ka, pieprasīdama, lai attiecībā uz personām, kuras nav devušas skaidru piekrišanu šajā protokolā iekļauto ar tām saistīto personas datu izpaušanai, tiktu pierādīta vajadzība nosūtīt šos personas datus, Komisija ir ievērojusi minētās regulas 8. panta b) punkta noteikumus (77. punkts).

Ja pieteikumā pieklūt minētajam sanāksmes protokolam, kā paredzēts Regulā Nr. 1049/2001, nav sniegts nekāds skaidrs un likumīgs pamatojums, nedz arī pārliecinoši argumenti nolūkā pierādīt vajadzību nosūtīt šos personas datus, Komisija nevar izsvērt dažādās lietas dalībnieku intereses. Tāpat tā nevar pārbaudīt, vai nav iemeslu pieņemt, ka ar šo nosūtīšanu varētu tikt apdraudētas datu subjektu likumīgās intereses, kā ir paredzēts Regulas Nr. 45/2001 8. panta b) punktā (78. punkts)⁹².

⁹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV 2001, L 145, 43. lpp.).

⁹² Informācija par šo spriedumu ir iekļauta 2010. gada ziņojumā, 14. lpp.

[2015. gada 16. jūlija spriedums ClientEarth un PAN Europe/EFSA \(C-615/13 P, EU:C:2015:489\)](#)

Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (*EFSA*) izveidoja darba grupu tādu vadlīniju izstrādei, kuras paredzētas, lai noteiktu īstenošanas kārtību Regulas (EK) Nr. 1107/2009⁹³ 8. panta 5. punktam, kura izpratnē pieteikuma par atļauju augu aizsardzības līdzekļa laišanai tirgū iesniedzējs dokumentācijai pievieno pieejamās zinātniski recenzētās publikācijas, kā tās noteikusi *EFSA*, par darbīgo vielu un tās attiecīgo metabolītu blakusiedarbību uz veselību, vidi un blakussugām.

Tā kā vadlīniju projekts tika nodots sabiedriskai apspriešanai, *ClientEarth* un *Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* iesniedza apsvērumus par šo projektu. Šajā saistībā tās kopīgi iesniedza *EFSA* pieteikumu par piekļuvi vairākiem dokumentiem saistībā ar vadlīniju projekta sagatavošanu, tostarp ārējo ekspertu apsvērumiem.

EFSA atļāva *ClientEarth* un *PAN Europe* piekļūt ārējo ekspertu individuāliem apsvērumiem par vadlīniju projektu. Tomēr tā norādīja, ka atbilstoši Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kā arī Savienības tiesību aktiem attiecībā uz personas datu aizsardzību, it īpaši Regulai Nr. 45/2001, tā ir aizsegusi šo ekspertu uzvārdus. Tā šajā ziņā apgalvo, ka šo ekspertu uzvārdu izpaušana būtu uzskatāma par personas datu nosūtīšanu Regulas Nr. 45/2001 8. panta izpratnē un ka šajā gadījumā neesot izpildīti šajā pantā paredzētie šādas nosūtīšanas nosacījumi.

Tādēļ *ClientEarth* un *PAN Europe* cēla prasību Vispārējā tiesā, lūdzot atcelt minēto *EFSA* lēmumu. Vispārējā tiesa šo prasību noraidīja, līdz ar to *ClientEarth* un *PAN Europe* iesniedza apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas spriedumu⁹⁴ Tiesā.

Pirmkārt, Tiesa uzsvēra, ka, tā kā prasītā informācija ļaujot attiecīgos apsvērumus saistīt ar kādu no konkrētajiem ekspertiem, tā skar identificētas fiziskas personas un attiecīgi veido personas datu kopumu Regulas Nr. 45/2001 2. panta a) punkta izpratnē. Tā kā jēdziens "personas dati" Regulas Nr. 45/2001 2. panta a) punkta izpratnē un jēdziens "dati attiecībā uz privāto dzīvi" nav sajaucami, Tiesa arī uzskatīja, ka izskatāmajā lietā nav nozīmes *ClientEarth* un *PAN Europe* apgalvojumam, saskaņā ar kuru apstrīdētā informācija neietilpstot attiecīgo ekspertu privātās dzīves jomā (29. un 32. punkts).

Tiesa pārbaudīja, otrkārt, *ClientEarth* un *PAN Europe* argumentu, kas bija balstīts uz neuzticēšanās gaisotni attiecībā uz *EFSA*, kurai bieži tiek pārņemta neobjektivitāte tāpēc, ka tā izmanto ekspertus, kam ir personīgās intereses, kuras nosaka to saikne ar ražošanas pārstāvjiem, kā arī uz vajadzību nodrošināt šīs iestādes lēmumu pieņemšanas procesa pārskatāmību. Šis arguments bija balstīts uz pētījumu, kurā ir atspoguļota saikne, kas lielāko daļu no ekspertiem, *EFSA* darba grupas locekļiem, saista ar ražošanas lobiju grupām. Šajā saistībā Tiesa nolēma, ka apstrīdētās informācijas iegūšana bija vajadzīga, lai būtu iespējams konkrēti pārbaudīt katra no šiem ekspertiem objektivitāti, pildot viņu kā zinātnieku pienākumus *EFSA* labā. Tādēļ Tiesa atcēla Vispārējās tiesas spriedumu, konstatējot, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini nospriedusi, ka minētais *ClientEarth* un *PAN Europe* arguments nav pietiekams, lai pierādītu apstrīdētās informācijas nosūtīšanas vajadzību (57.–59. punkts).

⁹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV 2009, L 309, 1. lpp.).

⁹⁴ Vispārējās tiesas spriedums, 2013. gada 13. septembris, *ClientEarth un PAN Europe/EFSA* (T-214/11, [EU:T:2013:483](#)).

Treškārt, lai novērtētu apstrīdētā *EFSA* lēmuma likumību, Tiesa pārbaudīja, vai bija pamats pieņemt, ka nosūtīšana varētu nodarīt kaitējumu datu subjektu likumīgajām interesēm. Šajā ziņā tā konstatēja, ka *EFSA* apgalvojums, saskaņā ar kuru apstrīdētās informācijas publiskošana būtu varējusi apdraudēt minēto ekspertu privāto dzīvi un integritāti, ir vispārīgs apsvēruma, kas citādi nav pamatots ne ar vienu izskatāmajai lietai raksturīgu elementu. Tiesa uzskatīja, ka gluži pretēji, šāda publiskošana pati par sevi būtu jāvusi kliedēt attiecīgās aizdomas par neobjektivitāti vai būtu sniegusi eventuāli skartajiem ekspertiem iespēju apstrīdēt, attiecīgā gadījumā izmantojot pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus, šo apgalvojumu par neobjektivitāti pamatotību. Ņemot vērā šos elementus, Tiesa atcēla arī *EFSA* lēmumu (69. un 73. punkts).

* * *

Šajā pārskatā minētie spriedumi ir indeksēti Judikatūras kataloga pozīcijās 1.04.03.07, 1.04.03.08, 1.04.03.10, 1.04.03.11, 2.04, 2.05.00, 4.11.01, 4.11.07, 4.11.11.01.